

10. 06. 2004.

BİR İYİNİYET BELİRTİSİ OLARAK HAZIRLANAN VE SUNULAN

BOZDAĞ'IN GENEL KULLANIM KILAVUZU

BU KULLANIM KILAVUZU, ŞAYET YİNE DİKKATE ALINMAYACAK İSE, (bu işin uzmanı) **AVUSTURYA'LI PARTNERİMİZLE BİRLİKTE** ALTIN ZİRVE A.Ş. OLARAK **BİZLER;** BOZDAĞ'IN NASIL DEĞERLENDİRİLECEĞİNİ ÖĞRETMEK VE GÖSTERMEK ÜZERE, BAZI İSTEKLER VE ŞARTLAR DAHİLİNDE (teknik yeterliliğe sahip her işletmecinin mutlaka isteyeceği türden), **BOZDAĞ'IN İŞLETMESİNE TALİP OLDUĞUMUZU BEYAN EDERİZ.**

KONU; BU TÜR KONULAR VE **BOZDAĞ KAYAK MERKEZİ HAKKINDA,** (imalat, işletme ve fizibilite açısından) **MERAK EDİLMESİ VEYA ÖĞRENİLMESİ GEREKEN TÜM ÖNEMLİ DETAYLAR.** AYRICA, KONUyla İLGİLİ VE BİRKAÇ KISA AÇIKLAMALI VE ÇEŞİTLİ ALP ÖRNEKLERİNİN RESİMLERİ.

AMAÇ; İZMİR ÖDEMİŞ BOZDAĞ KAYAK MERKEZİ, ŞUAN YETERLİ BİR TEKNİK VERİMDEN (her durumda sağlıklı çalışan bir sistemden) VE GERÇEK ALP'İN BOYUT VE KRİTERLERİNDEN (TÜMÜYLE) YOKSUNDUR.

BU MERKEZ, ŞUAN EN UZUN KAYAK PİSTLERİ VE MAKSİMUM KAYAKÇI KAPASİTELERİ AÇISINDAN, (sadece bir tek pist boyu olarak) 600 M'LER VE EN ÇOK (Alp'in kriterlerine göre ve sadece) TOPLAM 500 KAYAKÇI ŞEKLİNDE UFAK BİR MESİRE YERİ HAVASINDADIR

ARZUMUZ, BOZDAĞ'I BU DURUMUNDAN BİR AN ÖNCE KURTARMAK, YÜKSEK BİR TEKNİK VERİMİ YAKALAMAKTIR. BÖYLECE BOZDAĞ, (sadece bir tek pist boyu olarak) 3000 M'LİK KAYAK PİSTLERİNE VE MAKSİMUM (Alp'in kriterlerine göre) 2500 KAYAKÇI KAPASİTESİNE ULAŞACAK VE ARTIK, (biraz ufak da olsa, yine de) ALP'İN KRİTER VE BOYUTLARINDA (orta boy) GERÇEK BİR KAYAK MERKEZİNE DÖNÜŞMÜŞ OLABİLECEKTİR.

BOZDAĞ'DAKİ ÖNCELİKLİ TEK ESAS KONU, YÜKSEK BİR TEKNİK VERİME VE ALP'İN KRİTER VE BOYUTLARINA UYGUN BİR ÇÖZÜME ULAŞMAKTIR. ŞAYET BU SAĞLANIRSA; İŞTE ANCAK O ZAMAN, YETERLİ BİR TİCARİ VERİME GİDEN YOL DA ARTIK KENDİLİĞİNDEN AÇILMIŞ OLACAKTIR

BU TÜR KONULARDA, YA MEVCUT YATAKLAR KAYAK MERKEZİNİ YAŞATIR YADA KAYAK MERKEZİNİN BİZZAT KENDİSİ, YATAKLARI CEZBEDER, TETİKLER VE DAVET EDER.

ŞU AN, BOZDAĞ'I YAŞATABİLECEK YETERLİ BİR YATAK DESTEĞİ YOKTUR. O HALDE GERİYE, ŞU AN TAKİP EDİLEBİLECEK YALNIZCA BİR TEK YOL KALİYOR. O SAĞLIKLI TEK YOL, ALP'İN KRİTER VE BOYUTLARINDA GERÇEK BİR (kriter dışı ufacık bir mesire yeri değil) KAYAK MERKEZİ YARATMAK VE ONU İYİ İŞLETMEKTİR. ANCAK BÖYLECE ORTAYA CİDDİ BİR YATAK TALEBİ ÇIKABİLECEKTİR. DOLAYISIYLA, BU CİDDİ YATAK TALEBİ DE, OTEL YATIRIMCILARINI ÖZENDİRECEK VE BU BÖLGEYE ÇEKEBİLECEKTİR.

HEDEF; BURAYI İSTİYORUZ. ANCAK YİNE DE ŞAYET BOZDAĞ BİZE VERİLMEZSE; (Bu tür konular ve Bozdağ hakkındaki her türlü teknik ve ticari bilgi ve verilerle donanmış) BU ÖZET KİTAPÇIĞIN VE CİDDİ BİR FAYDA SAĞLAMASI ADINA, BOZDAĞ'A GELECEK VE TEKNİK YETERLİLİĞE (mutlaka) SAHİP BİR BAŞKA KURULUŞA VERİLMESİNİ, ÖNEM VE ÖZELLİKLE TAVSİYE EDER VE DİLERİZ.

Önsöz; Bence, bir iş yarım bırakılacaksa, hiç başlanmamalı, ama şayet başlanmışsa da, asla yarım bırakılmamalı ve **1986** yılında başlamış olduğum bu iş de, aynı nedenle yarım kalmamalı. Benim, doğruluğundan emin olduğum genel karakteristik özelliğim budur. İşte bu önemli sebeple, bu ufak kitapçık yazılmış ve hazırlanmıştır. Amacım, Bozdağ'ın bu tür işlerdeki genel eksikliklerini tekrar gözler önüne sererek, bu eksikliklerin öncelikle fark edilmesini, daha sonra da (**inatlaşmadan**) kabulünü ve en kısa süre içinde de giderilmesini sağlayabilmektir. Çünkü, özellikle bu tür teknik işler, sağlıklı çalışabilecek bir sistem adına bazı önemli eksiklikleri asla affetmez ve kaldırmaz. O nedenle; **Bu gün için Bozdağ'da**, sağlıklı çalışabilecek bir sistem, yani **yeterli bir teknik verim ve elbette ona bağlı bir ticari verim yoktur.** Gayem, Bozdağ'ın bu hayati eksikliklerinin en kısa sürede bitirilmesi, yüksek bir teknik verimin ve ona bağlı yüksek bir ticari verimin, artık fazla zaman kaybetmeden ve bir an önce yakalanmasıdır.

Bozdağ konusunda ve bu güne kadar ben, pek çok ön yargı, vurdum duymazlık, inatlaşma, saygısızlık ve haksızlıkla karşılaştım. Oysa ki, bu tür konuları ve özellikle Bozdağ'ı en fazla incelemiş, hani neredeyse yutmuş ve en iyi bilen tek kişi sadece bendim. Bu ısrarla görülmezden gelinse de, bu gerçek yine değişmez. Oysa ki; Gerçek bir akılcılık ve uygarlık adına, böylesi bir insana saygısızlık ve haksızlık etmek değil, bu işte ondan yararlanmaya bakılması çok daha uygun olurdu, halbuki kuru bir teşekkür bile edilmedi. Üstelik, **15** ile **18** Temmuz **2003** tarihinde İzmir Vali'sinin özel isteği ve davetiyle, İzmir Bozdağ'a getirilmiş olan Avusturya'lı uzmanların, verilen sözlere rağmen ve yatak dahil her türlü masrafları Öner Gövsa olarak bana ödettirildi. Dahası, bu konu Vilayete uygun faksla bildirildi ve nezaketen de olsa geriye dönüp, bir cevap bile veren olmadı. Gerçek şu ki, her kişi, farklı bir değerdir ve **karşıdaki değerini yok farz etmek**, hiç kimsenin haddi değildir ve üstelik, **o kişiyi asla bir üste taşımaz.** (hatta, daha altlara indirir.) Gelin, bu yüce yükselişe hep birlikte ulaşalım ve sahip olduğumuz mevkilere, daha yüksek ve hak edilen bir değer katalım.

Bana, dayatmacı üslubumun yarattığı rahatsızlıktan bahsedilmiştir. Ancak ve nedense insanlar, hiç kendi ayıplarını görmüyor veya görmek istemiyorlar. Oysa ki; Bu güne kadar ki dayatmacı üslubumun **2** genel kaynağı olmuştur, biri bu işleri ve Bozdağ'ı çok iyi bilmemdir, diğeri ise kuru bir teşekkürü bile çok gören köhne bir zihniyettir. Halbuki; Tüm gelişmiş ülkelerin temelinde, kendi yetişmiş teknik elemanını değerlendirmek ve teşvik etmek yatar. Oysa Türkiye yönetenleri; Bu tür elemanlarına, hakettiğini maalesef yeterince vermediği için, beyin göçü yaşanmakta ve bu ülke geri kalmaktadır.

Kısaca, **tevazu'nun gerçek bir erdem olduğunu iyi bilir ve iyi savunurum.** Ancak bu konuda, tevazu'yu bir yana bırakarak **2** şey söylemeliyim;

1 - Bu konular ve Bozdağ hakkında, bu türde kısa, öz ve değerli bilgiler içeren **böylesi bir kitapçığı**, Türkiye’de **bulmak pek mümkün değildir**. İlk önce bunun farkına varmak ve hakkı teslim etmek gerek. O nedenle ve şu an için, her ne kadar Bozdağ’ın hukuki proje müellifi olarak, Bayındırlık Bölge Müdürlüğü görünüyor veya bilhassa öyle görünmek istiyorlar ise; O meslektaşlarıma ben; Öncelikle bu sıfatı hakketmeleri için, bu türde bir Bozdağ kitapçığını yazabilecek bir donanıma ulaşmaları gerektiğini hatırlattırım. Bu tür işlerin ve Bozdağ’ın gerçek ve tek doğal sahibi aslında benim ve aklı eren pek çok değerli kişi de bunun farkında. Bana, bu tür bir hak teslimi yapılmamış olsa veya yapılmak istenmese bile, ben zaten bu hakkı aldım ve elimde duruyor. Ancak yine de ve samimi olarak; Bu konunun ve Bozdağ’ın tek uzmanı, keşke ve sadece ben olmasaydım diyorum. Keşke yanımda, bu tür bir başkası daha bulunsaydı, her şey çok daha kolay ve Bozdağ için çok daha yüksek bir şans olurdu ve ben de böyle yorulmazdım. Ama maalesef olmadı ve tek kaldım, ne diyelim ? Hayırlı olsun.

2 – Kısaca; **Şayet Bozdağ’ın daha iyi kullanılabilmesi isteniyor ise**; Aslında son derece önemli detaylar sunan bu ufak kitapçığın, tüm önyargılardan arınarak ve asla **inatlaşmadan** incelenmesini ve tüm önerilerin en kısa sürede çözümlenmesini, ısrar ve önemle tavsiye ederim. Bu tip **konuları çözenin tek akılcı şartı; Herkesin kendi aklına uyması değil, bilen ve uzmanın aklına uyulmasıdır.** (Bozdağ’ın uzmanı benim.)

Ayrıca, bu kılavuz kitapçığın baş sayfasında da ve çok net olarak görüldüğü gibi; Bu işin uzmanı **Avusturya’lı partnerimizle** birlikte **Altın Zirve A.Ş. olarak bizlerin**, bazı istek ve şartlar dahilinde **Bozdağ’ı işletmeye talip olduğu belirtilmiştir**. Amacımız, Bozdağ’ın nasıl işletilmesi gerektiğini göstermek, öğretmek ve çevreye daha yararlı olmaktır. **Bu talepteki bazı istek ve ön şartlarımız, Bozdağ’a gelecek** ve teknik yeterliliğe sahip **her işletmecinin, mutlaka isteyeceği türdendir**. Çünkü **Bozdağ’da**, bir an önce giderilmesi gereken çok ciddi ve **hayati eksiklikler vardır ve eksiği de, akli başında bir kimse asla almak istemez**. Bu tür konular, belki sözlü görüşmelerle, ama daha ziyade karşılıklı yazışmalarla çözümlenebilir. Ancak, her şeye rağmen Bozdağ’ın işletmesi, şayet bizlere verilmeyecek ise; Hiç değilse, teknik yeterliliği olan bir başka özel kuruluşa ve bir an önce devredilmesi ve bu kılavuz kitapçığın da, ciddi bir fayda sağlamak adına, o şirkete sunulması gerekir veya önemle tavsiye edilir.

Bilindiği ve artık Dünya’ca da kabul gördüğü üzere; Bu tür işlerde, iflas korkusunu ve kar dürtüsünü yaşamayan resmi kurumların, yeterince fayda yaratamayacağı kanıtlanmış bir gerçektir. O nedenle, bu tip resmi veya yarı resmi kurumların, böylesi merkezleri işletmekten çekilmesi ve yerini teknik yeterliliği olan özel bir şirkete bir an önce devretmesi, tüm bölge adına büyük faydalar getirecektir. Çünkü, zamanımızda artık bu türdeki tüm

resmi işletmeler, Rusya ve Çin'de bile terk edilmiş ve onlar dahi, daha verimli ve daha çağdaş bir yola girmişlerdir. (**eksiklik kalmadığında işletmeci gelir.**)

Bozdağ'ın da ve en kısa sürede böyle çağdaş ve verimli bir yola girmesi, tüm bölgeye daha yüksek bir fayda sağlanması açısından şarttır. Oysa ki; Bu güne kadar Bozdağ konusunda ve maalesef pek çok kişi, çeşitli ufak düşünce ve hesaplar üretmiştir. Ancak, bu türdeki tüm ufak hesap ve düşüncelerin, asla yeterli bir büyüklüğü yaratamayacağı kesindir. O nedenle, bu tür saçma, ufak, tehlikeli ve zararlı tüm düşünceleri ve gereksiz gecikmeleri ortadan kaldıracak tek doğal yol, Bozdağ'ın bir an önce gerçek sahibine teslim edilmesidir. Bu teslim, bize veya bir başkasına da olabilir. Ancak bu kişi, mutlaka yüksek bir teknik yeterliliğe sahip ve kesinlikle Bozdağ'ı anlayabilecek, sevebilecek ve onu sahiplenebilecek biri olmalıdır. Çünkü, bu konuda İzmir'in tek şansı olan Bozdağ, aslında bir işe yarayabilecek özelliklere sahiptir, ama zor bir dağdır ve dolayısıyla onu, ancak gönlü olan (sadece yetenek yetmiyor) anlayabilir ve değerlendirebilir

Şu günlerde artık, ortada kendini biraz düzeltmiş ve toparlamış bir İzmir var. Bu yeni durum, İzmir turizmi adına çok sevindiricidir. Bundan böyle İzmir, (dış veya en azından iç piyasadan) turizm sektöründen ve dışarıdan fazladan bir gelir temin etmeye bakmalıdır. Ama bunun için İzmir, artık tüm turistik değerlerini devreye sokmalı ve bu piyasa da mümkün olabilen bir iddiayla girmeli ve bu pastadan hak ettiği payı da alabilmelidir. Bunu sağlayabilmek adına İzmir, elindeki her türlü turistik ürünü son derece iyi değerlendirmek zorundadır. Bozdağ'da, asla parayla yaratılamayacak çok yüksek bir değerdir, bir Tanrı armağanıdır ve İzmir için son derece fantastik bir üründür. İzmir'li ve İzmir turizmi, öncelikle bu Tanrı armağanının mutlaka değerini bilmeli ve hakkını da verebilmelidir. Üstelik, kış mevsimi de dahil olmak üzere ve genel iklimsel özellikleri açısından İzmir, tüm turizmini 12 aya yayabilecek özelliklere de sahiptir. Tüm eksiklikleri giderilmiş ve iyi işletilen bir Bozdağ da, İzmir'in bu özelliklerine yeni ve büyük bir katkı sağlayacak, yüksek bir heyecan ve olağanüstü bir renk katacaktır.

Sonuç; Bozdağ'ı bölgeye kazandırdıkları, her türlü yardım ve katkılarını asla esirgemedikleri için, önceki Valilerden sayın Kutlu Aktaş'a, sayın Hüseyin Ögütçen'e ve tüm diğer sayın Valilere, kendim ve İzmirliiler adına candan teşekkür ederim. Son olarak; İçinde, Avusturyalı partnerle birlikte işletme teklifimizi de barındıran ve son derece önemli ve dikkat çekici çeşitli öneriler sunan **bu kitapçığın, içeriğinin ve işletme talebinin** (hiç değilse bu kez) **dikkate alınmasını, yüksek bir itina ile incelenmesini ve bir işe yaramasını candan dilerim.**

Saygıyla, Bozdağ'ın doğal proje müellifi ve şirket yönetim kurulu başkanı

Öner Gövsa İnş. Müh.

İçindekiler

sayfa

1. Mevsimsel verimlilik..... 7
 - 1.1. Genel meteorolojik özellikler ve dağlara yansıma şekilleri..... 7
 - 1.2. Yüksekliğin, bu yansıma şekilleri üzerindeki genel etkileri..... 13
 - 1.3. Aranılan ve mevcut kar tipleri ve kalitesi hakkında..... 13
 - 1.4. Muhtemel, yağış ve kar sıkıntısı oluşumlarına karşı alınacak, genel Alp tedbir ve teknikleri..... 14
 - 1.4.1. Yapay kar teknolojisi ve tekniğiyle ilgili kısa bilgi..... 15
 - 1.4.2. Yapay kar teknolojisinin, genel manuel uygulama tekniği... 17
 - 1.4.3. Alp'lerde, sezonunda ilan edilen kar kalınlıkları ve genel yöntemleri ile, Bozdağ'da yaşanmışlar hakkında..... 17
 - 1.4.4. Muhtemel kar sıkıntısıyla ilgili ve yapay kar dahil, Alp'lerde alınan 2 genel tedbir hakkındaki açıklama..... 19
 - 1.4.5. Bozdağ'ın, bu önemli konuyla ilgili şu anki durumu nedir ?. 19
2. Kayak merkezlerinin en alt taban kotları ve yükseklik farkları.. 21
 - 2.1. Bozdağ'ın genel topografik özelliği ve karşılaştırmalı durumu.. 22
 - 2.2. Yükseklik farklarının yarattığı dezavantaj ve avantajlar..... 22
 - 2.3. Ortadaki dezavantajları, avantaja çevrilebilme yöntemleri..... 23
 - 2.4. Çiğ sorununu, ortadan kaldırmanın genel teknik yolu..... 23
 - 2.5. Bozdağ'ın genel teknik eksiklikleri ve yapılması gerekenler..... 24
 - 2.6. Bozdağ'da uygulanacak genel tedbirler ve teknolojik teknikler..... 25
 - 2.7. Bozdağ'ın, genel ve bu yılki (2003 / 2004) kayak sezonu hakkında..... 26
 - 2.8. Bozdağ'da sağlanması zorunlu genel teknik verimlilik..... 27
3. Teknik verimlilik ile, ticari verimlilik ilişkileri..... 28
 - 3.1. Ticari verimlilik ve Bozdağ'ın bu konuyla ilgili şu anki durumu. 28
 - 3.2. Bu tür yerlerin genel müşteri profili ve asıl hedef kitlesi..... 30
 - 3.3. **Bozdağ ihtiyacı gerçek mi ?** Nasıl bir talep olabilir ? Asıl hedef kitleye ve ticari verime ulaşmanın genel yolları..... 31
 - 3.4. Bu konuda yapılması gerekenlerin kısa açıklaması ve tekrarı... 33
 - 3.5. Sunulmuş olan, **Bozdağ** kayak pistleri **projesi** hakkında.... 35
 - 3.6. **Bozdağ'ın**, toplam **kayakçı, yatak, kafeterya** ve tüm diğer sosyal tesis **kapasiteleri** hakkında..... 38
 - 3.7. **Bozdağ** kayak merkezinin **fizibilitesi** hakkında..... 43
 - 3.8. **Rekabet, genel piyasa oyunları ve Bozdağ'da yaşananlar**..... 67
 - 3.9. Bilgi, teknik deneyim, teknoloji ve beceri birlikteliğinin getirisi. 71
4. Konular ve Bozdağ'la ilgili, açıklamalı çeşitli Alp resim örnekleri... 80

1. Mevsimsel verimlilik

Herhangi bir kayak merkezi açısından; Mevsimsel verimliliğin anlamı, normallerinde seyreden mevsimlerinde alınan, yıllık genel ortalama (yağmur veya kar) yağışların, yeterli yüksekliklere bırakabileceği kar miktarları ve sağlanabilecek kar kalınlıkları şeklindedir. Bir karşılaştırma olması açısından, örneğin; Bursa'nın uzun yıllara ait yıllık yağış ortalaması toplamı 694 mm'dir, İzmir'in ise 682 mm olmaktadır. (Herhangi bir **kayak sezonu içinde** ve deniz seviyesindeki İzmir iline, **16 C** derecelik bir sıcaklığa sahipken yağmur yağması, aynı anda ve **genellikle**, Bozdağ kayak merkezinin **1530** m yükseklikteki en alt taban kotuna **kar** düşmesi için yeterli olabilmektedir.) Ancak bu yıllık ortalama toplam yağışlar, genel anlamda asla düzenli bir seyir izlemez. Çünkü sistemi besleyen, genel **2** (hatta **3**) değişken faktörün etkisi altında olan ve düzensizliğin düzeni şeklinde adlandırılan kaotik bir sistem veya oluşumdur.

1. 1. Genel Meteorolojik özellikler ve dağlara yansıma şekilleri

Türkiye'deki yağışların büyük bir bölümü, genel olarak Akdeniz polar cephesine bağlı depresyonlar tarafından (orta Akdeniz) gerçekleştirilir, fakat Türkiye, diğerleriyle birlikte, Orta Akdeniz, Balkanlar ve Karadeniz olmak üzere, toplam **3** değişik yağış koridorundan beslenmektedir. Ancak, Karadeniz koridorunun ülkemiz **geneli** üzerindeki genel yağış etkisi çok azdır. Balkanlar koridorunun etkisi ise, yılda en fazla 3 veya 4 tam dalga geçişi ile sınırlıdır ve her dalga en fazla 3 ile 5 gün kadar sürmekte ve bu dalgaların bazıları, yarımşar dalga olarak da gelebilmektedir. Özellikle kış mevsimlerinde, Balkanlar'la orta Akdeniz kaynaklı olanlar, birkaç kez çakışabilmekte ve ülkemize bir arada gelebilmektedir. Bu oluşum, ülke dağlarına çok aşırı bir kar bırakmaktadır. Karadeniz'le orta Akdeniz kaynaklı dalgalar ise, **genelde** (daha ziyade La Nina dönemlerinde) **çok ender** çakışmaktadır.

Kısaca, 3 tarafı denizlerle çevrili olan ülkemizdeki, nem ve yoğunlaşma etkilerinin yeterince yüksek olmasının da bir sonucu olarak, yurdumuz özellikle de kış mevsimlerinde ve çoğunlukla gayet iyi yağış alır. Özellikle Kasım ile Nisan ayları arasındaki döneme ait ve ülkemiz genelindeki bu en yüksek yağışlar, orta Akdeniz koridorundan sağlanmaktadır. Bu orta Akdeniz kaynaklı yağışlar, yeterli yüksekliklere her zaman çok yoğun kar bırakır. Ancak, Balkanlara göre orta Akdeniz koridoru daha düzensizdir ve bazı dönemlerde pek çok değişiklikler gösterir. Yağışları sağlayan bu depresyonların özelliklerinde görülen bu değişimler, aslında ve ağırlıklı olarak genel atmosfer sirkülasyonu ile ilgilidir. Avrupa dahil tüm Dünya'yı etkileyen atmosfer sirkülasyonundaki bu değişimleri yaratan ve ancak 20'nci yüzyılın

ortalarında fark edilen ve çok önemli sayılan nedenlerden birincisi, güneyli salınım (ENSO) olayıdır.

Bu tür değişiklikleri tetikleyen Enso olayının **tepe** noktası, **El Nino** dönemlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu dönemler, Pasifik okyanusundaki sıcak su akıntılarının (en doğuya ve Şili sahillerine doğru) yer değiştirmesiyle başlamakta ve 2 ile 7 yıl arasında ortaya çıkmakta ve 14 ile 22 ay arasında (Bazı kaynaklara göre de, 12 ile 18 ay arasında) sürmektedir. 2 ile 7 yıl arasında gelen bu El Nino dönemi, genelde ve şayet kısa dönemde gelmişse, şiddeti daha az, ancak uzun dönemde gelmişse, daha şiddetli geçmektedir.

Ayrıca; Bu sıcak suların yer değiştirmesinin dışında, okyanus suları sıcaklığının birkaç derecelik (beklenenden daha da yüksek) bir yükselişe geçmesinin; Bugün için güneyli salınım şiddeti üzerindeki etkileri ile, okyanus tabanındaki çeşitli volkanik patlama ve hareketlerin de, okyanus sularındaki sıcaklık artırıcı etkileri, henüz tam olarak bilinmiyor.

Enso olayının en **dip** noktası ise El Nino'nun tam aksi **La Nina** dönemini başlatır. İki El Nino dönemi arasında ve ortalarında, bir La Nina dönemi yaşanır, yani bir El Nino'yu, mutlaka bir La Nina takip eder. Bu El Nino ve La Nina dönemleri, sadece ülkemizi değil tüm Dünya'yı etkilemektedir. El Nino dönemlerinde, kuzey yarıküredeki genel kış mevsimleri, daha çılgın fırtınalara, daha ılıman aşırı yağışlara ve sellere sahne olur. Aksi La Nina dönemlerindeki kış mevsimleri ise, genellikle daha soğuk ve kurak geçer. Genel olarak; Örneğin, Kuzey yarıküre El Nino'yu yaşarken, Güney yarıküre de ise La Nina dönemi hüküm sürer ve sonrasında tam tersi olur. Kısaca, bir yarıküre fırtına, aşırı yağış ve selleri yaşarken diğer yarıkürede ise, aşırı soğuk ve sıcak, kuraklık ve orman yangınları oluşabilmektedir. Enso olayının genel meteorolojik seyri budur ve El Nino ve La Nina dahil bu dönemler arasında ise, genellikle normallerinde seyreden mevsimler oluşumları yaşanmaktadır. Ancak, bu durumlarda ve Avrupa gibi özellikle Türkiye'de de bazı ufak değişiklikler söz konusu olmaktadır. Şöyle ki;

- El Nino döneminde, ülkemizdeki orta Akdeniz yağışlarında çok belirgin bir artış ve çeşitli sel olayları yaşanmaktadır. Bu dönemden hemen sonra gelen ilk yılda ise, genel bir yağış eksikliği görülebilmekte, kurak ve kritik bir sezon da yaşanabilmektedir. Ülkemizdeki bilinen en son El Nino dönemi, 2002 Aralık ile 2004 Nisan arasında yaşanmıştır, halen devam etmekte, fakat bitmek üzeredir. ((Örneğin, geçen yıl Avrupa'da yaşanan çeşitli ve bu yıl Antalya ve Kars'ta yaşanan sel olayları, ayrıca Alp'lerde de olduğu gibi, Şubat ve Mart başlarında ve (sanırım 11 Mart Uludağ ve Bozdağ gibi) bazı kayak merkezlerinde de yaşanan, aşırı sağanak yağmur şeklindeki yağış olayları buna bağlıdır.))

- La Nina dönemlerinde ise, ülkemizde orta Akdeniz yağışlarında belirgin bir eksiklik yaşanmakta ve kış mevsimleri, genellikle gereğinden soğuk ve kurak geçmektedir. Ancak, bu dönemden bir yıl önce ise, genellikle bu kez orta Akdeniz yağışlarında belirgin bir artış olmakta ve dağlar çok kar almaktadır (Örneğin, 1998 - 1999 yılı kış mevsimindeki Bozdağ çığları gibi). Fakat, bu dönemden sonraki ilk yıl da, bu kez Balkanlar yağış koridorunda belirgin bir eksiklik yaşanmakta ve dağlarda aşırı bir kar sıkıntısı çekilmektedir. Bu tür bir dönemle ilgili yurdumuzdaki en son örnek, 1988 - 1989 ve 2000 - 2001 kış mevsimleridir. (Örneğin; Devlet Meteoroloji İşlerinin resmi rasat verilerine göre, 26 Şubat 1989 gününde Uludağ'daki kar kalınlığı sadece 2 cm, 20 Mart 2001 gününde ise Palandöken dahil tüm kayak merkezlerindeki kar kalınlığı ise, 0 cm'di ve kar yoktu.)
- Ayrıca; Henüz ve sadece 1980'li yıllarının başlarında, özellikle kış mevsimleri üzerinde, bu ENSO olayından farklı yeni bir etkinin varlığı fark edilmiştir. Bu yeni etkinin adı, (NAO) Kuzey Atlantik Osilasyonudur ve bunun kış indileridir. Fakat, bu NAO'yu tetikleyen olaylar ve her hangi bir periyodunun varlığı henüz bilinmemektedir ve bu konu üzerinde çalışılmaktadır. ENSO'nun NAO ile birleşmesi sonucunu ülkemiz, özellikle geçen ve bu kış kuzeyden sarkan (Rusya) soğuk havayla orta Akdeniz yağışının birleşmesinden oluşan çok yoğun kar yağışlarını zaman zaman yaşamıştır. (**Kaynaklar; Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü Öğretim üyelerinden, Klimatolog Doç. Dr. Sayın Ecmel Erelat, Prof Füsün Soykan, yard. Doç. Gözde hnm. ve Prof Dr. Asaf Koçman, D. Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü birimleri ve Meteorolog sayın rahmetli Ali Esin.)**
- Bu tür tüm meteorolojik olaylar, sadece Avrupa ülkelerini değil, yağış koridorları üzerinde bulunmamız ve bize yakınlığı sebebiyle ülkemizi de, kısa zaman farklarıyla etkilemektedir. Kısaca, bilinenlerin yanı sıra, henüz bazı bilinmeyenler nedeniyle de, Dünya Meteorolojisi zaman zaman tüm uzmanları da ufak yanılgılara sokarak yoluna devam edip gider. Fakat ve her şeye rağmen; Konuya ülkemizin birkaç ufak özel şartlarını da dahil ederek, verilere ve tecrübelere de dayanarak; Özellikle yaklaşan ve yaşanabilecek kış mevsimleri, yağışlar, kayak merkezleri ve muhtemel kar kalınlıklarıyla ilgili olarak, kabaca 6 genel oluşumdan bahsetmek mümkündür.

1 – Rahmetli sayın Ali Esin'in de ifade ettiği gibi; Bazen ülkemizdeki kış mevsimi, yaklaşık ve en fazla 15 ile 20 gün kadar kayarak biraz erken veya geç gelebilir. Ülkemizdeki kış mevsimi şayet **erken** veya **geç** gelmişse, genellikle ve yine geldiği şekline uygun olarak, **erken** veya **geç** gider. (**Örneğin, geçen 2002 – 2003 yılı kış mevsimi geç gelmişti ve öyle**

geç bitmişti, bu 2003 – 2004 yılı kış mevsimi ise, bu kez erken geldi ve yine öyle erken gitti.)

2 – Bir El Nino dönemindeki kış mevsimi, genel olarak daha ılıman ve aşırı yağmur ağırlıklı olarak geçer. Kar sınırı genellikle daha yukarılara çekilir ve bazı bölgelerde sel olayları yaşanabilir. Fakat bazen bu oluşumlar, kuzey Atlantik Osilasyonu (NAO) kış indileriyle çakışabilir ve hiç beklenmedik kar yağışları da oluşabilir. Fakat yine de, dönem gereği ve zaman zaman, çeşitli fırtına ve sel olaylarıyla karşılaşılır. (Geçen ve bu yıl da, ülkemizde olduğu gibi.)

3 – 14 ile 22 ay veya bazı kaynaklara göre de 12 ile 18 ay arasında süren bu El Nino dönemlerinden sonraki ilk kış mevsimi ise, genellikle biraz daha kurak geçebilmektedir. Ayrıca, iki El Nino dönemi arasında ve ortalarında yer alan bir La Nina dönemi öncesindeki ilk kış mevsiminin orta Akdeniz kaynaklı yağışlarında da belirgin artışlar ve aşırı kar kalınlıkları görülebilir. Ancak, La Nina dönemlerindeki kış mevsimleri ise, daha kurak ve soğuk geçer, bu dönemden sonraki ilk kış mevsiminde de, bu kez Balkanlar kaynaklı yağışlarda aşırı bir eksiklik ve kar sıkıntısı yaşanabilir.

4 – Her ne olursa olsun; Yeterli bir kar yağışını yakalayabilmek için, yeterli bir yüksekliğe ve yeterli bir yağışa sahip olmak, en önemli genel etkidir. Örneğin, deniz seviyesindeki bir İzmir ilinin; Kış mevsimi sırasında, 16 C derecedeki bir sıcaklığa sahip olarak yağmur alması, genellikle ve aynı anda, Bozdağ kayak merkezinin 1530 m yükseklikteki en alt taban kotuna kar düşmesi için yeterli olmaktadır. Deniz seviyesindeki bir İzmir ili için; kış mevsimindeki bu sıcaklıklar, çoğu kez ve gündüz yaşanır derecelerdir. Gece sıcaklıkları ise, elbette ki ve çoğunlukla daha da düşüktür.

5 – Ülkemizdeki kış oluşumlarıyla orta Avrupa'da yaşananlar arasında, yakınlık ve yağış koridorlarındaki etkileşimler nedeniyle bir bağlantı kurmak genellikle mümkündür. O nedenle, yaklaşan kış koşullarını ve ülkemiz dağlarındaki muhtemel etkilerini öğrenmek için, Alp'lerde yaşanan olayları çok yakından takip etmek gerekir. Bu tür bir takip için en uygun zaman aralığı, Kasım ayı'nın başı ile, Mart ayı'nın sonu arasındadır. Örneğin; Kasım ayının son yarısı içinde, şayet kış koşulları hala orta Avrupa'ya gelmemiş ise, büyük bir ihtimalle kış ülkemize de geç gelecek demektir. Fakat orta Avrupa'da, özellikle Kasım ayı içinde ve erken yaşanan yoğun bir kar oluşumu da, bir sonraki Aralık ayını daha kritik bir duruma da getirebilmektedir. Erken gelen bir soğukluk, arada (muhtemelen Aralık'ta) ve başlarda bir kesintiye sebep olabilir veya dönem gereği çok aşırı sağanak yağışlar da alınabilir, karlar eriyebilir ve seller de yaşanabilir. (Bir önceki El Nino döneminde bu oluşum, Alp'lerde ve Aralık ayında yaşandı.)

Burada arzulanan şey, bu tür oluşumların normalleri seyrinde başlamasıdır. Çünkü genellikle normallerinden çok farklı başlayan oluşumlar, yine normallerinden çok farklı sapmalarla devam ederler ve bu ülkemize de yansır. Kısaca ve özellikle kış mevsimi içinde, Alp'lerde yaşanan aşırı yağış, sel, sıcaklık, soğukluk, kar sıkıntısı veya aşırı kar türündeki (her ne varsa) her meteorolojik oluşum, genellikle 1 ile 2 hafta içinde ülkemize de yansır. Yani, özellikle Kasım ayından başlayarak kış mevsimi içinde orta Avrupa'daki meteorolojik oluşumları sürekli takip etmek, ülkemizin ve dağlarımızın yakın meteorolojik geleceğiyle ilgili pek çok fikirler verir. (Orta Avrupa'dan ülkemize yansıyan bu tür etkiler, yaz ayları için bile geçerlidir. Fakat yaz mevsimindeki etkiler, kış mevsimindekinden çok daha farklı bir biçimde, daha düşük şekilde, daha kuzeye kayarak, zayıf ve azalarak yansır.)

6 – Ayrıca, mevsim girişleri ve mevsim içindeki gece soğumaları ve atmosferin üst katmanlarındaki soğukluklar, takip açısından çok önemli ve dikkat çekici detaylardır. Bu konu için, Ağustos sonu ve Eylül aylarının gece soğumaları, yaklaşan kış mevsimiyle ilgili pek çok fikirler verebilir. Yine ayrıca, bir önceki ay ve ortalamaların çok üstünde alınan her türlü aşırı yağışların, bir sonraki ay'dan çalınmış olabileceği ve o bir sonraki ay içinde, bazı yağış eksikliklerinin yaşanabileceği de düşünülmelidir. Kasım ayı, bu konunun takibi için iyi bir başlangıç tarihidir. Yaşanan meteorolojik döngü, genel olarak ısınma, yoğunlaşma, sislenme, bulutlanma, yağış, soğuma ve tekrar ısınma şeklindedir. (Genellikle yarı ılıman iklimler, daha fazla yoğunlaşmaya ve daha fazla yağışa sahiptirler.) Ancak bazen oldukça uzun süren, sıcak veya soğuk karakterli yüksek basınçlı ve uzun yağışsız dönemler de yaşanabilmektedir. Bazen, uzun süren soğuk karakterli yüksek basınçlı yağışsız dönemlerin, yine uzun süren sıcak karakterli bir yüksek basınçlı döneme yönelme ihtimali de vardır. Yani, soğuk karakterli bile olsa uzun süren yağışsız dönemler, kar erimeleri açısından yaklaşan ve yaşanabilecek bazı tehlikelerin bir işareti olarak algılanmalı ve tedbirleri de (sadece seyirci kalınmalı ve ona göre bilinçli bir pozisyon) alınmalıdır.

Önemli not; Ayrıca ve buraya kadar anlatılanların tümünün dışında, etkileri ancak binlerce yıllarda ortaya çıkan ve dünyanın tüm meteorolojik oluşumlarını kökünden değiştiren, çok önemli başka faktörler de vardır. Sadece bilgilenmek açısından; Bu paragrafta, bu faktörlerden kısaca bahsedilecektir. Çünkü bu faktörlerin, meteorolojik oluşumlar açısından önümüzdeki birkaç yüzyılı bağlayıcı etkileri, genel olarak çok az olacaktır. Fakat yine de, bilinmesi de bir zarar söz konusu değildir ve o nedenle kaleme alınmıştır. Meteorolojik etkileri ancak binlerce yıllarda ortaya çıkacak ve zamanımızda bilimsel olarak da kanıtlanmış bu son derece önemli faktörler kısaca Şöyledir; Dünya'nın manyetik merkezi, her 100.000 yılda bir, kuzey kutbundan tam olarak güney kutbuna kaymakta ve yer değiştirmektedir. Bu

yer değiştirme tamamlandığı zaman, artık tüm pusulalar (kuzeyi değil) güneyi gösterecektir.

O sebeple; şu an bilinen bu, ana ve henüz yeterince bilinmeyen başka tali nedenlerden dolayı da, dünyanın güneş etrafındaki yörüngesi ve kendi dönüş eksenini; Her 100.000 ile, her 40.000 yıl içinde, elips durumundan daha daire-sel bir konuma girmekte ve kendi dönüş eksenindeki aı da, birkaç derecelik sapma ve değişiklikler göstermektedir. Bilimsel olarak kanıtlanmış bu ana nedenler ve henüz yeterince bilinmeyen başka tali nedenlerden dolayı, bu binlerce yıllık uzun periyotlardaki dönemlerde; Dünya'nın bazen kuzey yarıküresi ve bazen de güney yarıküresi buzul çağını yaşamaktadır. Kısaca, bir taraf buzul çağını yaşarken, diğer tarafta ise tam aksini yaşamaktadır. (kutup bölgelerindeki buzulların hava kabarcıkları içinde, toz zerreciklerine rastlanmış olmasının ana sebebi budur.) Fakat, bu konunun başında da belirtildiği üzere, bu durum binlerce yıllık bir periyodu ilgilendirmektedir. **O nedenle ve genel olarak konumuzun dışında tutulmuş, ancak ve yine de, sadece kısa bir bilgi olarak sunulmuştur.**

Ayrıca günümüzde, atmosferde birikmiş karbondioksit türündeki fazla gaz-ların, bir sera etkisi yaptığı ve küresel ısınmaya neden olduğu belirtilmek-tedir. Ancak bunun tek sebebi, acaba sadece bu tür fosil yakıt gazlarını mı ? Acaba bu tür bir doğal döngü de, bu işe dahil olamaz mı ? Yaşayan bir canlı olan dünyamız da, ömrü devam ettiği sürece, kendi yaşam sıcaklığını kendi doğal periyotları ve döngüsü içinde ve çeşitli biçimlerde hep dengelemiş ve yeni evrelere geçmiştir. Bu güne kadar dünyamız, bazen tektonik tabakaları çok farklı hareket ettirmiş, çeşitli volkanik patlamalar başlatmış ve çok daha değişik tepkilerle, kendi yaşamsal sıcaklığını yeterli bir biçimde ve sürekli ayarlayabilmiştir. Aslında, insanoğlunun olumlu veya olumsuz müdahaleleri, dünyanın içini sadece biraz zorlaştırmaktadır. Ama yine de; Bu iş, gerektiğinde bazı canlı türlerine büyük bedeller dettirmek pahasına da olsa ve bir şekilde, kendi doğal çözümüne mutlaka ulaşmaktadır. Fakat, bir insanın ortalama ömrü, dünyanın sadece (kendi zaman birimine göre) bir saatlik ömründen çok daha azdır. O nedenle, insan ömrü çok kısadır ve bizler, dn-yanın sadece çok kısa bir zaman (dilimini) evresini görebiliyor, kavraya-biliyor ve değerlendirebiliyoruz. Oysa ki, kendi sistemini düzenlemek adına ve bize oranla, dünyanın çok uzun bir zamanı (ve yaşı) var.

Ancak bu ifadeden, insanoğlu bu güne kadar ne yapmış ve nasıl gelmişe, yine aynı şekilde devam etsin ve gitsin anlamı çıkmamalıdır. Vermek iste-diğim mesaj; Bu tür olayların, çok daha geniş bir perspektiften değerlendi-rilmesi gerektiğini bir kez daha hatırlatmaktır. Elbette ki, mümkün olabil-diğince fosil yakıttan kaçınmalıyız ve yer yüzündeki tüm orman ve yeşil örtüyü korumalı, geliştirmeli, büyütmeli ve ekolojik sisteme çok dikkat etmeliyiz. Ekolojik sisteme fazladan bir şeyler ilave (Müdahale) etmek

değil, sadece ve daha ziyade tarafımızdan eksiltileni yerine koymalı ve var olanı da mutlaka korumalıyız. (Bu paragraf da, konumuzun dışındadır ve sadece önceki sayfadaki genel açıklamanın devamı ve bir hatırlatmadır.)

1. 2. Yüksekliğin, bu yansıma şekilleri üzerindeki genel etkileri

* Yeterli bir yağış için, yeterli bir yoğuşmanın oluşması şarttır. O nedenle, yarı ılıman iklime sahip yerler, daha fazla yoğuşma yaşarlar ve daha fazla yağış alırlar. Özellikle kış mevsimlerinde, atmosferin üst katmanlarında yaşanan yeterli soğukluk ve yağışlar, yeterli yükseklikteki tepe ve yamaçlara da yeterli kar yağışları bırakırlar. Böylesi durumlarda daha aşağılarda yağmur yağarken, aynı andaki bu yağmur damlacıkları, yeterli yüksekliklere de kar olarak düşer. Bu meteorolojik oluşum, orografik yapının genel bir sonucudur. (Örneğin; Özellikle kış mevsiminde, deniz seviyesindeki İzmir'e ve 16 C derecelik bir sıcaklığa sahipken yağmur yağması, genellikle ve aynı saatlerde Bozdağ kayak merkezinin, 1530 m yükseklikteki en alt taban kotuna kar düşmesi için yeterli olmaktadır.) O nedenle, bu tür orografik bir yapıya sahip olan ülkemizde, özellikle kış mevsiminde ve kısa mesafeler içinde çok farklı klimatolojik özelliklere sahip alanlara rastlamak mümkün olmaktadır.

* Aynı sebeple, ülkemize oranla daha kuzey enlemlerde yer alan Alp'lerin buzul ve doruklarına, yaz mevsimlerinde de kar düşmektedir. Ancak bazen yağmur da alınabilmektedir. Bu gün için Alp'lerde, yazın kayak yapılabilen bu türde yaklaşık 23 buzul kayak merkezi bulunmakta ve faaliyet göstermektedir. Alp'lerdeki bu buzul kayak merkezlerinin kuzey yöndeki (en üst kotları ise ortalama 3300 m'dir, fakat sadece Zermatt 3900 m'dir.) en alt taban kotları, genel olarak 2650 ile 2700 m yüksekliklere sahiptir. Bizim bulunduğumuz enleme göre ise, ülkemizdeki 3300 m'den sonraki kuzey yönlü doruk ve yüksekliklere, yağış anında ve muhtemelen yaz mevsimi içinde de (fakat çoğunlukla geceleri) bazen kar düşebilmektedir.

* Fakat bu ifade; Özellikle bir kış mevsimi içinde, Alp'lerdeki de dahil olmak üzere, önemli bir kayak merkezinin asla yağmur almayacağı anlamına gelmiyor. Bu konu, yaşanan meteorolojik döneme ve o sıra atmosferin üst tabakalarında sahip olunan yeterli serinlik veya soğukluğa bağlı bir olguya dayanmaktadır. Ancak iyi bir kayak merkezinin, özellikle bir kayak sezonu içinde çoğunlukla kar aldığı söylenebilir.

1. 3. Aranan ve mevcut kar tipleri ve kalitesi hakkında

Kar kalitesi için ise, kısaca şunlar söylenebilir; Genellikle, sert karasal iklimin hüküm sürdüğü yüksek yamaç ve alanlardaki Alp'in tipi toz kar en ideal olanıdır. Fakat bu tip bir kar kalitesini, Alp'lerin tümünde ve mevsim-

minde her zaman (Hatta çoğu zaman) bulmak asla mümkün değildir. Bu ideal bir fantezidir. Çünkü Alp'lerde, Güney yamacı kullanan ve oldukça aşğılara (700 m'lere) kadar inen pek çok önemli kayak merkezi vardır. Hava bazen fazla ısınabilmekte, yamaç eğimi güneş ışığı ile dik açı yapabilmekte, üstelik çoğu kez oldukça alçaklara da inilebilmektedir ve alçaklara inildikçe doğal olarak sıcaklık da artmaktadır. İşte bu etkenlerden dolayı, Alp'lerin bu türdeki pek çok önemli kayak merkezinde ve çoğu kez, Alp'in türü toz kardan farklı olarak granüle, ıslak veya aşırı ıslak kar tipine ve daha da kötülerine ve hatta zaman zaman buzlu yüzeylere bile rastlamak mümkün olmaktadır. Üstelik bu istenmeyen oluşuma, daha yüksekte yer alan yamaçlarda ve dahası Ocak ve Şubat aylarında bile rastlamak mümkündür.

Dolayısıyla, sürekli Alp'in türü toz kar fantezisinden bahsetmek, Alp'lerde yaşanan genel gerçeğe pek fazla uymuyor. Gerçek şu ki, kayak yapanlar açısından, her kar tipinin değişik bir tekniğı var ve inilecek yeri mutlaka iyi seçmek gerekiyor. Yani tıpkı yürümek gibi, basılan yere iyi dikkat etmenin tecrübesine sahip olmak gerek. Alp'lerdeki kayak merkezlerine gelen binlerce ziyaretçi de, bu tip ve teknikleri az veya çok bilmekte ve uygulamaktalar. Yeter ki pistler, olabildiğince bakımlı, iyi sıkıştırılmış ve işletilmiş olsun, hepsi bu. Bunun dışı sadece bir fantezidir. Ancak bu ifade, çok ideal bir kar kalitesine ulaşamayacağı anlamına da gelmiyor ve bazen şans da yardım edebiliyor. Fakat bu durum, genellikle, zorunlu ve ağırlıklı olarak kuzeye bakan bizim kayak merkezleri için de farklı değildir ve aynen geçerlidir. Ancak Alp'lerdeki kayak merkezleri, gerçekten de yüksek bilinç, tecrübe, beceri ve büyük bir ciddiyetle ve neredeyse 0 hatayla çok iyi işletilmektedir. Çünkü bu konu, yüksek bir bilgi, tecrübe ve beceriyi gerektiren çok ciddi ve teknik bir iştir ve ortaya çıkan sakatlıkların pek çoğu da, genellikle işletmeciyile kayakçı hatalarının bir araya gelmesi, çakışması ve birleşmesiyle oluşmaktadır.

1. 4. Muhtemel yağış ve kar sıkıntısı oluşumlarına karşı alınacak, genel Alp tedbir ve teknikleri

Alp'lerin kuzey yamaçlarında, mevsimindeki genel doğal kar sınırının yaklaşık 1000 ile 1100 m'ler seviyesinde olduğunu belirtmek, hiç yanlış olmaz. Oysaki Alp'lerde; Arenaları veya en alt taban kotları, yöresel doğal kar sınırının çok daha altında (800 ve hatta 700 m'lerde) yer alan ve üstelik kuzey dışındaki yönlere de bakan, pek çok sayıda önemli kayak merkezleri bulunmaktadır. Ayrıca ve yine Alp'lerde, kar yağışı ve kar kalınlıkları, sadece Tanrı'nın takdirine terk edilmek istenmemiştir. Bu 2 önemli sebep yüzünden, günümüzde Alp'lerde yaklaşık % 70'in üzerindeki bir oranla, teknolojik yapay kar teknikleri ve snowmaker kar makineleri kullanılmaktadır. Üstelik kullanılan bu teknikler, sadece Alp'lere özgü de değildir, bu

tür tekniklerin ABD ve Japonya'daki kullanım oranı, günümüzde yaklaşık % 90'lar mertebesine kadar ulaşmış durumdadır. Dahası; Bu durum, normal kayak sezonunu da (20 veya 30 gün kadar) uzatmaktadır. (Kaynak, şahsi araştırmalar ve National Geography) Bu konuya, sadece Tanrı'nın sağladığı yağışla yetinmeyen ve her türlü teknik tedbirini almış ve sulu tarıma yönelmiş bir çiftçinin, sahip olduğu genel ve rasyonel bir mantığı şeklinden bakılmalıdır. (**şu an, Uludağ ve Palandöken'de de bu sistem var.**)

Kısaca, tarımın izlediği dünya genelindeki bu teknik ve rasyonel yolu, kış turizmi de izlemektedir ve konu sadece budur. Bu tür teknikler, daha yüksek bir teknik garanti ve verimlilik sağlamaktadır. Daha yüksek bir ticari verimliliğe giden yol, bu teknik verimlilikten geçmektedir. Kısaca, öncelikle yeterli bir teknik verimlilik sağlanamaz ise, asla yeterli bir ticari verimlilik de yakalanamaz. (Hatta günümüzde, bu tür teknolojik teknikler, Alp'lerdeki bazı **buzul** kayak merkezleri tarafından bile kullanılmaya başlanmıştır.)

1. 4. 1. Yapay kar teknolojisi ve teknikleriyle ilgili kısa bilgi

Yapay kar teknolojisi kısaca şöyledir; Genellikle geceleri ve sıcaklıkların daha düşük ve 0'ın altında (- C derecelerde) seyrettiği saatlerde, bol su ile, bol hava karıştırılıp pulvarize edilerek püskürtülür, bu karışım, o anki koşullarda pistlere kar şeklinde düşer. Bu işlem, soğuk geçen gündüz saatlerinde de uygulanabilir. Bu işi yapan snowmaker adlı yapay kar makinelerinin, birkaç değişik tipleri bulunmaktadır, ancak genel işleyiş tarzları bu şekildedir. Bu makinelerin müteharrik veya sabit, gazlı veya gazsız, manuel yada otomatik tipleri de mevcuttur. Daha yüksek nem ve sıcaklıkta kar yapabilen tipler, daha ziyade gazlı olanlardır. Daha ziyade sabit olan tipler otomatik olabilmektedir. Ancak en yüksek verime sahip olanlar ise, daha ziyade manuel, gazsız ve müteharrik olan tiplerdir. Bu tiplerin orta boya sahip olanlarından 2 tanesi, (**eski işletmecinin** Areco marka) Bozdağ'da bulunmaktadır. Bu müteharrik snowmaker yapay kar makinelerinin her biri, saniyede yaklaşık 45 lt / sn su çekmekte ve bunun tamamı kar'a dönüşmektedir. En yüksek verime, -5 C dereceden başlayarak ulaşılır. (Günümüzde Japonya'da, +5 ve hatta +6 C derecede kar yapan **gazsız** tip makineler yapılmış ve kullanılmaktadır. Kaynak Erich Moscher) Ancak, yapay kar makinelerinin 5 genel teknik alt yapısı vardır ve o da kısaca şöyledir;

1 – Yapay kar takviyesi yapılacak kayak alanları, öncelikle iyi tespit edilmeli, doğru hesaplanmalı, yeterli su ve elektrik iletim hatları ve donanımlarıyla birlikte, yine yeterli sayıdaki snowmaker'ların en uygunu seçilmeli, en uygun lokasyona göre doğru projelendirilmeli ve doğru yerleştirilmelidir.

2 – Bu makineler çok aşırı su harcarlar. En ideal olanı, şayet mümkünse suyu bırakılacağı mansabından almak, membağına getirmek, orada kullan-

mak ve tekrar kendi mansabına geri dönmesine olanak vermek şeklindedir. Ekolojik denge açısından, suyun kendi doğal havzasında (yolunda) dolaşmasını sağlamak ve bir değişiklik yapmamak en uygun olanıdır.

3 – Bu su konusunda; Şayet aynı havzada ve yakında, etkili ve debisi yüksek bir veya birkaç akarsu varsa, onu veya onların tümünü yada birkaçını kullanmak yeterince uygun olur. Ancak bu konu için, havza mansabından sağlanabilecek yüksek debili bir veya birkaç adet yer altı suyu kaynakları da kullanılabilir veya bunlar, var olan yüzey sularıyla da desteklenebilir. Bu veya benzeri kaynaklardan elde edilen tüm su miktarı, kullanılacak alanlara yakın bir yer veya lokasyonda, mutlaka tertip edilecek ve mümkünse güneş görmeyecek yeterli büyüklükteki bir gölet'e, cazibe veya pompajla getirilir. Daha sonra da, iyi hesaplanmış, doğru projelendirilmiş ve doğru su izolasyonu yapılmış ve uygun hacime sahip bu gölette, su biriktirilir ve kullanılmak üzere ve mutlaka üstü açık olarak depolanır. Şayet gerekiyorsa, bu göletin üstünde ve ışığı altına geçirmeyen, su alanının tamamını örten, gölgelik tarzında ve kar yükünü de taşıyabilecek bir uzay çatı olabilir. Fakat bu çatı, mutlaka su yüzeyinin üstünde yer almalı, suyun üstü ve etrafı kesinlikle açık bırakılmalıdır.

Çünkü aslında, kullanım sezonu içinde, bu göletin üstünün donması ve alttan alınan suyun da, donmaya yakın bir derecede olması özellikle aranır ve istenir. Çünkü, – 5 C derecede en yüksek verime ulaşan tüm snowmaker yapay kar makineleri, aslında 30 bar basınçta ve (en yüksek) + 4,5 C derece sıcaklıkta su isterler. O nedenle, Alp'lerde bazı yerlerde, gerekli ve zorunlu durumlarda bu gölet suları, özel olarak ve kompresörler yardımıyla soğutulur. Ancak bu durum, aslında işletme maliyetini yükselten ve o nedenle pek arzulanan bir çözüm değildir. (sadece zorunluluğun bir çaresi.)

4 – Kar takviyesi yapılacak alanlara uygun lokasyonda yerleştirilmiş ve uygun boyuttaki göletten, en uygun tüm su iletim ve elektrifikasyon hatları, yerin yaklaşık (en az) 1 m altından ve 30 bar basınca dayanacak özel sert plastik borular ve bağlantılarıyla, elektrifikasyonla birlikte tekniğine uygun olarak döşenir, getirilir ve özel sabit kutular içinde de dağıtımı yapılır.

5 – Kar takviyesi yapılacak kayak pist alanları, en az kar kalınlığında kayaya hizmet verebilmesi açısından, mutlaka Alp'in tipi çimle çimlendirilir. Bu çimlendirilme işlemi, son derece önemlidir. Çünkü, bu tür bir çimlendirme uygulaması sayesinde, sadece 10 cm'lik bir kar kalınlığında bile, kayak için yeterli olabilecek temiz bir yüzey sağlanabilmektedir. Bu son derece önemli konuda, Alp'lerde ve tüm benzerlerindeki genel ve mutlak uygulama budur ve buna kesinlikle uyulmaktadır. Aksi halde, uygun bir işletme maliyetini ve yeterli bir teknik verimi yakalamak mümkün değildir.

1. 4. 2. Yapay kar teknolojisinin, genel manuel uygulama tekniği

1 – Öncelikle; Bu tekniği uygulayacak personel, dağlar, bu tür teknikler ve meteorolojik oluşumlar hakkında yeterli bir bilince sahip olmalıdır. Tüm mevsim boyunca, yağış koridorları ve yakınlarda oluşan bütün meteorolojik oluşumları çok iyi takip edebilmeli ve havayı çok iyi koklayabilmelidir. Tüm eylem ve pozisyonlarını, bu bilince göre ayarlayabilmelidir. O nedenle, bu tür teknikler için iyi eğitim almış ve uzman personeller gereklidir.

2 – **Uzman bir personel, o sıra yeterli bir kar kalınlığı olsa bile, yinede gelecek açısından, uygun havayı bulduğu an ve asla sekmeden, mutlaka yeterli yapay kar'ı imal eder ve (kayak pistleri içinde ve yamaçlarda) uygun yerlerde stoklar. Çünkü; Kar yapmak, asla bizim keyfimize tabi olan bir olay değildir, hava şartlarına uymak zorunda olan bizleriz. Gerçek şu ki, istenildiği veya lazım olduğu an kar yapılabilecek uygun bir hava bulunmayabilir. O nedenle, uygun hava şartlarının bulunduğu her an, bu işler için iyi birer fırsattır, asla sekmeden ve kesinlikle değerlendirilir.** Genellikle havanın açık ve **bulutsuz** olduğu, serin veya soğuk geçen günlerin geceleri, bu tür imalatlar için en uygun saatlerdir. Bozdağ için bir örnek verirsek; Mesela, herhangi bir kayak sezonu sırasında, deniz seviyesindeki İzmir ili gece sıcaklığının, **13** veya **15** C derece arasındaki yüksekliklerde seyretmesi, Bozdağ kayak merkezinin **1530** m'lerdeki en alt kayak pistlerine (o sıra bu noktalarda, genellikle – **5** ile – **7** C derece'lik sıcaklıklar yaşanır.) yapay kar yağdırılabilmesi için yeterlidir. Ancak bu uygun ve yeterli (hatta çok daha düşükleri bile) sıcaklıklar, özellikle kış mevsimi içinde ve **çoğunlukla** gündüz saatlerinde bile yakalanabilmektedir.

3 – Uygun koşullarda ve teknolojik olarak (snowmaker'la) imal edilen ve kayak pistlerine püskürtülen kar, snowtrack (groomer) adlı paletli kar sıkıştırma araçlarıyla hemen sıkıştırılır, kolay erimesi önlenir ve kayak yapılacak daha düzgün bir zemin sağlanır. Bilindiği gibi, yapay olsun veya olmasın; Var olan herhangi bir **kar tabakasının ezilerek sıkıştırılması, erime süresini yaklaşık 10 ile 12 gün kadar geciktirir.** O nedenle, doğal kar yağışlarından hemen sonra da, kayak pistlerindeki kar tabakaları, bu 2 önemli sebeple bir an önce ve snowtrack'la (groomer) mutlaka ezilerek sıkıştırılmalıdır. (Bu 2'li sistemle, kayak sezonu 20 gün kadar uzayabilir.)

1. 4. 3. Alp'lerde, sezonunda ilan edilen kar kalınlıkları ve genel yöntemleri ile, Bozdağ'da yaşanmışlar hakkında.

Alp'lerdeki kayak pisti ve alanlarının, en alt taban kotunda (arenadaki) ve en üst tepe noktasında o sıra var veya **mevcut** olan **kar kalınlıkları, minimum ve maksimum olarak 2 ayrı ölçü şeklinde verilir.** Üstelik, özellikle

en alt taban konutunda ve **o sıra var olan minimum kar kalınlıklarının ilanı, mevcut kar tipinin yapay veya doğal olduğuna da asla bakılmaksızın yapılır.** Kısaca Alp'lerde, o sıra burada ben ne görürsem, onu ölçer ve ilan ederim mantığı hakimdir. Oysa ve bizim Türkiye'deki kayak merkezlerinde, sadece bir tek kar kalınlığı ölçüsü ilan edilmektedir. Ayrıca ve bilindiği gibi, yaklaşık olarak bu kar kalınlık ölçümlenmeleri, Uludağ'da 1880, Kartalkaya'da 2050, Palandöken'de 2450 m'lik yüksekliklerde yapılmaktadır ve yüksekliğe çıktıkça genel olarak kar kalınlıkları da artmaktadır. Türkiye'deki kayak merkezlerinde yapılan tüm kar kalınlık ölçümlenmeleri, sadece İzmir Bozdağ (1530 m'lik bir yükseklik) hariç, asla 1750 m'lik bir yüksekliğin altına ait değildir. (Yani; Bozdağ dışındaki diğer merkezler için ilan edilen kar kalınlık ölçüleri, daha avantajlıdır.)

İzmir Bozdağ, ilk açıldığı birinci dönemde ve işletmeye açık olduğu ilk 3 yıl içinde; Bozdağ'da da meteoroloji işleri genel müdürlüğü tarafından kar kalınlık ölçümlenmeleri yapılmış ve internetten de yayınlanmıştı. Ancak, Bozdağ'da ve 1530 m'lik bir yükseklikten (alçaklıktan) alınan kar kalınlık ölçümlenmeleri ve ilanı, açıkçası Bozdağ kayak merkezi için ciddi bir haksızlık yaratmıştır. Maalesef bu konuda ve o dönemde, Bozdağ'ın hakkını koruyacak hiç kimse bulunamamıştır. Aslında bu konu, ticari bir rekabet açısından çok ciddiye alınan bir konudur. Nitekim ve bilindiği gibi bu konu, geçen yıl (2003 yılı başında) Uludağ tarafından noter huzurunda yapılan özel ölçümlenmeler ve Devlet Meteoroloji İşlerinin suçlanmasına kadar vardırıılarak yazılı ve görsel basına kadar yansıtılmıştı. Ayrıca, yine bu konuda ve aynı dönemde, Palandökende de basına yansıyan benzer tepkiler yaşanmış ve Palandöken ve Palandöken kayak merkezi (PKM) şeklinde 2'li bir kar kalınlığı ölçümlenmesi haline getirilmiş ve artık öyle yayınlanmaktadır.

Kısaca, çok ciddiye alınan bu **ticari** konuda, rakipler arasında müthiş çekişmeler yaşanmakta, **entrikalar** dönmekte ve hatta bazen, çok farklı ve **yanıltıcı** bilgiler verilmektedir. O sebeple, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünün internet üzerinden ilan ettiği kar kalınlık ölçümlenmelerinde, sadece Uludağ ve Palandöken'deki ölçülerden sorumlu oldukları belirtilmektedir (Bu son 2 yıl içinde oldu.). **Ancak yine de,** maalesef **entrika dönüyor.** O nedenle, Bozdağ kayak merkezinde yapılacak bu tür ölçümlenmelerin; Teliyejin 12'nci direğindeki (1930 m'lik yükseklikteki **G** noktası) alandan veya yüksekteki batı pistinin (2000 m'lik yükseklikteki **L** noktası) en alt taban kotundan alınması ve o şekilde ilan edilmesi bu haksızlığı ortadan kaldırıbilir. Fakat bu durum için, Bozdağ'ın bu üstteki yüksek (**AL**) anahtar kayak pistini mutlaka devreye sokmuş ve işletiyor olması gerekir. Yada, Alp'lerdeki kar kalınlıkları ilanı ile ilgili, bu **2'li** genel uygulamanın aynısı, Bozdağ için de yapılmalıdır. (Ancak Bozdağ'da, Alp'lerdeki yapay kar tekniğinin mutlaka aynısını kurmuş ve uyguluyor olmak zorundadır.)

Bu önemli konu, Bozdağ'ın ilk açıldığı ve işletildiği dönemde, tarafımdan yazılı olarak dile getirilmiştir. Fakat maalesef hiçbir yetkili tarafında da, dikkate bile alınmamıştır. Halbuki bu konunun önemi, son derece ve açıkça bellidir, yeterli netlikle ortadadır ve yaşanmış olaylara da tescillenmiştir. Kısaca o dönemde, Bozdağ'ın hakkını koruyacak bir yetkili bulunamamıştır

1. 4. 4. Muhtemel kar sıkıntısıyla ilgili ve yapay kar dahil, Alp'lerde alınan 2 genel tedbir hakkındaki açıklama

1 – Elbette, tüm uygun zamanlarda ve mutlaka, genellikle daha alçalarda yer alan kayak pistlerine ve alanlara yapay kar takviyesi yapılır ve yeterli kar stoklanır. Ancak bu alçakta yer alan kayak pistleri ve alanları, iri taşlardan temizlenmiş ve (Alp'in tipiyle) çimlendirilmiş olmalıdır. (Bozdağ'daki eski yapay kar sistemi yetersizdi, uygulamaların pek çoğu gibi projesi de yanlışti. Ayrıca, yüzey temizleme ve çimlendirme işlemi yapılmamıştı. Dahası ve **şimdi**, eksik ve yanlış bile olsa, **maalesef o kadarı bile yok.**)

2 – **Ancak bu teknolojik ve teknik önlem, asla tek başına yeterli olarak kabul edilmez ve mutlaka 2'nci bir ayakla takviye edilir ve güçlendirilir.** Bu ayak, biraz daha kısa boylara sahip olsa bile, daha yükseklerde yaratılmış birkaç (**AL, AB ve AG**) yüksek anahtar kayak pisti veya pistleri şeklindedir. Çünkü, yükseklerdeki kar kalınlıkları her zaman daha fazladır. (Bozdağ'da bu tür yüksek anahtar kayak pistleri mümkündü, ama maalesef hiç yaratılmadı. Üstelik biz, bunun önemini hiç kimseye anlatamadık veya onlar anlamak istemediler.)

1. 4. 5. Bozdağ'ın, bu önemli konuyla ilgili şu anki durumu nedir ?

Bozdağ, eski veya bu günkü haliyle, ufak bir araba motoruyla ve bir tekeri eksik veya sökükle olarak, sadece 3 tekerlekle götürülmeye çalışılan bir otobüse benzemektedir. Uygun yükleme ve biraz da Tanrı'nın yardımıyla, zaman zaman yol alınabilmektedir. Ayrıca, dengede yürüebildiği zamanlarda bile, mevcut kayak pistleri boyları açısından, (**tümüyle uluslar arası kriterler dışında**) bir kayak merkezi boyutunun çok ötesindedir ve sadece ufak bir panayır yerine benzemektedir. **Oysa Bozdağ'ın, biraz istek, anlayış, gayret ve az bir masrafla kullanabileceği, 620 m'lik bir düşey kot farkı toplamı vardır ve bu, kabul edilebilir iyi bir Alp'in boyutudur.** Bu devreye girdiği zaman, en üstten en alta inecek ilave ve toplam **4 uzun** yamaç kayağı pistine sahip olunacaktır. Bu pistlerden **sadece** en uzun olan **1'i**, ağırlıklı olarak **mavi** renge (orta derecede kayak yapanlara) ve 2.900 m'lik bir boya sahip olacaktır. Diğerlerinin sadece **1'i** siyah, **2'si** kırmızı olacaktır. **Böylece Bozdağ, gelecek**

her türlü kayakçı ve ziyaretçiyi, sportif ve görsel bazda tatmin edecek ve arzulanan çok daha yüksek bir ticari verim yakalanabilecektir.

Üstelik, en üstten en alta inecek bu kayak pistlerinin varlığı ve kullanılması sayesinde, dağ kontrol edilebilecek, yapay çığlarla muhtemel çığ tehditleri bertaraf edilmiş olacak ve aşağılara düşürülen kar miktarları da, alt pistlerin kar takviyesi işinde (ilave kar stoku olarak ve ufak seyyar rotatif makineleriyle pistlere atılarak) kullanılabilir. Bu konuda, Bozdağ'la ilgili olarak tüm yetkili ve etkililere (16 Temmuz 2003 tarihinde) verilmiş olan son kayak pistleri projesi, uygulanabilir ve geliştirilebilir bir projedir. Nitekim, mühendislik temeline dayanan bu teknik gerçeği, sonunda Erich Moscher ve Karl Haas adlı Avusturya'lı uzmanlar da görmüş, anlamış ve kabul etmişlerdir. Ayrıca bu konuda, benzer pek çok Alp örnekleri de dile getirilmiş, isim ve resimleriyle birlikte belirtilmiştir. Bu hayati öneme haiz temel detayın, en kısa sürede fark edilmesini ve **inatlaşmadan** uygulanmasını dilerim. Şayet bizim verdiğimiz proje beğenilmemişse; Yönetim tarafından, bu türde ve ödüllü bir proje yarışmasının, en kısa sürede tertip edilmesini ve birinci gelen projenin de mutlaka ve acilen uygulanmasını, önem ve özellikle tavsiye ederiz. Ayrıca; Bu çok önemli konuda her türlü teknik destek ve yardıma da, her zaman hazırız.

Bu konuyla ilgili bazı **ilave** Alp örneklerinin resimleri de, bu yazının sonuna bir ek olarak konulmuştur ve arzu edilirse görülebilir. (Bugün için, Uludağ ve Kartalkaya'da kullanılan maksimum düşey kot farkı toplamı, sadece 460 m civarındadır. Bu ölçü, Palandöken'de ve ancak çok kar olduğu zamanlarda ve ülkemizin şu anki en uzununu olarak toplam 1025 m'dir. Bu aynı ölçünün İzmir Bozdağ'daki karşılığı da, toplam 620 m olabilecektir.)

Her türlü ticari faaliyette de olduğu gibi, **bu tip işlerde** de, hayati öneme haiz **bir takım eksikliklerle, yeterli bir teknik ve ticari verimi yakalamak asla mümkün değildir.** Bu ticari gerçeğin bir an önce anlaşılması ve **tüm eksikliklerin yeterince giderilmesi** tek öncelikli seçenek ve **şarttır.** Aksi halde; Ortaya çıkıp, gülünç veya belki de üzücü bir duruma düşmek de mümkündür. Kısaca **bu konu, eksik ve hatayı asla affetmeyen, bilgi ve çok dikkat gerektiren çok ciddi ve teknik bir iştir.** Bu tip yatırımlar, öyle bir konudur ki, eksik ve yarım yamalak açılan bir Carrefour veya bir Kipa türündeki ticaret merkezlerinden ticari olarak ve **hayali** bir şeyler bekleme ye bile benzemez. **Bu tip yatırımlarda, öncelikle ve mümkün olduğunca her durumda çalışabilir ve yeterince güvenli bir sistemi kurmak, iyi işletmek ve ancak, öylece ortaya çıkmak gerekir. Yani Bozdağ'ın, hiç değilse 1'inci bölümü büyük çapta bitmiş ve ancak öylece ortaya çıkmış olması gerek ve şarttı.** (Bozdağ, şu an bu noktanın çok uzağındadır ve hatta, maalesef bu gerçek henüz fark edilmiş bile değildir. Bana

göre ve bu haliyle **Bozdağ, alması gereken teknik ve ticari verimin, sadece % 10'unu** ve onu da, ancak Tanrı'nın yardımıyla alabilmektedir.)

2. Kayak merkezlerinin en alt taban kotları ve yükseklik farkları

Kayak merkezlerinin en alt taban kotları veya arenaları; Alp'lerde buzullar hariç ve genel olarak 700 ile 2000 m yükseklikler arasında değişmektedir. (Ayrıca bunların bir kısmı, kuzey dışında ve güney ağırlıklı veya sırf güney yamaçları kullanmaktadır.) Bu tip merkezlerin en alt taban kot ve yükseklikleri, özellikle Fransa'dakiler hariç genel olarak 700 ile 1500 m'ler arasında değişmektedir. Aslında; Alp'lerdeki dünyaca çok ünlü (en çok kullanılan) pek çok kayak merkezinin en alt taban kotları, genellikle ve yaklaşık **700 ile 1300 m**'lik yüksekliklere sahiptir. Alp'lerin özellikle kuzey yamaçlarında; Kayak sezonundaki genel doğal kar sınırları ise, yaklaşık 1000 ile 1100 m'lik yüksekliklerde seyrediyor. Oysa ki Alp'lerde; Bu paragrafta da belirtildiği gibi, bu sınırların çok daha altında ve hatta güney ağırlıklı olan, pek çok ünlü kayak merkezi bulunmaktadır. Bu tür kayak merkezlerinin genel ağırlığı, Almanya, kuzey İtalya, İsviçre ve Avusturya'ya aittir.

Bu tür merkezlerin genellikle en alt taban kotlarında ve mevsiminde zaman zaman yaşanan kar eksiklikleri, teknolojik yapay kar teknik ve uygulamalarıyla aşıyor ve bir sorun olmaktan çıkartılıyor. Alp'lerde, yıllardır uygulanan genel teknik ve uygulamalar bu yöndedir ve tüm bunlar, sayısal olarak giderek artmaktadır. Hatta bu teknik uygulamalar, çok daha yüksekteki alanlara da sıçramış durumdadır, halen devam etmektedir ve giderek daha da yükseğe çıkılmaktadır. Alper'de ve kısaca, ancak bu tür teknolojik uygulama ve teknikler sayesinde, sürdürülebilir daha yüksek bir teknik ve ticari verim sağlanabilmiş ve yakalanabilmiştir. Alp'lerin kuzey yamaçlarında, mevsimindeki genel doğal kar sınırlarının, 1000 ile 1100 m'lik yüksekliklerde yer almasına karşın, daha güney enlemlerde bulunan Türkiye'deki durum ise, elbette biraz daha farklı ve daha yüksek olacaktır.

Genellikle; Türkiye'deki kuzey yamaçların, mevsimindeki doğal kar sınırlarının, Alp'lerdeki benzer yamaçlara göre, 1700 ile 2000 fit'lik bir yükseklik farkına sahip olacağını ifade etmek mümkündür. Bu farklar, yaklaşık 500 ile 600 m'lik bir yükseklik farkına tekabül etmektedir. Yani, Türkiye'deki kuzey yamaçların, mevsimindeki doğal kar sınırlarının, 1600 ile 1700 m'lik yüksekliklerde yer alabileceği, yeterince doğru sayılabilir. Nitekim Uludağ ve Kartalkaya, 1760 m'lik bir yüksekliğin altına inmemektedir. Bu günlerde Türkiye'de, 1750 m'lik bir yüksekliğin altına inen tek bir kayak merkezi vardır, o da İzmir Ödemiş Bozdağ'dır. Bilindiği gibi Bozdağ, en alt taban kotu olarak 1530 m'lik bir yüksekliğe (**D** noktası) inmektedir. Ancak, Bozdağ'ın topografik yapısına dayanan bu özel durumu, onun yanlış olduğu anlamına gelmiyor. Ayrıca, Bozdağ'ın bu en alt taban kotunu,

şayet Alp'lerdekine uyarlırsak, yaklaşık 900 m'lik yüksekliklere tekabül edebilecektir. Oysaki Alp'lerde, çok daha düşük kotlara ve 700 m'lik yüksekliklere kadar inen, pek çok ve önemli kayak merkezi bulunmaktadır. Kısaca, 1650 m'lik yüksekliklerin altında ve zaman zaman kar sıkıntısı çeken Bozdağ'da, genel olarak onlara benzemektedir ve bu sorununu, elbette ki Alp'lerde uygulanan genel yöntemlerle ve tıpkı onlar gibi çözmelidir, çözmek zorundadır ve mutlaka çözecektir. (Alp'lerde yapılan teknolojik yapay kar takviyesi alan toplamı, bazı ünlü kayak merkezlerinde 1000 dönüme kadar çıkmaktadır. Bozdağ'da ise, bu iş için sadece 100 dönüm yetiyor.)

2. 1. Bozdağ'ın genel topografik özelliği ve karşılaştırmalı durumu;

Bozdağ, daha ziyade yeni oluşmuş, yaşı küçük ve topografik açıdan projelendirilmesi güç, zayıf ve hataya pek tahammülü olmayan zor bir dağ. Ama, asla projelendirilemez ve zorlukları aşamaz bir dağ değildir. Yakınlarda pek çok kayak merkezi bulunmasına rağmen Alp'lerde, Bozdağ'dan daha çetin, oldukça zor ve gerçekten çok iyi projelendirilmiş birkaç dağ veya merkez gördüm ve yeterince de inceledim. Bozdağ'ın, bir arena finali ve en alt taban kotu olarak, 1530 m'lik bir yüksekliğe (alçaklığa) inmesi, aslında proje tekniği açısından Bozdağ'ın topografik özelliğinin bir gereğidir. Bozdağ'ı, Türkiye'nin en alt taban kotuna (1530 m yükseklikteki Büyükçavdar yaylası Yançayır mevki D noktası) inen tek kayak merkezi haline getiren bu durumun, bazı dezavantajları olabileceği gibi, aslında bazı çok önemli avantajları da vardır ve bu konuya tekrar değinilecektir.

2. 2. Yükseklik farklarının yarattığı dezavantaj ve avantajlar

Yükseklik farkları, doğal ve genel olarak bazı kar garantilerini sağlayabilir. Çünkü, yamaçların yükseklerine çıktıkça, genel ve doğal olarak kar kalınlıkları da artmaktadır. Şayet bir yapay kar sisteminiz de yoksa, açıkçası yapılacak tek şey yükseğe çıkmaktır. Ancak, maalesef bu yüksekteki alan ve yamaçların, özellikle kayak mevsimi içinde pek çok dezavantajları da bulunmaktadır. Hatta o nedenle ve özellikle Alp'lerin yükseklerinde yer alan pek çok kayak merkezine, sezonunda ve genellikle daha az rağbet edilir. Çünkü insanlar, zaman zaman bile olsa, daha ziyade yükseklerde yaşanan daha çetin kış şartlarını, açıkçası hissetmek istemezler. (Bu tür maceraları arayan, sadece az sayıda genç vardır.) Şayet mümkünse, bulut istemez veya bulutun altında kayak yapmak ve eğlenmek ister. Yine şayet mümkünse, yeterli bir kar garantisinin yanı sıra, güneş ve konfor sıcaklığını da bilhassa ararlar. O sebeple, böylesi değerlere sahip kayak merkezleri, bu tür özelliklerini kendi özel kataloglarına önem ve özellikle yansıtır, resimler ve belirtir. O nedenle teknolojik kar garantisine sahip, güneşli günü daha bol olan ve alçalarda yer alan kayak merkezleri, her zaman daha makbul ve caziptir. Çünkü bilinen o ki; kuzey yamaçta ve özellikle soğuk

ve karlı bir ortamda, yukarı doğru çıkılan her 1000 fit'lik (305 m'lik) bir yükseklikte, sıcaklık yaklaşık 5 derece azalır veya düşer.

Bozdağ'da, teknolojik kar garantisi ve sistemini sağladığı zaman, bu türde bir yüksek cazibe yaratabilecektir. Üstelik, toplam 620 m'lik bir düşey kot farkı tamamını da kullanma imkanını, ilave bir yüksek cazibe olarak sunabilecektir. Fakat Bozdağ, daha önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi, mutlaka bu 2'li garanti sisteminin diğer ayağını da devreye sokmuş ve üstlerde, birkaç (**AL**, **AB** ve **AG**) yüksek anahtar kayak pistini de yaratmış ve mutlaka işletiyor (Alp'lerdeki gibi) olmak zorundadır. Bu sağlandığı zaman, şu an bir dezavantaj gibi algılanan Bozdağ'daki bu durum, aslında tam anlamıyla yüksek bir avantaja dönüşmüş olacaktır.

2. 3. Ortadaki dezavantajları, avantaja çevirebilme yöntemleri

Gerçek şu ki; özellikle kış mevsiminin çok kötü hava koşulları sırasında bile; Bozdağ'da, telesiyenin 12'nci direğinden (1930 m'lik bir yükseklikteki **G** noktasından) itibaren, 1530 m yükseklikteki (**D** noktasına) arena finaline kadar olan toplam 400 m'lik bir düşey kot farkında, (**GFD** ve **GD** kayak pistlerinde) her zaman ve mümkün olabildiğince konforlu bir kayak sporu yapmak mümkündür. Çünkü Bozdağ'da, soğuğun, fırtınanın ve bulutların çok aşırı ve rahatsız edici etkileri, ortalama olarak 1950 m'lik bir yüksekliğin üstüne aittir. Üstelik ve bu tür kötü hava şartları sırasında, en alt pistler ve eğlence alanları, özellikle çocuklar için yeterince korunaklı ve adeta biçilmiş bir kaftan olarak kabul edilebilir. Kısaca Bozdağ'da, en alt pist ve alanlarda yeterli bir yapay kar takviyesi ve üstlerde de birkaç yüksek (**AL**, **AB** ve **AG**) anahtar kayak pisti yaratılmış ve devreye girmişse; Her türlü hava ve kar durumunda, merkezin sadece altı, bir kısmı veya üstü yada tamamı (bir Alp boyutu olan, toplam 620 m'lik düşey kot farkının tümü) kullanılacak bir duruma gelmiş ve yüksek bir teknik verim yakalanmış olacaktır.

2. 4. Çığ sorununu, ortadan kaldırmanın genel teknik yolu

Bozdağ'da, zirveden arenaya ve en alt taban kotuna kadar gelecek, en uzun 4 kayak pisti açıldığı, işletildiği ve 620 m'lik düşey kot farkının tamamı kullanıldığı zaman; Artık dağ, tümüyle kontrol edilebilecek ve gerektiğinde yaratılacak yapay çığ'lar sayesinde de, çığ bir sorun olmaktan çıkacaktır. Alp'ler de kullanılan bu genel yöntem, Bozdağ'ın da sorununu çözecektir. Bu konu için; Alp'in tipi kuru toz kar'ın, Bozdağ'da bulunmadığı savları ortaya atılmış ve Bozdağ'daki ıslak kar tipinin farkı ileri sürülmüştür. Ancak ve öncelikle, Alp'lerdeki kar tipinin sadece kuru toz kar olduğu fikri ve iddiası yanlıştır. Kar tipleri, aylara, yönlere, güneşlenme açılarına ve güneşlenme saatlerine göre değişimler göstermektedir. Ayrıca, yakındaki göller de bazı etkiler yapmaktadır ve Alp'lerde de pek çok göl vardır. Sonuç olarak, hem

Alp'lerde ve hem Bozdağ'da zaman zaman benzer kar tiplerine rastlanmaktadır. Bunun aksine inanmak, açıkçası ve tam anlamıyla saçmadır, sadece bir fantezidir ve Alp'lerdeki genel uygulamalar, Bozdağ'a da yetecektir.

Üstelik, Alp'lerdeki ıslak kar tipinde de yapay çığlar yaratılmaktadır. Ama bu kar tipinin çığ'ı, kuru olana oranla biraz daha yavaş ilerler ve daha yüksek bir darbeye sahiptir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken en önemli 3 detay şudur; Mevcut çığ mecraları içine, herhangi bir yol, otopark, sosyal veya mekanik tesisin inşa edilmemiş olması şarttır. Ayrıca; Kontrollü yapay çığ'ı, fazla ve tehlikeli bir birikim oluşmadan başlatabilmek gerekir. Dahası ve sonucusu ise, kontrollü yapay çığ'ın başlamasını sağlayacak dinamik patlatma alanlarının yakınında da, herhangi bir sosyal tesisin inşa edilmiş olması (yaklaşık 2100 m yükseklikte bulunan şu anki üst kafeteryanın yeri yanlıştır.) şarttır. Sonuçta, kayak merkezi kısa süreliğine kapatılır ve kontrollü yapay çığ yaratılarak gerilim düşürülür. Bu türdeki tüm suallere, Avusturyalı uzman Erich Moscher ve Karl Haas aynı cevabı vermişlerdir.

2. 5. Bozdağ'ın genel teknik eksiklikleri ve yapılması gerekenler

1 – en alttaki yaklaşık 100 dönümlük pist ve alanın, yapay kar sistemine hazır bir hale getirilmesi için; Uygun bir proje ve yeterli su kaynaklarının tespiti ve iletim hattı ile, uygun lokasyonda bir göletin yapılması ve elektrifikasyon dahil gerekli iletim hattının bitirilmesi şarttır. Bu imalat, mal sahibine ait olmak zorundadır. Daha sonraki, yeterli sayıda snowmakerlar ve yerleştirilmesi işlemi ise, işletmeciye ait olabilir.

2 – Yapay kar takviyesi yapılacak pist ve alanlar, orta boy taşlardan temizlenmeli ve Alp'in türü çimle çimlendirilmeli, ayrıca yaz aylarında bir otlak olarak kullanılması da önlenmelidir. Bu konu işletmeciye ait olabilir.

3 – En kısa sürede ve telesiyenin 12'nci direğinde, (1930 m'lik yükseklikteki **G** noktası) inişe (hatta mümkünse, hem inişe ve hem de binişe) müsait bir ara istasyon yapılmalıdır. Projede ve makette de belli olan bu acil imalat da, mal sahibine aittir.

4 – Yine en kısa sürede, zirveden (2150 m'lik yükseklikteki **A** noktasından) ve en yukarıdan en alta incek toplam **4** yeni (**ABCD**, **AFD**, **AGFD** ve **AGD**) kayak pisti oluşturulmalı, tüm arazi düzenlemeleri ve ara güzergahlar yapılmalıdır. Bu konu için gereken ve uygulanabilir proje, **16** ve **17** Temmuz 2003 tarihinde, tüm yetkili ve etkili kişi ve kurumlara verilmiştir. Ya bu proje uygulanır veya geliştirilir yada bu konu için, ödüllü bir proje yarışması tertip edilir, birinci gelene ödülü verilir ve onun projesi de uygulanır. Bu proje; Tüm gerekli kişilere, 2003 Temmuz'da (çok sayıda) verilmiş olduğundan bu kitapçığa ilave edilmemiştir. En kısa sürede yapılması gereken bu imalat da, acilen mal sahibi tarafından karşılanmalıdır.

5 – En üstten (**A**'dan), en alta (**D**'ye) inecek kayak (**ABCD**, **AFD**, **AGFD** ve **AGD**) pistlerine sahip olduğunda, artık tüm dağ kontrol edilebilecek bir duruma gelmiş olacaktır. O nedenle, bundan böyle Bozdağ'da uygulanacak tüm yapay çığ yöntemleri de artık işletmeciyi ilgilendirecektir.

6 – Şayet mümkünse, Bozdağ'ın yüksekteki (en az bir **AL** pistine) batı anahtar kayak pistine, 150 m'lik bir düşey kot farkında çalışacak ve 500 m'lik bir uzunluğa sahip olacak bir teleski monte edilmelidir. Bu imalat da, mal sahibi tarafından karşılanabilir veya işletmeci yapabilir yada daha değişik bir çözüm de geliştirilebilir. Fakat, bu batı pistinin 2000 m yükseklikteki (**L**) en alt taban kotunda yer alacak kafeterya ise, işletmeci tarafından yapılacaktır. Bu imalatlar maket ve projesinde belirtilmiş ve yer almaktadır

7 – Yüksekte ve bu kez doğuya bakan (**AB**) anahtar kayak pistine gerekecek (150 m'lik bir kot farkında çalışacak) teleskiye ile birlikte, 2000 m yükseklikteki en alt taban kotunda (**B** noktasında) yer alacak kafeterya yatırımları ise, daha sonra işletmeci tarafından çözümlenecektir. Bu imalatlar da, ilgili projesinde (Makette de) belirtilmiş ve yer almaktadır.

Bunların sağlanması durumunda; Artık Bozdağ, sezonunda ve ancak iyi bir işletme sayesinde, her türlü koşulda en yüksek bir teknik verimi yakalamış olabilecek ve saat gibi çalışabilecektir. Üstelik, toplam 620 m'lik bir düşey kot farkının (Alp'in boyutu) tamamını devreye sokmuş olan bir Bozdağ; Artık tek başına yaklaşık 3000 m'ye varabilecek en uzun kayak pistleri sayesinde, çok yüksek bir sportif ve ticari cazibeye de buluşabilecektir.

2. 6. Bozdağ'da uygulanacak genel tedbirler ve teknolojik teknikler

1 - Alt pistlerdeki yaklaşık 100 dönüm veya 10 hektarlık alanlarda, sezonu içinde ve uygun hava koşulları sırasında, işletmeci tarafından yapay kar tekniği uygulanacak. **Bozdağ'ın bu tekniği uygulayabilmesi için, deniz seviyesindeki İzmir ili'nin 13 ile 15 C derecelik bir sıcaklığa sahip olabilmesi yetmektedir.** (genellikle, havanın bulutsuz olduğu aynı anlarda, yapay kar tekniği uygulanacak alandaki sıcaklıklar, – 5 ile – 7 C dereceler arasında seyretmektedir.) İzmir ili'nde, sezon içinde ve pek çok gecede (hatta çoğu kez gündüzleri bile), istenilen bu uygun sıcaklıklar yaşanmaktadır. (O nedenle, sezonunda ve yükseklik farkına sahip Bozdağ'da, gecelerin çoğu oldukça soğuktur ve yapay kar uygulamasına müsaittir. Üstelik bazen, soğuk ve hatta aşırı soğuk pek çok gündüzler bile yaşanmaktadır.) Ayrıca, denize daha uzak Bozdağ'ın nem oranı, Uludağ'dan daha düşüktür

2 – Üstlerde ve gerektiğinde kullanılmak üzere; **İşletmeci, 3** yüksek anahtar (**boy** ve kot farkı sırasıyla; **500** m, 150 m **AL**, **1100** m, 150 m **AB**, ve **800** m, 220 m **AG**) kayak pisti yaratacak ve hemen devreye sokacaktır

3 – Dağın yükseklerinde uygulanmış ve proje gereği imal edilmiş, 2 ara güzergah ve 1 sırt ıslahı sayesinde, dağdaki tüm (620 m'lik) düşey kot farkının toplamı ve en uzun kayak pistleri kullanılacak ve artık Alp'in boyutlarına ulaşılmış olacaktır. Dolayısıyla dağ, artık ufak bir panayır boyutundan çıkacak ve gerçek bir kayak merkezi haline gelmiş ve çok daha yüksek bir cazibeyi yakalamış olabilecektir.

4 – Ayrıca, FİS kriterlerinde ve uluslar arası bir (giant slalom) yamaç kayağı yarışma pistinin oluşturulmasına çalışılacak. (FİS kriterlerinde bir giant slalom kayak pisti için, 250 ile 450 m'lik bir düşey kot farkı toplamı yeterli olmaktadır. Kullanılabilir bir 620 m'lik düşey kot farkı toplamına sahip Bozdağ'da, bu teknik açıdan mümkündür. Bu durum, Bozdağ'a çok yüksek bir değer katacak ve bunu işletmeci yapacaktır.)

5 – Artık tümü kullanılan bir duruma getirilmiş bu dağ'daki her türlü çığ sorunu, uygun tekniklerle ve işletmeci tarafından kontrol ve bertaraf edilecek. Ayrıca ve yine işletmeci tarafından, iyi bir işletme için gereken tüm eksiklikler ve günü birlik sosyal ve eğlence tesisleri ve ilgili alanlar tamamlanacak ve en kısa sürede devreye girecektir.

2. 7. Bozdağ'ın genel ve bu yılki (2003 / 2004) kayak sezonu hakkında

1.1 nolu bölümün sonlarına doğru ve 6 maddelik kısmın 1'incisinde de ifade edildiği gibi; Şayet kış, ülkemize geç veya erken gelmiş ise, genellikle ve yine geldiği şekline uygun bir tarzla, geç veya erken biter veya gider. Bu yıl, bir El Nino dönemi idi ve bu dönem yağışları, zaman zaman kuzey Atlantik osilasyonunun kış indileriyle çakıştı ve yoğun kar bıraktı. Ancak ve her şeye rağmen kış, erken geldi ve erken bitti. Ayrıca ve bilindiği gibi, Türkiye'nin en alçak kotuna (1530 m'lik bir yüksekliğe) inen tek kayak merkezi Bozdağ'dır ve bu kayak merkezi, 1650 m'lik yüksekliklerin altına (Alp'lerde de uygulandığı gibi) bazen yapay kar takviyesi istemektedir. Bu bilgiler ışığında ve Bozdağ'ın bu yıl ki kayak sezonu hakkında şunlar söylenebilir. Bozdağ, bu kayak sezonunda ve her türlü teknik donanımıyla şayet hazır olabilseydi; Aralık ayının 2'nci haftası başlarında kayağa başlar ve Mart ayının 4'üncü haftası sonunda da sezonu kapatırdı. **Dolayısıyla, bu tür tekniklerle donanmış bir Bozdağ'ın bu yılki kayak sezonu, Aralık'tan 21 + Ocak'tan 31 + Şubat'tan 28 + ve Mart'tan 28 gün olarak, yaklaşık toplam (en az) 108 gün (yaklaşık 3,6 ay kadar) olacaktır. !!!**

Oysa ki bu yıl Bozdağ, başlarda hazır değildi ve bu dönemin yaklaşık yarısını kapalı geçirdi. Ayrıca, şu an için sadece en alt pistlerini kullanıma sunmuş bir Bozdağ'ın, maalesef bir yapay kar takviyesi sistemi de yoktu ve işi tümüyle Allah'a kalmıştı. Bu tür ciddi teknik eksikliklere ve her

şeye rağmen Bozdağ; Sadece kayak sezonu ve kar kalınlıkları açısından, yine de ayakta kalmaya çalıştı ve bir şeyler yapmaya çabaladı ve esas hedeflenenin kesinlikle dışında, fakat az da olsa biraz başardı.

Normallerinde; Bozdağ'ın genel kayak sezonu, Aralık ortası ile sonu arasında başlar ve Aralık ayından yaklaşık 4 ile 7 gün kadar alır. Bozdağ'ın kayak sezonu sonu ise, Nisan ayından 3 ile 10 gün kadar alır ve sona erer. Kısaca, Bozdağ'ın genel normal kayak sezonu, yaklaşık 3,5 ile 4 ay kadar olabilmektedir. (Bozdağ'ın bu kayak sezonu, bir Alp'in boyutudur, yeterince uzundur. Dahası, yapay kar takviyesiyle 21 gün kadar uzatılabilir. Fakat İnsanlar, genellikle Aralık sonuna doğru kayağa başlamak ve Mart sonunda da bitirmek isterler.) Fakat bu yıl, kış erken gelmiş ve o nedenle erken bitmiştir. Bu yıl kış erken geldiği için, Bozdağ Aralık ayının toplam 21 gününü (Aralık ayı'nın, sadece son 4 ile 7 gününü değil) kullanabilecek bir durumda (Fakat o dönemde Bozdağ kapalıydı) olabilmıştır. Ancak, bir El Nino dönemi gereği, Uludağ gibi Bozdağ'ın özellikle en alt kayak pistleri de, 11 Mart 2004 tarihinde, çok yoğun ve sağanak şeklinde bir yağmur almış ve kar kalınlıklarında ciddi bir eksilme ve bozulma yaşanmıştır.

Bozdağ'daki bu meteorolojik durum ve oluşuma; Önceden ve daha sonra devreye girecek bir yapay kar sisteminin olmayışı ve üstlerde de, birkaç yüksek anahtar kayak pistlerinin de bulunmayışı eklenince, sezon tahminden biraz daha kısa sürmüştür. ((Bu yıl; Alp'lerde de, üstelik Şubat ayı (3'ü gibi) başında ve gece saat 22.00 sıralarında, çok yoğun ve uzun süren bir sağanak yağış alınmıştır. O sıra ben ordaydım ve bu olayı bizzat yaşadım. Ayrıca, yine aynı sebeple bu kış, Kars'ta ciddi bir sel olayı yaşanmıştır.))

2. 8. Bozdağ'da sağlanması zorunlu genel teknik verimlilik

Bu çok önemli konu için, Bozdağ'da yapılması gerekenler, doğal kar sınırlarının altında yer alan pek çok Alp kayak merkezlerinin uyguladığı tekniklerin aynısıdır. Aslında bunlar, meteorolojik oluşumların açığının kapatmaya yönelik teknolojik tedbir ve tekniklerdir ve genel olarak 2'ye ayrılmaktadır

1 - Aşağılarda yer alan en alt kayak pistleri ve alanlarında, yapay kar teknolojisini kurmak ve uygun tekniklerle uygulamaktır. (**Şu an bu yok.**)

2 – Üstlerde birkaç yüksek anahtar (**AL, AB ve AG**) kayak pistleri yaratmak ve onları devreye sokmak, mümkünse her zaman veya hiç değilse gerektiğinde kullanmak şeklindedir. (**Şu an için Bozdağ'da;** Bir kayak merkezi için hayati öneme haiz olan, **bu 2'li garanti sisteminin hiç biri yoktur** ve işin asıl tuhaf yanıysa, maalesef bu gerçek ısrarla görmezden geliniyor.)

Yapılacak tek şey şu; Alp'lerde de uygulandığı gibi Bozdağ'da, bu bilinen teknolojik ve teknik yolu izleyecek, tüm sorununu çözecek ve ortadan kal-

dıracaktır. Ancak bu yapıldığı zaman; Bozdağ, artık meteorolojik bir teknik verimliliğe kavuşmuş olabilecektir ve bunun asla bir başka yolu yoktur.

3. Teknik verimlik ile, ticari verimlilik ilişkileri

Bu tür işlerde, öncelikle sağlanması zorunlu olan teknik verim, çok açık ve basit bir örnekle şu şekilde anlatılabilir. Şöyle ki; Öncelikle, mesela ulaşım sektöründe faaliyet gösteren bir otobüs şirketini hayal edelim. Bu şirketin otobüsleri çoğu kez veya en azından ara sıra bozulabiliyorsa, sık sık kaza yapıyor ve hedefine de varamıyorsa, bu işletmenin bir teknik verimi yok demektir. Bu teknik verim kavramı, bir kayak merkezi açısından önem ve öncelikle, mevsimsel bir kar garantisi anlamına gelmektedir. Bu bakış açısından, bu örneği şayet Bozdağ'a uyarlarsak, ortaya şöyle bir durum çıkmaktadır; En alt taban kotu olarak arenası 1530 m'lik bir (alçaklığa) yüksekliğe inen, sezonunda 1650 m'lik yüksekliğin altındaki alanlara zaman zaman yapay kar takviyesi isteyen, fakat böyle bir teknolojik desteği de olmayan ve üstelik, üstlerde birkaç yüksek anahtar kayak pistleri de bulunmayan Bozdağ'ın; Şu an için asla ve kesinlikle bir teknik verimi yoktur.

Gerçek şu ki; Öncelikle yeterli bir teknik verime sahip olmayan bir işletmenin, arzulan bir ticari verimi yakalaması, asla mümkün olmayan ham bir hayaldir. O nedenle Bozdağ'ın, önem, özellik ve öncelikle bir teknik verimi yakalaması ve ancak öylece bir ticari verime yönelebilmesi gerekmektedir ve bu durum, bir kesin ön şarttır. O sebeple Bozdağ, öncelikle tüm teknik alt yapı eksikliklerini ve bir an önce tamamlamak zorundadır. Çünkü; önce teknik, sonra ticari verimlilik söz konudur. (Bu konu; Tüm diğerleriyle birlikte ve 2.5. bölümünde de yeterince ifade edilmiştir.)

3. 1. Ticari verimlilik ve Bozdağ'ın bu konuyla ilgili şu anki durumu

Şu an için ve öncelikle yeterli bir teknik verime sahip olmayan Bozdağ'da, elbette yine yeterli bir ticari veriminden söz edilemez. Yeterli bir ticari verimin yakalanabilmesi, 8 genel maddenin yerine getirilmesiyle mümkündür.

1 – İlk önce, yeterli bir teknik verimin sağlanmış olması şarttır. (Bu, şu an Bozdağ'da yok ve hatta, maalesef fark edilmiş bile değil.)

2 – Yeterince güvenli ve çok iyi hizmet veren özel bir işletme gerekir. (Bunu, ancak teknik yeterliliğe sahip, zarar korkusunu ve kar dürtüsünü yaşayan bir özel işletme başarabilir. **Devlet müessesesi değil.**)

3 – Her türdeki sporcuyu doyurabilecek boyutlarda ve mümkün olabilen en uzun ve yüksek kayak pisti kapasitelerinin mutlaka devreye girmiş olması gerekmektedir. ((Yani, 2003 yılı Temmuz ayında Öner Gövsa ve teknik ekibi tarafından tüm yetkililere verilmiş olan; **Bozdağ**

kayak pistleri projesi veya benzeri kesinlikle uygulanmalı **ve 620 m'lik düşey kot farkı toplamının tamamı ve zirveden en alta inecek, 4 uzun kayak (ABDC, AFD, AGFD ve AGD) pistleri mutlaka kullanılmalıdır.))** Kısaca dağ, küçük bir panayır yeri havasından kurtulmuş ve biraz ufak bile olsa, ama yine de Alp'in boyutunda gerçek bir kayak merkezi haline gelmiş olmalıdır. **Ancak bu sağlandığı zaman; Bu yüksek ve doyurucu kapasitenin çekeceği her türlü kayakçı, artık bu merkeze gelecek ve buraya çok yüksek bir renk ve çok daha yüksek bir cazibe katacaktır.** ((Ayrıca ve şayet, FIS kriterlerinde ve en az bir uluslar arası giant slalom yamaç kayağı yarışma pistine de sahip olunabilirse, çok daha yüksek bir cazibe yakalanır ve Bozdağ'da bu (**AFD** kayak pisti içinde) mümkündür.))

4 – Yeterli bir yatak (otel ve pansiyon) ve yeterli bir gününbirlik sosyal tesis (restoran, kafeterya ve eğlence mekanları) **desteği şarttır.** (tüm günü birlik sosyal tesisler, işletmecinin sorunudur.) Ancak, yeterli yatak desteği konusu, tüm Alp'lerde de olabildiği gibi, genelde ve sadece işletmecinin sorunu değildir. O sebeple; Bu çok önemli konu için, tüm yetkililer ellerinden geleni mutlaka yapmak zorundadırlar. Çünkü, yeterli bir yatak desteğinden yoksun bir kayak merkezi, asla arzulanan bir ticari verimi yakalayamaz. O nedenle; **Yeni otellik alanlar en kısa sürede imara açılmalı, tahsisi yapılmalı, civardaki otel ve pansiyonculuk da, mutlaka ve süratle geliştirilmeli ve her türlü teşvik de sağlanmalıdır.**

5 – Bozdağ kayak merkezine; Günü birlik ve kolay bir ulaşım imkanıyla çok yakın durumdaki eski yerleşim (Bozdağ, Elmabağı ve Gölcük) alanları, bu kayak merkezi için olağanüstü büyük bir avantaj yaratmaktadır. Bu avantajdan, mutlaka sonuna kadar yararlanılmalı ve geleceğe ait tüm planlama, (Alp'lerdeki gibi) bu temele oturtulmalıdır. Tüm yöre halkı ve yetkililer, bu konuya çok dikkat etmeli ve yöntemince geliştirilmelidir.

6 – Ayrıca, bu kayak merkezi için gelen her konuk, yukarıya bizzat kendi arabasıyla çıkmak istemeyecektir. Uludağ dahil pek çok yerde, bu tür bir genel talep vardır. O nedenle, (yolun bakımı dahil) bir ulaşım kolaylığı ve daha **güvenli** bir trafik rahatlığı sağlamak için; Özellikle Bozdağ yaylası ve kasabasının uygun bir yerinde, yeterli büyüklükte bir otopark alanı yaratılmalıdır. Dahası, yöre taksiciliği geliştirilmeli ve Alp'lerdeki gibi skibus (kayak otobüsü ring seferleri) uygulamasına geçilmelidir. Üstelik bu uygulama, merkeze yakın yaylalarda geceleme, özellikle teşvik edecek ve çok daha fazla geliştirecektir. Tüm yöre halkı ve yetkililer, bu önemli soruna çok dikkat etmeli, yöntemince ve acil olarak çözümlenmelidir.

7 – Tüm sportif faaliyetleri, mümkün olabilen en üst boyuta taşıırken, bu tür faaliyetleri, kaliteli bir eğlence imkanlarıyla da birleştirmek gerekmektedir. Ayrıca bu imkan ve çeşitlendirmeleri, kayakçı dışına ve sezon dışına

da taşınmalı ve mümkünse 12 aya yaymaya çalışılmalıdır. (İyi bir işletmeci, bu sorunu çok iyi bilir ve mutlaka yeterince çözer.)

8 – Çocuklara ve kayağa yeni başlayanlara yönelik, gerekli pist, alan, kayak okulu ve eğlence parkları düzenlenmeli ve işletilmelidir. (Bu konu da, sadece işletmecinin sorunudur.)

Sonuç; Şu an için **Bozdağ'da, bu 8 maddenin hiçbiri** tam olarak **yoktur. Üstelik, daha en başındaki** ve en **öncelikli 1'inci** (teknik verim) **madde henüz yerine getirilememiş** ve hatta, maalesef yok farz edilmekte veya görülmezden bile gelinmektedir.

3. 2. Bu tür yerlerin genel müşteri profili ve asıl hedef kitlesi

Bu tür yerlerin genel müşteri profilinin, ülkemiz genelindeki yarısı, seyirci ağırlıklı, diğer kısmı ise, spor ve eğlence aktivitelerinin katılımcısıdır. Bunlar, çocuklar, gençler, orta yaş ve biraz üstü olarak nitelendirilir. Her kesime hitap etmek, sportif açıdan **doyurucu** ve seyirlik açıdan **bol renk**, heyecan ve eğlence sunmak gerekir. Ancak, ciddi bir teknik verimlilik olsa bile; Bir kayak merkezi boyutundan uzak ve küçük bir panayır yeri havasındaki yerlerde, diğer tüm aktiviteleri sunabilsek bile, yine de yeterli bir **çekiciliği** veya cazibeyi yaratabilmek mümkün değildir. Şöyle ki;

Bu tür yerlerde, bir başlangıç olarak ve **önem sırasına** göre, genel **2** tip hedef kitle vardır.

1 – Olabildiğince iyi kayak yapabilen genç ve orta yaşlılar. Bunlar, kendilerini yeterince doyurabilecek ve **Alp'in** boyutlarında kayak pistleri ve iyi bir işletme isterler ve şayet bu yoksa (ufacık panayır yerlerine gelmezler) gelmezler. Bu hedef kitle, pistlere ve merkeze çok yüksek bir heyecan ve renk katar. Bu güzel görüntüler de, diğer seyirci ağırlıklı olanları, görsel açıdan çok tatmin eder ve yeterince doyurur. O nedenle bu ilk hedef kitleyi çekmek, her hangi bir kayak merkezi için en önemli birincidir. (**Şu an** ve maalesef **Bozdağ'da, bu hedef kitleyi** doyuracak ve **çekecek bir pist yok.**) Üstelik, bu grubun özellikle orta yaşlıları, genel olarak daha yüksek maddi imkanlara sahiptir ve daha çok para harcar. Ancak, biraz zengin zamane gençleri de dahil bu grup, daha konforlu, kaliteli otel ve eğlence merkezlerini de bilhassa arar. Bu gruba ve kısaca, ayrıca bu tür kaliteleri de sunmak şarttır. (Bozdağ'da şu an, bu da yok.)

Kısaca; Şayet zirveden en alta inecek **bu en uzun 4 kayak pistinin** açılması ve **devreye girmesiyle, Bozdağ** daha iyi kayak yapan **bu öncelikli ve esas** (anahtar) **hedef kitlenin akınına uğrayacaktır.** Bu bilinen bir gerçektir. (**Ancak bizler; Bu gerçeği bu güne kadar maalesef hiçbir**

yetkiliye anlatamadık veya onlar anlamak istemediler) Üstelik; Bu hareket, yatak ihtiyacını ciddi bir biçimde arttıracak ve Bozdağ'ın geleceği adına ciddi bir kazanç yaratacaktır. Yani, Bozdağ gelişmesinin esas anahtarı, bu en uzun kayak pistlerini öncelikle açmak ve işletmektir. Çünkü bu oluşum, büyük bir talep yaratacak ve bu da, büyük bir yatak ihtiyacını ortaya çıkartacaktır. Ancak o zaman, bu artan yatak talebi kendi yatırımını da daha cazip kılacak ve bu önemli sorunu da çözecektir.

2 – Kayağa yeni başlayan çocuklar ve gençler. Bu türe yönelmek, bir kayak merkezinin yaşaması ve geleceği adına ileriye dönük bir faaliyettir. Gelecek adına çok önemlidir, ancak yaşanan o an için ikinci sırada yer alır.

3. 3. Bozdağ ihtiyacı gerçek mi ? Nasıl bir talep olabilir ? Ve asıl hedef kitleye ve ticari verime ulaşmanın genel yolları

Bu konuyu, 6 genel maddeyle özetlemek mümkündür.

1 - Yapılacak bu tür **bir kayak** ve 12 ay aktif dağ sporları ve çeşitli eğlenceler **merkezi**; Mümkünse, **yeterli bir nüfusa sahip bu tür bir hedef kitleye yakın bir noktada bulunmalıdır.** Bozdağ'da, başta İzmir, Manisa, Aydın ve ayrıca, kendi dağlarını devreye sokuncaya dek Denizliye de hizmet verecektir. Son nüfus sayımına göre, bu dört büyük ilde, toplam 5.850.000 kişi yaşıyor. Denizli yarın devreden çıksa, geriye 5.000.000 kişi kalacaktır ve bu rakamın yaklaşık 960.000'i, Aydın iline aittir. Ancak Aydın'ın yaklaşık yarısı, yaz ve kış Bozdağ'a yakın bir yerde ve Kuşadası'nda yaşıyor. Aydın'ın, Bozdağ'a uzak ve Denizli'ye yakın diğer yarısı ve yaklaşık 460.000'inini ise, 5 milyondan çıkarsak, geriye yaklaşık 4.500.000 insan kalıyor. Yarıdan fazlası genç olan bu toplam rakam, İzmir ve Manisa'nın tamamı ve Aydın'ın yarısına tekabül ediyor. Ayrıca ve diyelim ki, İzmir ve Manisa'nın, Bozdağ'a uzak sayılabilecek Dikili, Bergama, Kınık ve Akhisar taraflarından yaklaşık 500.000'ini de, bu rakamdan çıkartsak. Geriye ve yine, yarıdan fazlası genç ve toplam 4.000.000 insan kalıyor ve **Bozdağ, başka yerlerden gelecekler** (Belki tuhaf ama; İlk dönemde, Antalya, Muğla Bodrum, Marmaris, Balıkesir Bandırma, Uşak, Ankara ve İstanbul'dan gelenler oldu.) **hariç, bu 4.000.000'lük nüfusa hizmet edecektir.**

Ayrıca; Sadece Ege bölgesinin, bu gün Uludağ müşterisinin 3'te 1'ini oluşturduğu biliniyor ve bu aynı bölgede, yaklaşık 2500 kayak yapan var. Sadece Ege bölgesine ait bu rakam, bir o kadar kayak yapmayanlarla birlikte ve 1'e 1'lik bir ölçek içinde, toplam 5000 kişi anlamına geliyor. Bu toplam rakam, özellikle **bir kayak sezonu içinde, iyi değerlendirilen ve iyi işletilen bir Bozdağ kayak merkezinin** yatak ihtiyacı hakkında da, (Kayakçı dışı ve günü birlikçi hariç, $5000 / 2 \times 2 =$ genel toplam 1250

yatak gibi) pek çok fikirler veriyor. Kısaca Bozdağ, ancak iyi bir işletme ve mutlaka tüm değerlerini de devreye sokmak kaydıyla; Özellikle bir kayak sezonu içinde ve böylesi bir toplam yatak kapasitesini, % 60'lık bir ortalama dolulukla (belki de az fazlasını) kullanma şansına sahip olabilir. (Fakat, gerçek yatak ihtiyacı ve tüm kapasite hesapları 3.6. nolu bölümde yer alıyor, özellikle bu konu için lütfen oraya bakın.)

Sadece 4.000.000'luk bu toplam rakam, ufak ölçekli bir ülke nüfusuna eş-değerdir, mutlaka dikkate alınacak bir rakamdır, çok önemlidir ve Bozdağ bu nüfusun tek şansısıdır. Yarısından fazlası genç bu 4.000.000 nüfusun, sadece 1000'de 1'i Bozdağ'a gelse, toplam 4000 kişi yapar ve bu mümkündür. Ancak ve maalesef, Bozdağ'ın tüm kapasitesi zaten o kadar bile değildir ve olamaz. Kısaca, iyi işletilen bir Bozdağ'ın başka rakibi yoktur ve hatta Bozdağ, bizzat kendi kendisine bile rakip yaratamayacak kadar rakipsizdir. Bu olgu, özellikle ticari açıdan son derece dikkat çekici ve gelecek için çok önemlidir. (Çünkü, bugün Uludağ'ın 2'nci bölgesi, bizzat kendi 1'inci bölgesine rakip durumdadır.)

Ayrıca, böylesi bir kayak merkezi, bahsedilen bu nüfus yoğunluğuna kolay ulaşılabilecek bir noktada yer almalıdır. Yani bir ulaşım kolaylığı olmalıdır. Bu yönüyle Bozdağ'da, bu yoğun nüfusa yaklaşık 1,5 saat'lik bir mesafede ve toplam 100 ile 130 km'lik bir karayoluyla çok yakındır. Dahası, bu bahsedilen bölgenin dışından ve tüm diğer ulaşım imkanlarıyla gelebileceklere de, yine her türlü ulaşım kolaylığı sunabilecek bir imkana sahiptir. (Ayrıca; Şu an için, karayoluyla Bozdağ'a en yakın rakip merkez, 370 km uzaklıktadır ve bu yönüyle Bozdağ rakipsizdir. Denizli kendi dağlarını devreye soksa bile, **tüm değerlerini kullanan ve iyi işletilen** bir Bozdağ'a asla rakip olamaz.)

2 – Bu tür bir merkez; Çok iyi projelendirilmeli, çok iyi realize edilmeli, mutlaka doyurucu ve her türlü sportif ve eğlence aktivitelerine sahip olunmalı ve kesinlikle çok iyi işletilmelidir

3 – Ancak daha ilk işletme aşamasında ve öncelikle, mutlaka yeterli bir teknik verimin sağlanmış olması, ilk ve asla vazgeçilemez bir ön şarttır.

4 – Mümkün olabilen en yüksek (zirveden en alta inecek, en uzun 4 kayak pisti) sportif potansiyel, mutlaka devreye sokulmalı ve kesinlikle kullanılmalıdır. Ayrıca, bu yoğun sportif faaliyetleri, değişik eğlencelerle de mutlaka bütünleştirmek gerekmektedir. Şayet bu sağlanır ise, dağ kendi reklamını kendi yapar bir duruma gelmiş olabilecek ve arzulanan esas anahtar hedef kitleye de ulaşılabilecektir. Fakat yine de, bu merkez reklam sektörüyle sürekli desteklenmelidir. Şayet bunlar yapılırsa, yatak ihtiyacı da süratle artacak ve otel yatırımcıları da bu bölgeye gelebilecektir.

5 – Otel ve eğlence yerleri olarak; Mümkün olabilen yüksek bir sayıya, kaliteye ve mutlaka iyi işletmelere ulaşılmalı ve sahip olunmalıdır. (Dağ başında tek bir otelin işi zor ve cazibesi veya çekiciliği de azdır.)

6 – Bu merkezin yakınlarındaki kasabalar ve yaylalar, dağın ve bu merkezin değerine ciddi katkı yapar. Çünkü o yer ve alanlar, zaman içinde çok daha değişik sportif ve eğlence imkanlarına sahne olabilecektir. Konuklar veya konukların en azından bir kısmı, her zaman kayak yapmak istemeyebilir, başka faaliyetlerde bulunur veya gezer. İşte bu tür yerler de, bu isteklere imkan verir. Üstelik böylesi imkanların varlığı, kayak sezonu dışında da, çok yüksek cazibe yaratır. (Bozdağ, bu yönüyle yeterince şanslı bir dağ sayılır.)

3. 4. Bu konuda Bozdağ'da yapılması gerekenlerin, kısa açıklaması ve tekrarı

Bozdağ'da, sportif açıdan gerekli tüm teknik alt yapının tamamlanması ve artık işletmeci tarafından da, ((**620 m'lik düşey kot farkının tamamı** ve zirveden **en alta inen en (ABCD, AFD, AGFD ve AGD) uzun 4 kayak pisti dahil**)) dağın tümünün kullanılıyor olması durumunda, yüksek bir teknik verim sağlanmış olacaktır. Dolayısıyla ve bu tabandan hareketle, artık daha yüksek ve arzulanan bir ticari verimi yakalamak adına, işletmeci kısaca şunları yapacaktır:

1 – Doğal zemin seviyesine yakın ve arenanın en altına (1530 m'lik yükseklikteki **D** noktası civarına), bir **başlangıç olarak** yeterli büyüklükte, kapalı ve açık dış teras mekanlı, 400 veya 500 kişi kapasiteli cazip bir restoran ve kafeterya, işletmeci tarafından hemen yapılacak ve devreye sokulacaktır.

2 – Ayrıca sadece bir **başlangıç olarak**, yukarıdaki yüksek anahtar kayak pistlerinden (**AL**) sadece birine ve muhtemelen batı pisti finaline ve 2000 m'lik bir yüksekliğe (**L** noktasına), yine işletmeci tarafından ve yaklaşık 150 kişilik kapalı ve açık teraslı bir restoran ve kafeterya inşa edilecek (yazın da kullanılacak) ve devreye sokulacaktır. (Uzun yıllar sonra; **Bu kafeterya, Bozdağ kasabasından bu noktaya gelecek bir muhtemel telesiyeyele irtibatlanacak** ve sistem tümüyle tamamlanmış ve daha bir bütün haline gelmiş, Bozdağ'a, Gölcük'e ve yakınlarla daha net bir biçimde bağlanmış olacaktır.)

3 – Hem en alttaki (1530 m'lik yükseklikteki **D** noktasında) ve hem yüksekteki batı pistinin arenasında (2000 m'lik yükseklikteki **L** noktasında) bulunan restoran ve kafeteryalara yakın bir lokasyonda, üstü çatılı ve etrafı açılabilen, (yakını rahatsız etmemek için, üstten ve direkt dans pistine ses

veren) üstten veya çatıdan hoparlörlü bir dans ve eğlence pisti veya dağ diskosu, işletmeci tarafından yaratılacak ve hemen devreye sokulacaktır. Restoran ve kafeteryalar dahil, bu tür tüm eğlence mekanlarından, yaz aylarında da ve daha serin doğal ortamlar olarak faydalanmak mümkündür.

4 – Dağın arenası içinde ve uygun bir yerinde (**D** noktası civarında), işletmeci tarafından ve çocuklar için bir kayak okulu, kayak öğrenme pistleri ve bir eğlence parkı yaratılacak ve devreye sokulacaktır. Bu kayak okulu ve öğrenme pistlerinden, kayağa yeni başlayan büyükler de yararlanacaktır.

5 – Bir ilk yardım ve sağlık ocağı (**D** noktasında) kurulacak, bir doktor, bir uzman personel ve bir ambulansla birlikte hizmete sunulacaktır.

6 – Ayrıca, yine dağın ve arenanın uygun yerlerinde, bu kez kuzey disiplini yürüyüş kayağı için, yeterli parkurlar düzenlenecek ve açılacaktır. Dahası, kayak arenası etrafında ve pistler dışında, bir ağaçlandırmaya gidilecektir. Bu konuda, 1700 m'lere kadar Bozdağ karaçamı veya 2000 m'lere kadar köknar yada sedir ağaçları (ormancuların yardımıyla) denenebilir.

7 – İşletmeci, belki üstü kapalı ve açılabilen, ancak üstü açık bir kısma da sahip olan, yeterli bir büyüklükte ve ısıtılmış suyla takviye edilen (**D** noktası civarında) bir yüzme havuzu yapmalı ve işletmeye açmalıdır. Bu havuz, görüntülü ve ciddi bir sinema sistemiyle takviye edilmeli, müzik eşliğinde ve kayakla ilgili değişik sportif görüntüler sunulmalı ve daha yüksek bir eğlence yaratılmalıdır. Bu havuza, belki bir mini su oyunları parkı veya parkuru da ilave edilebilir. Ayrıca bu sistem, yaz aylarında da kullanılabilir.

8 – Ayrıca, her mevsimde ve 12 ay boyunca kullanılacak, her türlü aktif dağ sporları (dağ bisikleti, yamaç paraşütü, dağ yürüyüşü, motokros, atlı spor, su oyunları ve çeşitli aktif eğlence imkanları v.s. gibi) ve eğlenceleri için, uygun konseptler geliştirilecek ve en iyi şekilde işletilecektir. (Değişik konseptler konusu, Alp'lerde de henüz yeterince net değildir ve halen anketler yapılmakta, genel bir arayış ve çalışma devam etmektedir.)

9 – Bu tür işlerde önemli olan şudur; Başta, Alp'in boyut ve kriterlerinde olmak üzere, öncelikle dağın tamamını kullanmak (zirveden en alta inen ve 620 m'lik düşey kot farkı toplamı kullanan **ABDC**, **AFD**, **AGFD** ve **AGD 4** uzun kayak pistlerini) ve daha sonra tüm sportif faaliyetleri çeşitli eğlencelerle birleştirmek şarttır. İtalyan Alp'lerindeki (Süd Tirol'de) bazı ünlü kayak merkezlerinde, bu tür çok güzel örnek ve uygulamalar vardır

10 – Bu günlerde bir kayak merkezi işletmesi, artık kayak yapmayanlara da çeşitli aktif eğlenceler sunmakta ve merkezin faaliyetini, çok değişik ilave konseptlerle 12 aya yaymaya çalışmaktadır. Alp'lerdeki bu genel arayış ve uygulamalara Bozdağ'da uyacak ve gerekenleri de yapacaktır.

3. 5. Sunulmuş olan, **Bozdağ** kayak pistleri **projesi hakkında**

Bozdağ kayak merkezi 1'inci bölümünün, açılması gereken ve zirveden (2150 m yükseklikten 1530 m'ye) en alta inecek yamaç kayağı pistleriyle ilgili **projesi, 16. 07. 2003. tarihinde tüm** etkili ve **yetkililere sunulmuştur.** Sunulan proje sayısı, toplam 30 adetten fazladır ve bunun 5'i de ingilizcedir. **O nedenle;** Bu ilgili **proje, bu** özet **kitapçığa ilave edilmemiştir.** Herhangi bir yetkili, şayet bu projeyi görmemiş veya almamış olduğunu beyan ederse, bu ifade kesinlikle **gerçek dışıdır.** Çünkü bu proje, (şuan görevli olan) tüm yetkililere (hatta, dolaylı etkisi olacaklara bile) bizzat sunulmuş, verilmiş ve gönderilmiştir. (Üstelik, bu konuda ve hiç değilse bir nezaket gereği, kuru bir teşekkür bile edilmemiştir.)

Sunulmuş olan bu projede; Toplam 4 genel imalat vardır;

1 - Sadece bir yerde ve toplam 305 m'lik bir boya sahip bir sırt ıslahı yapılacaktır ve bu toplam boy, Alp'lerdeki benzerlerine göre asla uzun sayılmaz. (İnsbruck, Axamer Lizum bayanlar olimpiyat pistindeki, benzer sırt ıslahı gibi.) Detaylar, projede belirtilmiş ve makette de gösterilmiştir.

2 – Bu sırt ıslahından çıkacak malzemenin bir kısmı, yaklaşık 800 m'lik bir mesafeye (doğu ağırlıklı bir kuzey doğu yönüne) taşınacak ve toplam 320 m boyunda ve 15 m enindeki bir 1'inci ara güzergah tesisinin (Tıpkı Alp'lerdeki benzerleri gibi) dolgusunda kullanılacaktır. Tüm detaylar, projede belirtilmiş ve makette de gösterilmiştir. (Ancak, sadece bu ilk güzergahın projesi, maketteki durumdan biraz değişik ve farklıdır.)

3 – Yine bu aynı sırt ıslahından çıkacak malzemenin diğer kısmı ise, yaklaşık 500 m'lik bir mesafeye (bu kez batı ağırlıklı bir kuzey batı yönüne) taşınacak ve bu kez toplam 240 m boyunda ve yine 15 m enindeki bir 2'nci ara güzergah tesisinin (yine ve tıpkı Alp'lerdeki benzerleri gibi) dolgusunda kullanılacaktır. Tüm detaylar, projede belirtilmiş ve makette de gösterilmiştir.

4 – Bu işlem ve imalat yapıldığı zaman, Bozdağ kayak merkezinin zirveden en alttaki arenasına başına kadar inecek, toplam 4 uzun kayak pisti bitmiş olacaktır. Bu 4 uzun kayak pistinin arena başlangıcına bağlanması işlemi ise, kendi lokal yerinde, arazide ve kendi içindeki malzemeyle (sadece toplam 3 ufak noktada) çözümlenecektir. Detaylar projede belirtilmiştir.

Önemli açıklama; Alp'lerde, bu tip arazi sırt ıslahlarıyla çok sık olmasa da karşılaşılmaktadır. Özellikle bizimkine benzeyenin ismi, yukarıda ve projede belirtilmiş ve bu özet kitapçığın arkasına, resmi de ilave edilmiştir. (İsteyen gider ve bakar.) Ayrıca, özellikle ara güzergahlar konusunda ve kayak pistlerinde ara güzergahlar olmaz şeklinde, çeşitli eleştiri ve iddialar-

la da karşılaşılmıştır. Ancak bu iddialar, Alp'in gerçeklerine asla uymamaktadır. Çünkü bu tip ara güzergahlar, Alp'lerin pek çok önemli kayak merkezi ve pistlerinde zaman zaman yer almakta ve bulunmaktadır. Fakat bu konu için, fazla örneğe gerek kalmaması ve konuyu fazla uzatmamak adına, çok önemli ve bir tek örnek vereceğiz. (pek çok örneğimiz var) Şöyle ki; Avusturya'nın, FİS kriterlerinin bir yıldızı ve bir dünya markası haline gelmiş, genel 2 çok önemli kayak pisti var. Bunlardan biri, Kitzbuhel'deki Hahnenkamm, diğeri ise St Anton'daki Kapall yarışma pistleridir. Toplam 1000 m'lik bir düşey kot farkını kullanan St Anton'daki bu dünyaca ünlü Kapall kayak pistinin üstüne yakın bölümünde (yaklaşık 700 m'lik bir düşey kot farkının bulunduğu yerde), yaklaşık 450 m boy'a sahip bir ara güzergah var ve çok kullanılıyor. (Aslında, pek çok başka kayak merkezlerinin ve pek çok yerinde de olduğu gibi, St Anton'un diğeri 2 önemlisi, Galzig ve karşı kuzey yamaçtaki Rendl kayak pistlerinde de ve hatta, çok daha uzun ara güzergahlar var.) Bozdağ'daki bu sadece 2 ara güzergah da, işte bu tür örneklerle benzeyecektir. Hepsi bu ve konuyu uzatmaya hiç gerek yoktur. (Kapall'ın ara güzergah resmi, bu kitapçığa ilave edilmiştir.)

Sunulmuş olan bu Bozdağ kayak pistleri projesi, geliştirilmeye de müsaittir. Ancak bu proje veya biraz geliştirilmiş şayet uyulanır ise; Ortaya, zirveden (2150 m'lik bir yükseklikten, 1530 m'lik bir taban kotuna kadar) en alta inen ve 620 m'lik bir düşey kot farkı toplamının tamamını kullanan ve üstelik **Alp'in** boyutlarında (!) olan, toplam 4 uzun kayak pisti çıkacaktır. **Bu kayak pistlerinin özellikleri, kısaca şöyle olacaktır;**

1 - ABCD kayak pisti: Kullanılacak düşey kot farkı toplamı 620 m, toplam boy **2900 m**, ağırlıklı pist rengi (orta derecede kayak yapanlara göre) **mavi**, ortalama eğimi % **21** ve en dar yeri, sadece 320 m'lik ara güzergah kısmında ve 15 m'lik bir genişliğe sahip olacaktır. (Bu pist, Bozdağ'ın en çok kullanılacak ve en uzun kayak pisti olacaktır. Ayrıca bu pist, planlama ve uygulama açısından; 800 m'lik bir düşey kot farkı toplamını kullanan ve yaklaşık 3500 m'lik bir boya sahip olan, İnsbruck Axamer Lizum bayanlar olimpiyat pistine, nedense biraz benzeyecek.)

2 - AFD kayak pisti: Kullanılacak düşey kot farkı toplamı 620 m, toplam boy **2000 m**, ağırlıklı pist rengi (ileri derecede kayak yapanlara göre) **kırmızı**, ortalama eğimi % **31** ve en dar yeri, sadece 305 m'lik sırt ıslahı kısmında ve 35 m'lik bir genişliğe sahip olacak. (Muhtemel giant slalom resmi yarışmaları, bu AFD kayak pistinin bir kısmı üzerinde oluşturulacak.)

3 - AGFD kayak pisti: Kullanılacak düşey kot farkı toplamı 620 m, toplam boy **2500 m**, ağırlıklı pist rengi (orta ve ileri dereceler için) **kırmızı**, ortalama eğimi % **25** ve en dar yeri, sadece 240 m'lik ara güzergah

gah kısmında ve 15 m'lik bir genişliğe sahip olacak. (Bu kayak pisti de, oldukça fazla rağbet görecektir.)

4 - AGD kayak pisti: Kullanılacak düşey kot farkı toplamı 620 m, toplam boy **1800 m**, ağırlıklı pist rengi (Bozdağ'daki zor sayılan pist) **siyah**, ortalama eğimi % **34** ve en dar yeri, sadece 240 m'lik ara güzergah kısmında ve 15 m'lik bir genişliğe sahip olacak. (Bu kayak pisti, profesyonellerin özel tercihi olacak ve bu türdeki pek çok sporcuyla çekecek.)

(Bu kayak pistleriyle ilgili, **ağırlıklı** zorluk derece renkleri, **Alp'in** kriterlerine uygundur. Ayrıca; Bozdağ **Maketinde, AGFD ve AGD aynı, ABCD biraz farklı ve AFD ise yoktur.**)

Yüksek anahtar ve diğer kayak pistleriyle ilgili açıklama; Bu imalat yapıldığında, Bozdağ'ın üstlerdeki **3** yüksek anahtar kayak pistinden ilk **2'si**, (2150 ile 2000 m'ler arasındaki 150 m'lik bir kot farkına ve 1100 m boya sahip **1'inci AB** ile, 2150 ile 1930 m'ler arasındaki 220 m'lik bir kot farkına ve 800 m'lik bir boya sahip **2'nci AG**) ortaya çıkmış olacaktır. Çünkü, bu **AB** ve **AG** 2 yüksek anahtar kayak pistleri, **ABCD** ve **AGD**'nin sadece eksikli bir başlangıcını oluşturmaktadır. Toplam (2150 ile 2000 m'ler arasındaki 150 m'lik bir kot farkına ve 500 m'lik bir boya sahip **3'üncü AL**) diğer **3'üncü** yüksek anahtar kayak pistiyse, şuan hazır durumdadır. Ayrıca, (1930 ile 1530 m'ler arasındaki) toplam 400 m'lik bir kot farkı kullanacak ve boyları 1700 ile 1000 m'ler arasında değişen **GFD** ve **GD** kayak pistleri de, sırayla **AGFD** ve **AGD** kayak pistlerinin son devamlarıdır.

Sunulmuş olan projedeki bu **4** uzun kayak pistinin, **toplam maliyet bedeli** hakkında; Harflerle belirtilen bu toplam **4** kayak pisti, projesindeki gibidir. Ayrıca projesinde de belirtildiği gibi; Bu toplam **4** uzun kayak pistini açmak ve devreye sokabilmek için, yapılacak tüm imalatın toplam keşif bedeli, yaklaşık 500.000 ile 800.000 \$ arasında tutacaktır. (daha detaylı bilgi için projeye bakınız.) **Fakat, bu imalatla Bozdağ** kayak merkezi, artık **küçük bir panayır yeri havasından süratle çıkacak** ve Alp'in boyutlarında, **adı** her taraftan **duyulan ve (en önemlisi) ciddiye alınan bir kayak merkezi haline gelmiş olacaktır.**

Şayet bu imalat yapılmaz ise, bu zamana kadar Bozdağ'a yatmış yaklaşık **6** milyon \$'a, açıkçası yazıktır. Çünkü bu yatırımla, ortaya ciddiye alınacak bir şey çıkmış bile değildir. O nedenle, bu ufak ilaveyi mutlaka ve en kısa zamanda yapmak ve ancak öylece, Bozdağ'a ciddi bir değer katmak gerek. Üstelik bu ilave imalatla; Bozdağ kayak merkezi, tüm rakiplerini korkutacak bir boyuta ve çok yüksek bir fizibiliteye kavuşacaktır. Bu boyutu ve bu haliyle Bozdağ, asla fizibil değildir. O nedenle, ortaya akli başında bir

işletmeci çıkmıyor. Acaba Bozdağ'da, bugüne kadar yatmış 6 milyon \$'ı sokağa atmış olmak mı önemli ? yoksa bu bedelin sadece % 15'ini ilave edip, **Bozdağ'ın (Alp'in boyutundaki bu yeni kayak pistleriyle !!!!) değerini (en az) 5'e katlamak mı daha akılcı ?** acaba hangisi daha önemli, daha doğru ve akılcı ? Kararı siz verin ve gereğini de en kısa sürede mutlaka yerine getirin. Sadece ufak bir panayır yerine benzeyen şuan ki Bozdağ, ne kimseyi cezbeden, ne kimseyi doyuran ve ne de adı duyulan bir yer olabilir. Bu güne kadar, bu konuda herkes konuştu ve **Alp'in kriterleri dışındaki** bu ufacık ölçülerin, Bozdağ için yeterli olduğu söylendi. Bu ufacık bilgiler ve düşünceler, elbette ki Bozdağ'a bir fayda sağlamaz. Ama bu ufacık boyut, (dolaylı veya direkt bile olsa) Bozdağ'ın rakiplerine ve kesinlikle çok ciddi bir yarar sağlıyor. Çünkü, Alp'in kriterleri dışındaki bu Bozdağ, bu ticari piyasanın da dışında tutulmuş oluyor.

3. 6. Bozdağ'ın, toplam (Alp disiplini yamaç kayağı) kayakçı, yatak, kafeterya ve tüm diğer sosyal tesis kapasiteleri hakkında

Açıklama; Toplam kayakçı kapasitesi hesapları, kayak pistlerinde kullanılan toplam alanlar esas alınarak yapılır.

Bozdağ'ın bu günkü küçücük durumuna uyan, toplam kayakçı kapasitesi hesabı, **Alp'in kriterlerine göre** şöyle yapılmaktadır. Kullanılan maksimum toplam düşey kot farkı, **şayet 150 ile 200 m'leri geçmiyor ise,** (Şu an Bozdağ'ın durumu bu.) kayak pistlerinde ve hektar cinsinden kullanılan alan toplamı, 40 kişiyle çarpılır. Bu çok küçük haliyle şu an Bozdağ'da kullanılan, sadece 4 ufak pist var. Ancak bu pistlerin sadece 2'si, sağ'lı ve sol'lu ve birbirlerine paralel bir şekilde, bir arada ve yeterince geniş (ortalama genişlik 200 m) bir alan kullanılabilir. Diğer ikisi ise, biri sırt pisti, diğeri vadi pisti şeklindedir ve (30 m'lik) normal bir genişliktedir. Birbirine paralel ilk 2 pistin boyu, sadece 440 m'dir. Diğer sırt ve vadi pistinin her birinin ortalama boyları, 600'er m'dir. Eldeki bu boy ve en verilerine göre, hesabı kısaca toplarsak, ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor; $440 \times 200 + 2 \times 600 \times 30 = 88.000 + 36.000 = 124.000$ m²'dir. Bu rakam 124 dönüm'e ve o da 12,4 hektar'a eşdeğer olmaktadır. Sonuç; $12,4 \times 40 = 496$ kayakçı şeklindedir. **Kısaca, Alp'in kriterleriyle ve bu çok küçük haliyle Bozdağ'ın (Şu anki durumu) toplam (Alp disip.) kayakçı kapasitesi, yaklaşık ve sadece 500 kişi olmaktadır. (Şuan hepsi sadece bu ! ?)**

Ancak; Şayet, Bozdağ için verilen kayak pistleri projesine uyulur ve uygulanır ise, ortaya çok aşırı farklı ve yeni 2 durum ve şöyle yeni bir sonuç çıkıyor; Zirveden (2150 m'lik yükseklikten, 1530 m'lik yüksekliğe) en alta inileceği için, artık (150 veya 200 m'lik değil) 620 m'lik bir düşey kot farkı toplamı kullanılacaktır. Bu durumda, devreye yeni bir Alp'in kriteri girmektedir ve o da şöyledir; İyi bir kayakçı, günde en fazla

6000 m'lik bir düşey kot farkı toplamını kullanabilir. (ayrıca, günde en çok toplam 4 saat ayakta kalır ve spor yapar.) Orta deredekiler ise, sadece (en fazla) 4000 m'lik bir düşey kot farkı toplamını kullanabilir. Yani Bozdağ'ın, Alp'in boyutundaki bu (**doyurucu**) uzun kayak pistlerinden ve gün içinde; İyi bir kayakçı en çok 10 defa, orta derecede olanlar ise en çok 6 defa inebilecektir. (Bu kriterler, **Alp'in** kriterleridir.) O nedenle, **bir önceki** (Kullanılacak 150 veya 200 m'lik bir düşey kot farkına göre, hektara en çok 40 kişi şeklindeki) **ufak ölçekli hesap terk edilir ve** (kullanılacak **620 m'lik bir düşey kot farkı toplamına göre, hektara maksimum 100 kişi şeklindeki**) **yeni bir orana geçilir.** Çünkü; Bu (bir önceki 150 veya 200 m'lik kot farkı değil) 620 m'lik yüksek düşey kot farkı toplamı, tüm kayakçıları doyuracak ve yoracak, (zirveye) yukarıya çıkış sayılarını düşürecek ve dolayısıyla arada dinlenmeler olacak, pistler biraz daha az kullanılacak ve doğal yoğunluk kendiliğinden düşecektir.

Bu yeni ve farklı duruma göre, eldeki ilk Alp'in verisi şu; **620 m'lik bir düşey kot farkı toplamı kullanan kayak pistleri için, hektara maksimum 100 kayakçı.** Şimdi, bu 4 uzun kayak pistlerinin boy toplamını, alt arenadakilerle birlikte, ancak mükerrer kullandıkları kısımların boylarını da çıkartarak hesap edelim. Brüt boyları, (1 no) 2900 m, (2 no) 2000 m, (3 no) 2500 m ve (4 no) 1800 m'dir ve tümünün brüt toplamı 9200 m olmaktadır. Ancak; 1 nolu pistin 600 m'si, alt arenadaki pistle, 2 nolu pistin 800 m'si, 1 nolu pistle çakışıyor ve mükerrer. Ayrıca, yine aynı 2 nolu pistin son 440 m'si, bu kez alt arenadaki pistle çakışıyor ve ortak, 3 nolu pistin, diğer pistlerle çakışan toplam ortak kısımları 1700 m ve 4 nolu pistin, diğer pistlerle çakışan kısmı ise, sadece 300 m olmaktadır. Kısaca, burada mükerrer olan ve çakışan uzunluklar, $600 + 800 + 440 + 1700 + 300 =$ toplam 3840 m olmaktadır. Bu rakamı, toplam (uzun) 4 pistin brüt uzunluğundan tenzil edersek, $9200 - 3840 =$ toplam 5360 m'lik **net** (boy) bir sonuç rakamı ortaya çıkmaktadır.

Bu toplam kayak pisti uzunluğunun, (15 m'lik bir genişliğe, ancak $320 + 240$ m'lik çok az bir kısmı sahip olduğundan) bazı yerleri gereğinden daha geniş olduğu için, FİS kriterlerindeki ortalama genişliğinin 30 m olabileceği kabulü normaldir. Dolayısıyla, sadece bu uzun kayak pistleri açısından, eldeki kayak için kullanılan toplam alan, $5360 \times 30 = 160.800$ m² çıkmaktadır. Bu rakam (**ABCD, AFD, AGFD ve AGD** kayak pistlerinin **net** alan toplamı olarak), yaklaşık 161 dönüm'e ve 16,1 hektar'a tekabül etmektedir. Alp'in değerine sahip bu sadece 4 en uzun (**ABCD, AFD, AGFD ve AGD**) kayak pistinin toplam kayakçı kapasitesi, $16,1 \times 100 = 1610$ kayakçı (Alp disiplini) şeklinde olmakta ve sonuçlanmaktadır.

Bu rakama, 150 m'lik bir düşey kot farkını kullanacak ve 500 m'lik bir boya ve 200 m'lik bir ortalama genişliğe sahip olacak (Yaklaşık, Uludağ

Beceren kayak pisti boyu ve genişliğine sahip **AL**) batı pistini de ilave etmek gerekir. Sadece bu batı pistinin sonucu, $500 \times 200 = 100.000 \text{ m}^2$ ve 100 dönüm veya 10 hektar olmaktadır. Ancak burada, kullanılacak düşey kot farkı toplamı (150 m) düşük olduğu için, hektara 40 kişi hesabı yapılacaktır. Dolayısıyla ve sadece bu batı (**AL**) pistinin toplam kayakçı kapasitesi, $10 \times 40 = 400$ kayakçı (Alp disiplini) şeklinde olmaktadır.

Genel sonuç şudur; Bozdağ'ın 1'inci bölümüyle ilgili kayak pistleri projesi aynen uygulanır ve en uzun bütün kayak pistleri kullanılırsa, Bozdağ kayak merkezinin (sadece 1'inci bölümü olarak) toplam kayakçı kapasitesi, (şu anki küçük kapasite ve daha sonraki 2 kapasite olarak) $500 + 1610 + 400 =$ toplam **2510 kayakçı** (Alp disiplini) **şeklinde sonuçlanacaktır.** (Dikkat; Bu toplam kapasiteye, snowboard ve benzerleri de dahildir.)

Aradaki tüm diğer kayak pistleri hakkındaki açıklama; Telesiyejin 12'nci direğinde yapılacak bir ara istasyonla sağlanacak ve 400 m'lik bir düşey kot farkı toplamını kullanacak **GFD** ve **GD** kayak pistleri, **AGFD** ve **AGD** pistlerinin sadece eksikli bir devamıdır. Ayrıca, diğer **AB** ve **AG** yüksek anahtar kayak pistleri de, **ABCD** ve **AGFD** (veya **AGD**) kayak pistlerinin aslında başlangıç kısımlarıdır. O sebeple, **GFD**, **GD**, **AB** ve **AG** olarak bu toplam **4** kayak pisti, bu hesapları etkilemez ve dışındadır.

Önemli açıklama; Size sunulan Bozdağ (sadece 1 'inci bölüm) kayak pistleri projesi uygulanmaz ise, şu anki haliyle Bozdağ'ın toplam kayakçı kapasitesi sadece 500 kişi'de kalacak. **Ancak şayet bu proje uygulanırsa** (500.000 ile 800.000 \$'lik bir ilave yatırım yapılırsa), o zaman kapasite 2510 kayakçıya çıkacaktır. Yani, şu ana kadar verilmiş 6.000.000 \$'la, Bozdağ'da ancak 500 kişilik bir kayakçı kapasitesi yaratılabilmiş. Ama, şayet bu rakama, yaklaşık 700.000 \$ daha ilave edilse, Bozdağ'daki toplam kapasite 2510 kayakçıya çıkacaktır. (Tüm kapasite hesapları Alp'in kriterlerine göre yapılmıştır ve bu kapasiteler, sadece Alp disiplini yamaç kayağı yapanlara aittir. Ayrıca bu toplam kapasite, **Bozdağ'ın sadece 1'inci bölgesine aittir.** Ancak, henüz projelendirilmemiş 2'nci bölge ise, ilave bir toplam şeklinde 1500 kayakçı kapasitesine daha sahip olabilir. Fakat bu 2'nci bölge, sadece maket üstünde belirtilmiştir. Buradan; Ancak uzun yıllar sonra kullanılacak olan ve Bozdağ'ın tüm toplam Alp disiplini kayak kapasitesinin, sadece 4000 kişiyle sınırlı kalabileceği de anlaşılmaktadır. Bu kapasiteye, 400 kadar kuzey disiplini yürüyüş kayakçısı da ilave olabilir.)

Kısaca; Bozdağ'da yapılacak, sadece % 12'lik bir ilave yatırım sayesinde, toplam kayakçı kapasitesi % 400 (5 misli) artacak ve üstelik (ilk defa) Alp'in boyutlarına da (gerçek bir kayak merkezine) ulaşılmış olacaktır (tüm kapasite toplamına, snowboard dahildir.)

Ancak; Bozdağ kayak merkezinin bu kayakçı kapasitelerini yakalaması için, zirveden en alttaki arenaya kadar inecek **4** uzun kayak pistinin açılması, asla tek başına yeterli olmaz. Ayrıca, yeterince yüksek bir genel teknik verimin de, mutlaka sağlanmış veya yakalanmış olması gereklidir.

Bozdağ kayak merkezinin, **yatak, gün içi ve günü birlik restoran ve kafeterya kapasitelerinin hesabı** ise, (tüm diğerlerindeki gibi) yine toplam kayakçı kapasitelerinden yola çıkılarak yapılır. **Şöyle ki;**

1'inci bölümle ilgili sunulmuş kayak pistleri projesi tümüyle uygulandığı zaman, Bozdağ kayak merkezinin yaklaşık 2500 kayakçı kapasitesine sahip olacağı belli olduğuna göre; Bu son durumla ilgili, toplam yatak, gün içi ve günü birlik restoran ve kafeterya ihtiyacı hesabı, kısaca şöyle olacaktır;

Öncelikle, toplam teorik yatak ihtiyacı sayısı hesaplanır. Bu toplam teorik yatak sayısı hesabı, bire birlik bir ölçü içinde düşünülür ve kayakçı sayısı kadar, kayakçı dışı sayısı esas alınır ve sonuçta, ortaya (2500 + 2500 =) 5000 teorik yatak veya kişi şeklinde toplam bir rakam çıkar. Ancak, özellikle bu toplam yatak ihtiyacını, ticari açıdan ve reel olarak, bu teorik toplam rakamın sadece % 60'ı gibi düşünmek ve yalnızca o gerçek rakamı imal etmek, daha uygun olacaktır. Bu son yatak sayısı toplamı, gerçek veya reel yatak sayısı ihtiyacı şeklinde kabul görür. (Şayet, bu tür bir düşünceyle sonuca varılmış ise, oteller ortalama % 50'lik bir kapasiteyle çalışmış bile olsa, otelciler açısından yine zarar olmayacak ve kar edilebilecektir.) O nedenle, **Bozdağ 1'inci bölgesindeki** gerçek veya reel yatak kapasitesi toplamını, $5000 \times 0,60 =$ **maksimum 3000 yatak** veya kişiyle sınırlı tutmak, çok daha ticari ve uygun olacaktır. (Toplam yatak ihtiyacı sayısı hesabı için, 3.3. bölümde yer alan genel açıklamayı kale almayın. Çünkü, esas hesap yöntemi yukarıdaki ve bu bölümdeki gibi ve şekildedir.)

Ancak yine de; Yatak, kişisel maliyeti en yüksek ve pahalı bir yatırımdır. O nedenle ve bu tür yatırımlar da, genelde biraz görerek ve yaşayarak yol alınmalıdır. Belki ve sadece bir başlangıç olarak, bu toplam reel yatak değerinin 1 / 3'ü kadarlık bir kısmıyla, yani en çok 1000 yatakla işe başlamak uygun ve yeterli olabilir. **Fakat, bugün için Bozdağ kayak merkezi ve yakın çevresinde, sadece ve yaklaşık toplam 300 yatak bile yok ve bu sayı çok yetersizdir.** Herhangi bir kayak merkezini ayakta tutabilmek için, (**sadece günü birlik yetmez**) mutlaka yeterli bir yatak ile desteklemek şarttır. Şu an için günü birlikte karar kılmış Bozdağ kayak merkezinin de, yakındaki yaylalar ve yerleşim yerlerinden, yeterli bir yatak desteğini en kısa süre içinde ve mutlaka alması gerekiyor.

Gün içi ve günü birlik restoran ve kafeterya kapasitesi hesabı için ise; Yine reel yatak sayıları toplamı dikkate alınır. Bu tür bir hesapta, genel 2 kriter vardır; Birincisi, bu reel yatak sayısının yarısı kayakçı değil-

dir ve bunların, iskemle meşguliyeti kayak yapanlara oranla çok daha fazla olacaktır. Kayak yapmayan bu tiplerin, günlük ortalama iskemle meşguliyeti, 2 saat yani 120 dakikadır. İkincisi ise, kayak yapan tiplerin iskemle ihtiyacı sayısının değişik hesap kriteridir. Bu kriter de şöyledir; Kayak yapan kişilerin, ortalama 8 saatlik bir mesai süresi içinde, her birinin 20 dakikalık bir süreyle yer işgal edeceği (çakışma durumu içinde, Alp'in ve Neufert kriterlerine göre) var sayılır. Dolayısıyla, kayak yapmayanlar ve kayak yapanlar perspektifinden bakılarak, bu genel hesap şöyle toparlanır; $(3000 / 2) / ((8 \times 60) / 120) + (3000 / 2) / ((8 \times 60) / 20) =$ minimum $375 + 62,5 = 437,5$ yani genel reel 438 iskemle sayısı gerekli olacaktır. (Ancak, iyi işletilen ve 2500 kayakçı kapasitesine sahip olan ve yeterli bir yatak desteği de bulunan bir Bozdağ'a ait bu rakam, aslında bir hafta içi rakamıdır ve yoğun hafta sonlarını bağlamaz.)

Fakat, bu toplam iskemle sayısı hesabını, özellikle çok büyük bir yoğunluğun yaşanacağı hafta sonlarına göre revize etmek gerekir. Çünkü o özel günlerde çok farklı bir durum söz konusu olabilecektir. Kısaca, bu reel iskemle sayısını ve **özellikle hafta sonları** açısından 2'ye katlamak, yeterince uygun olacak ve hesap revizesi şöyle toparlanacaktır; $2 \times 438 =$ restoran ve kafeteryalardaki **toplam 876 iskemle** veya sandalye yada kişi sayısı kabulü gerekecektir. Nitekim, 2004 yılındaki bu kayak sezonunda, **4 hafta sonu** içinde ve henüz çok ufak durumdaki bu Bozdağ'ı, toplam 12.000 kişinin (daha şimdiden, bu hafta sonu hedefinin % 50'si) ziyaret ettiği basına yansımış ve belirtilmiştir. ((Bu toplam iskemle sayısının % 70'inin en alttaki (1530 m yükseklikteki **D** noktası civarında) arenada bulunması, diğer % 30'unun ise, yüksekteki (2000 m yükseklikteki **L** ve **B** noktalarında) **2** restoran veya kafeteryalara paylaştırılması ve dağıtılması uygundur ve tavsiye edilir. Ayrıca, otel restoranlarındaki iskemle sayıları, bu toplam 876 iskemle sayısının dışındadır.))

Ancak; Gün içi ve günü birlik tüm kafeterya ve restoranların; Doğal zeminle (kayak pistleriyle) mutlaka bağlantılı olması ve sadece (kayak pistlerinden ve direkt olarak en çok) **10** veya **15** basamakla çıkılan (kar seviyesi yükseldikçe, doğal basamak sayısı da azalan) bir şekilde tasarlanması, projelendirilmesi ve imal edilmesi, (özellikle sporculara yönelik olarak) bir mimari kullanım kolaylığı açısından zorunludur ve kesin bir teknik şarttır. Yani, bu tür sosyal tesislerin; Açık terasları veya hatta kapalı mekanlarının da, su basman yüksekliklerinin kesinlikle **2** m'yi geçmemesi gerekir. ((O nedenle, ancak nevi şahsına ait olan ve **şuan ki** (çok aşırı abartılı) **Bozdağ** (restoran veya kafeterya) **örneği**, maalesef **yanlıştır.**))

Otopark hesabı ise, yine hafta sonlarındaki yoğunluğa göre, yani 3000 yatak + ilave 3000 günü birlik kişi şeklinde yapılmalıdır. Özellikle hafta

sonlarına ait bu toplam 6000 kişilik rakamının, yarısının (ortalama 2 kişi olarak) araba ve diğer yarısının da (ortalama 40 kişi olarak) otobüsle geleceği şeklindeki bir düşünce, yeterince uygundur. Buradan, ($3000 / 2 =$) **1500** otomobil ve ($3000 / 40 =$) **75** otobüs kapasitesi çıkmaktadır. Uygun bir planlama sırasında, (Neufert kriterlerine göre) beher otomobil için 25 m²'lik ve beher otobüs için de, 60 m²'lik bir alan hesabı yeterlidir. O nedenle, toplam otopark alanı ihtiyacı için, (1500×25) + (75×60) = ($37.500 + 4.500$) = (en az) **42.000** m²'lik veya 42 dönümlük bir alan gerekecektir. Ancak, bu **ana otopark** ağırlığının, (kayak otobüsü) skibus ring seferleri dikkate alınarak, bir rahatlık ve daha güvenli bir trafik yaratmak için, özellikle Bozdağ yaylası kasabasında tertip edilmesi, önemle tavsiye edilmektedir. (Şu an, yukarıda ve kayak merkezinde yer alan otopark bunun dışındadır ve elbette o da kalmalı ve varlığını korumalıdır. Ayrıca, bu otopark kapasitesini bilmiyorum. Ama; Sadece günübirlik açısından, bu otoparkın 2000 araçlık olması gerektiği, Avusturya'lı Erich Moscher ve Karl Haas adlı uzmanlar tarafından söylemişti.)

3. 7. Bozdağ kayak merkezinin fizibilitesi hakkında

Bozdağ kayak merkezine yeterli bir ziyaret olsa veya olmasa da, çalıştığı (ve hatta çalışmadığında bile) süre içinde, enerji, personel ve bakım giderleri olacaktır. Bilindiği gibi Bozdağ'ın şu anki 3 mekanik tesisinin, özellikle bir kayak sezonu içinde ve sadece 1 saatte harcadığı toplam elektrik enerjisinin miktarı, yaklaşık 400 KW / saat civarındadır. Kısaca, sadece mekanik tesisler bile, oldukça fazla enerji çekerler. Dolayısıyla Bozdağ, şu anki ufacak durumunda bile ve şimdiki diğer ufak sosyal tesislerle birlikte, yaklaşık 500 KW / saat'lik bir elektrik enerjisi çekiyor. Üstelik bu enerji miktarına, ileride devreye girecek 1 teleski ile, 1 telesiyej'den ve 2 yeni kafeteryadan oluşan, ($170 + 80$) 250 KW / saat'lik (en az) bir ilave daha olacaktır. Dahası ve tüm bunların üstüne, pek çok yeni eğlence konseptlerinin enerji ihtiyaçları da eklenecektir. Ülkemizde (AB ve ABD'den bile) enerji pahalıdır, uzman veya yetişmiş personel de ucuz sayılmaz, ayrıca özellikle mekanik tesislerin parça ve bakım giderleri de, büyük çapta dışa bağımlıdır ve elbette yeterince pahalıdır ve dahası, tüm bunlara ısınma ve vs. giderleri ile, çeşitli sigorta masraflarını da ilave etmek gerekir.

Kısaca; enerji, personel maaşları, sigortaları, muhtasarlari, her türlü alet ve makineye ait sigorta, parça ve bakım giderleri, ısınma giderleri (vs) olarak; **Şuan ki ufacak Bozdağ'ın, (otel hariç ve sadece kayak merkezi ve sosyal tesislerine ait) yıllık toplam işletme ve bakım gideri toplamının yaklaşık (en az) 1.000.000 € kadar tutabileceğini ifade etmek mümkündür.** Bu işletme masraflarını karşılayabilmek için, yeterli bir teknik verime, yüksek bir yatak desteğine, uzun kayak pistlerine, ciddi bir kayakçı kapasitesine ve iyi bir işletmeye ihtiyaç olacaktır. (Ancak şu an, Bozdağ'da

bunlar yok.) Kısaca, Bozdağ'ın şu anki durumuna göre ve geriye doğru dönerek (mecburen tersten) kısa bir fizibilite hesabı yapmak mümkündür; Fakat önce, eldeki verileri gözden geçirmek gerekir;

Alp'in kriterlerine göre ve Alp'lerde, bu tür bir merkeze gelen her kayakçıdan, 32 ile 35 € / gün şeklinde bir günlük skipass bedeli alınır. Ayrıca, gelen her kişiden, gün içinde yemek ve içecek gideri olarak, ortalama 6 € / gün'lük bir girdi sağlanır. Fakat, ülkemizdeki satın alma pariteleri ve personel maaşlarının düşüklüğü ile, ana gıda ürünlerinin ucuzluğu dikkate alınırsa, yukarıdaki bu Alp'in değerlerini revize etmek uygun olur. Şöyle ki;

Günlük skipass fiyatı, 20 € / gün olmalıdır ve bu fiyat, bu gün için Bursa Uludağ'dan daha düşüktür. (Şayet aksini söyleyen olursa, bunu sakın ciddiye almayın.) **Ancak, bu günlük 20 € / gün şeklindeki skipass tutarını, kayakçılardan isteyebilmek ve alabilmek için;** İyi bir teknik verimin yanı sıra, **kesinlikle Alp'in kriter ve boyutlarında en uzun kayak pistlerini de** (şimdiki ufacık kayak pistini değil) **mutlaka sunabilmek şarttır.** (hiçbir kayakçı, Bozdağ'ın şuan ki bu ufacık kayak pistleri için, günlük 20 € skipass ücretini asla ödemez. Çünkü dünyada, işleyebilen böylesi bir tek örnek yok. O sebeple, hayal görülmemeli.) Bu kayak merkezine gelecek olanların, sadece % 50'sinin kayakçı olabileceği varsayılmıştır ve kayakçı olmayandan (şu an, bir hizmet sunulamadığı için, yukarıya çıkartılamayacağından) skipass alınamayacaktır. O nedenle ve hesapları kolaylaştırmak için, bu merkeze gelecek (kayakçı olan ve olmayandan) her bireyden, **şekilsel ve kişisel olarak** (20 / 2) 10 € / gün şeklinde bir skipass tahsilatının yapılabileceği kabul edilebilir.

Kişi başı günlük yiyecek ve içecek girdisi, yaklaşık 4 € / gün şeklinde olabilir ve bu rakam, Türkiye için uygun bir kabuldür. **Kayak** ve ilgili ayak-kabı **kiralama işi ise,** genellikle Alp'lerde ve hatta büyük oranda Uludağ'da bile, işletmeciyeye ait değildir ve o nedenle, bu girdi **hesap dışı tutulmuştur.**

Tüm bu kişisel girdilere karşın, Bozdağ'ın **şu anki haliyle,** (yatak hariç, sadece kayak merkezi mekanik ve sosyal tesisleri olarak) **yılda** ve en az **1.000.000 € / yıl şeklindeki işletme masraflarını** ((Bozdağ'ın yıllık bakım ve işletme maliyeti toplamının yaklaşık % 30'u enerji, % 25'i personel maaşları ve ilgili çeşitli giderler, % 20'si parça, bakım ve yenileme, % 10'u ısınma ve son % 15'i ise, çeşitli (SSK, muhtasar ve vs dahil) sabit ve mekanik tesislerin sigorta masraflarından oluşacaktır.)) tekrar hatırlayarak ve **kale alarak, hesabı şöyle toparlamak mümkündür;**

Kabaca, kayak yapan veya yapmayan, sezon içi veya dışı olarak, bu merkeze gelecek her kişiden, (sadece kayak merkezinde) günde yaklaşık ve ortalama (10 + 4) toplam 14 € / gün şeklinde bir tahsilat yapılabilecektir.

Sadece, (Bozdağ'da ve sadece bu günkü haliyle) **1.000.000 €'luk** bir **toplam** (yıllık) **işletme ve bakım masrafını, acaba kaç ziyaretçiyle** (yıllık toplam ziyaret sayısı) **karşılatabiliriz ?** Hesabın sonucuna göre; $1.000.000 / 14 =$ toplam 71.429 kişiye (ziyaret sayısına) ihtiyaç olacak gibi görünüyor. Bu **yıllık** toplam rakamı, kabaca **71.500 kişi** veya ziyaret sayısı / yıl toplamı **şeklinde** revize edebiliriz.

Bozdağ'ın şuan ki durumuna göre, **sadece** yıllık işletme ve bakım masrafları toplamının karşılanabilmesi için, gerekli olacak bu **71.500** kişilik yıllık toplam ziyaret sayısının; Yaklaşık % 20'si, (14.300 kişisi) kayak sezonu dışındaki (365 – 105) 260 güne ait, diğer % 80'i (57.200 kişisi) ise, toplam 105 günlük kayak sezonu içine ait olabilecektir.

Kayak sezonu sırasında Bozdağ, hafta içi ve dışı olarak, yakınlığa göre ve sırasıyla, Selçuk Pamucak, Kuşadası ve İzmir'deki turistlerden, günü birlik turlar alabilir. Ayrıca, belki bu tip turların bir kısmı, kayak sezonu dışında ve yaz aylarında bile düzenlenebilir. Ancak bu konu, işletmecinin becerisine, varlığı belli sezon dışı konseptlerin kalitesine ve iyi bir organizasyona bağlıdır. Bu konuda bir başarı sağlayabilmek için, projede belirtilmiş ama henüz imal edilmemiş olan; Bozdağ'ın batı yüksek anahtar kayak pistinin 2000 m yükseklikteki (**L** noktasında olağan üstü bir manzara ve gün batımı var) restoran ve kafeteryayı ve 1530 m yükseklikteki (**D** noktasındaki arenada) müzikli, spor sinemalı ve mini su oyunlu yüzme havuzunu inşa etmek ve devreye sokmak gerekir. Ayrıca, bu arena bölgesinin ağaçlandırılması, ileriye dönük pek çok yeni avantajlar da yaratabilecektir. Dahası, dağda (yürüyüş, atlı spor, motokros, bisiklet ve yamaç paraşütü şeklindeki) pek çok eğlenceli ve değişik sportif aktiviteler tertiplenmelidir. Becerikli bir işletmeci, reklam sektörünün de desteğiyle bunları başarabilir ve yakındaki Ödemiş, Salihli ve Tire'den, belli bir iç talep de alabilir. Fakat yine de, kayak sezonu dışındaki genel kullanımın, % 25 oranını aşmayacağı düşünülmelidir. Çünkü bu konu, (orada genel bir yaşam şekli olmasına rağmen) Alp'lerin pek çok yerinde bile, **zamanımızda** genelde böyledir.

Yıllık toplam 71.500 ziyaret sayısının % 20'si, yani $71.500 \times 0,20 =$ 14.300 kişi, kayak sezonu dışında Bozdağ'a gelecektir. Diğer % 80'i ise, yani $71.500 \times 0,80 =$ genel toplam 57.200 kişi de, toplam 105 günlük bir kayak sezonu içinde Bozdağ'a gelecektir. Ancak, özellikle kayak sezonu ziyaretçilerinin bir kısmı yatılı, diğer bir kısmı da, günü birlikçilerden oluşacaktır. Kayak sezonuna ait bu oranların, % 70'inin (hafta içi ve sonu olarak) yatılı, diğer % 30'unun da, (genelde ve sadece hafta sonundaki toplam 2 güne ait olarak) günü birlikçi kabul edilmesi normaldir. Dolayısıyla, özellikle kayak sezonu içinde geleceklerin % 70'i, yani $57.200 \times 0,70 =$

40.040 kişisi yatılı, diğer % 30 ise, yani $57.200 \times \% 30 = 17.160$ kişisi de günü birlikçi olabilecektir. Toplam 105 günlük bir sezon içinde, ($105 / 7$) 15 hafta ve 16 cumartesi ve pazar günü (hafta sonu olarak) vardır.

Hafta sonu günü birlikçilerine ait, bu 14.300 kişilik toplam ilave yoğunluğun, % 40'ı cumartesi, diğer % 60'ı ise, pazar günlerine ait olabilecektir. Fakat, hafta sonu günü birlikçilerine ait, bu toplam 2 günlük genel rakam dikkate alındığından, hesaplarda bir ayırtırmaya gerek görülmemiştir. Bu ayrımı, sadece global bir veri şeklinde belirtilmiştir. Ancak buradan, özellikle en yüksek (peak) yoğunluğun yaşanacağı Pazar günlerine ait, özellikle restoran ve kafeterya kapasiteleri hakkında, bazı önemli fikirler de çıkıyor.

Hesaba geçmeden, eldeki son verileri bir kez daha gözden geçirelim.

- Sadece Bozdağ kayak merkezine ait, (yatak hariç) tüm mekanik ve sosyal tesislerin, yıllık işletme ve bakım gideri toplamının, yaklaşık 1.000.000 € / yıl kadar tutabileceği bilinmekte ve düşünülmektedir.
- Bu merkeze gelecek her ziyaretçiden, (sadece kayak merkezi ve sosyal tesislerinde, kayak sezonu içinde veya dışında olmak üzere ve ayrıca tüm yatılı ve günü birlikçiler dahil) genel bir ortalama olarak günde yaklaşık 14 € / gün şeklinde bir tahsilat yapılabilecektir.
- Bozdağ kayak merkezinde, sadece bu yıllık toplam işletme ve bakım giderini karşılayabilmek için, yılda ve (12 aylık genel toplam) toplam olarak, (en az) 71.500 ziyaretçi sayısına ihtiyaç olacaktır.
- Bu yıllık toplam ziyaret sayısının (en az) 14.300'ü, kayak sezonu dışındaki toplam 260 güne ait olacaktır.
- Bu, yine aynı yıllık toplam ziyaret sayısının (en az) 57.200'ü ise, (bu kez) kayak sezonu içindeki toplam 105 günde ait olacaktır.
- Özellikle ve sadece bir kayak sezonu içine ait bu toplam 57.200 kişilik ziyaretçi sayısının, (hafta içi ve sonu dahil) 40.040'ı yatılı, diğer (sadece hafta sonlarına ait) 17.160'ı ise, günü birlikçi olabilecektir.
- Ayrıca, özellikle hafta sonu yatak yoğunluğunun, genelde hafta içi günlerdeki normal yatak yoğunluğundan 2 kat daha fazla olabileceği düşünülmektedir. (Bu durum, Alp'lerde bile genelde böyledir.)
- Toplam 105 günlük bir kayak sezonu içinde, toplam 15 hafta ve yine toplam (cumartesi ve pazar günleri olarak) 16 hafta sonu var.

Bir açıklama; Kayak merkezi işletmecisini, genelde yatak imali ilgilen-dirmez. Bu durum, genelde Alp'lerde de böyledir. Hatta Uludağ'da bile, tüm mekanik ve sosyal tesis işletmelerinin, yarıdan fazlası otel sahibi değildir. Ayrıca, şuan Bozdağ kayak merkezindeki mevcut yatak kapasitesi de, zaten hesaplarda kale alınacak bir boyutta değildir ve fazla bir değişiklik yaratmaz. Dahası, otel işletmek çok farklı bir olgudur ve maliyeti de oldukça yüksektir. Kısaca, şuan Bozdağ kayak merkezinde yer alan ufacık otelin, sadece kendi tahsilatıyla kendi ayakları üzerinde durabileceğini sanmıyorum. O nedenle; Yatak, fizibilite hesapları dışında tutulmuştur. Bozdağ kayak merkezinin genel yatak desteği, başka ve özellikle otel yatırımcıları sayesinde, (Alp'lerdeki gibi) bu merkezden ve yakın çevreden sağlanmalı ve çözümlenmelidir. Bu konu, tüm detaylar ve öneriler için, lütfen ilgili bölüme bakınız. Ayrıca; Bu tip merkezlerde, kayak veya snowboard ve ilgili ayakkabı kiralama işlemleri de, Alp'lerde ve genellikle bu tür işleri yapan çeşitli dükkanların hizmetiyle (Hatta büyük oranda Uludağ'da bile) çözümlenmektedir. O nedenle, bu tür işlerden gelecek çeşitli ilave girdiler, şu anki hesapların dışındadır.

Şimdi, öncelikle ihtiyaç duyulan yatak desteği hesabını, daha pratik ve kolay yapabilmek için, (özellikle kayak sezonuna ait, fakat elbette günü birlikçiler hariç) toplam 105 gün içinden, 16 cumartesi ve 16 pazar gününü çıkartalım, ((105 - (16 + 16)) = geriye toplam 73 hafta içi günü kalıyor. Hafta sonundaki 2 günde ve hafta içine göre, 2 kat daha yüksek bir yatak yoğunluğu yaşanacağına göre, özellikle bu hafta sonunun 2 gününü, yine daha kolay bir hesap için 2'yle çarpalım ve ((2 x (16 + 16)) = toplam 64 hafta içi gününe bedel bir duruma getirelim. Şimdi, eldeki tüm hafta içi günleri toplamını, hafta içine çevrilmiş diğer hafta sonu günleriyle birlikte toparlarsak, 73 + 64 = ortaya 137 gün şeklinde, değişik bir bölen rakamı çıkıyor.

Dolayısıyla ve bu bölen rakamı sayesinde artık, öncelikle hafta içine ait, (pazar ve perşembe dahil, aradaki günlerin her gecesine ait) ortalama bir günlük yatak ihtiyacı hesabına geçebiliriz. Şöyle ki; 40.040 / 137 = hafta içine ait her gün, ortalama (en az) 292 yatak / gün ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Hafta sonlarındaki 2 günün her birine ait, ortalama ve genel yatak ihtiyacının, bu günlük ortalama hafta içi değerlerinin, 2 katı kadar olabileceği kabul edilmiştir. O halde; Hafta sonlarına ait cumartesi ve pazar günlerindeki (aslında ve sadece cuma ve cumartesi gecelerinin her birine ait) ortalama günlük genel yatak ihtiyacı sayısı, 2 x 292 = (en az) 584 yatak / gün şeklinde sonuçlanmaktadır. ((Ancak, aslında hem hafta içine ve hem hafta sonuna ait bu rakamlar, genel bir ortalamadır, hava durumu ve aylara göre değişebilecektir. Hafta sonunun her gecesine ait, bu minimum toplam 584 yatak sayısı da, elbette ve genelde 550 ile 650 arasında (peak olarak 650 veya hatta, belki de 750'yi bile bulabilir.) değişebilecektir.))

Sağlama; Sadece bir kayak sezonuna ait, toplam 105 gün içinde 15 hafta, ancak 16 hafta sonu (cumartesi ve pazar) vardır. Yani, toplam 105 gün içinde, $((105 - (16 \text{ cumartesi ve } + 16 \text{ Pazar })) = \text{toplam } 73 \text{ hafta içi günü ile, ilave olarak ve kısaca, } (2 \times 16) = \text{toplam } 32 \text{ hafta sonu günü bulunuyor. Kısaca ve sonuç olarak; } ((73 \text{ hafta içi günü } \times 292 \text{ yatak }) + (32 \text{ hafta sonu günü } \times 584 \text{ yatak })) = (21.316 + 18.688) = \text{sadece bir kayak sezonu içindeki, genel toplam } 40.004 \text{ yatak veya } \text{geceleme sayısını (asgari ihtiyaç) ortaya çıkarmaktadır. (Not; hesaplamalar sırasında, bazı küsuratlar atılmıştır. O nedenle, sonuç } 40.040 \text{ sayısından çok az farklı çıkmıştır. Ayrıca, bu hesaplar genel bir ortalamadır, bu yoğunluklar aslında lineer değildir, hava durumuna ve aylara göre mutlaka değişken bir seyir izleyecektir.)}$

Buraya kadar, tüm fizibilite hesaplarını mecburen tersten yaparak geldik. Çünkü Bozdağ'da, şu an ve en azından yeterli bir yatak desteği bile yok. Yaptığımız fizibilite hesapları, şuan ki durumuna göre Bozdağ'ı, sadece zarar etmekten alıkoymaya yönelikti, asgari ve zorunlu rakamları tespit etmek şeklindeydi. Kısaca, görmek istediğimiz ekonomik veri tablosu şuydu; **Acaba Bozdağ, kaç yatak desteğiyle, zarar etmeden ve sadece ayakta kalmayı başarabilirdi ?**

Yalnızca **kayak sezonu**yla ilgili, bu ortaya çıkan genel ortalama rakamlara bakılınca; **Bozdağ** kayak merkezinin, hafta içi olarak sadece **292** ve hafta sonu olarak da, yine sadece **584** (peak'ler hariç ve sadece genel bir ortalama olarak) yatak desteği sayesinde ve **sadece zarar etmeden ayakta kalabileceğini göstermektedir. (Bu toplam yatak sayılarının yarısı kayak yapanlara, diğer yarısı ise kayak yapmayanlara aittir. Ve kayak yapan veya yapmayan, kayak sezonu içi veya dışı olarak, her bir kişinin günde ortalama 14 €'luk bir harcama yapacağı varsayılmıştır.)**

Genel sağlama; Yalnızca kayak sezonunda ve sadece (yatak hariç) kayak merkezi ve sosyal tesislerinden sağlanacak tahsilat; 105 gün, yani 15 hafta içindeki 5'er günde, $(15 \text{ hafta } \times 5 \text{ gün } \times 292 \text{ yatılı } \times 14 \text{ € }) = 306.600 \text{ €}$ olacaktır + 16 hafta sonundaki 2'şer gün içinde de, $(16 \text{ hafta sonu } \times 2 \text{ gün } \times 584 \text{ yatılı } \times 14 \text{ € }) = 261.632 \text{ €}$ olacaktır. Bu arada, yine kayak sezonu içinde ve özellikle hafta sonlarına ait, fakat bu kez sadece günü birlikçilerden sağlanacak genel tahsilat ise, $(17.160 \text{ kişi } \times 14 \text{ € }) = 240.240 \text{ €}$ olabilecektir. Dolayısıyla ve sadece kayak sezonuna ait (yatak hariç) genel ciro veya hasılat toplamı $306.600 \text{ €} + 261.632 \text{ €} + 240.240 = 808.472 \text{ €}$ tutacaktır. Bu rakama, kayak sezonu dışındaki ziyaretçi sayısının bırakacağı, $(\text{toplam } 14.300 \text{ kişi } \times 14 \text{ € }) = 200.200 \text{ €'luk bir ilave hasılatı da eklemek gerekir ve sonuç; } 808.472 + 200.200 = \mathbf{1.008.672 \text{ €}}$ (yaklaşık 1.000.000 €) tutuyor. (Küsuratların tama ibla edilmesi nedeniyle, sonuç sadece toplam % 0,9 oranında ve çok az farklı çıkmaktadır.)

Üstelik; Bozdağ kayak merkezinin **bunu başarabilmesi için**, çok iyi bir işletmenin yanı sıra, **Alp'in** kriterlerine uygun **uzun kayak pistlerini ve yeterli bir teknik verimi**, uygun bir restoran ve kafeterya kapasitesini **de mutlaka sağlamış olması gerekiyor. (Oysa şu an Bozdağ'da, maalesef ve sadece yeterli bir teknik verim bile yok)**

Bu fizibilite hesabını; Genel olarak ve özellikle hafta sonlarındaki bir yoğunluğu dikkate alarak (kesin öyle olması gerekiyor.) toparlarsak, ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor; **Bozdağ'ın ve şu anki haliyle zarar etmeden ve sadece ayakta kalabilmesi için, yaklaşık 584 yatak desteğine ihtiyacı var.** (Aslında bu sayı, bir hafta sonu ortalamasıdır ve peak sayısı değildir ve muhtemelen gerçek peak sayı, belki 700 kişiyi de geçebilir. fakat biz yine de, bu ortalama sayıyı ve iyimser bir yaklaşımla peak gibi kabul ettik.)

Oysa ki; Bozdağ, böyle bir hafta sonu sayısı değil, (kendisindeki ve yakın civardakiler olarak) şuan toplam 300 yatak desteğine bile sahip değildir. Hatta, hafta içini kaldıracak bir yatak sayısından bile yoksundur. Çünkü, Bozdağ döner oteli bile kapanmış ve henüz açılmamıştır. Bozdağ'da sözü edilen o döner otel dahil, tüm Bozdağ, Elmabağı, Gölcük ve kayak merkezindeki de dahil olmak üzere, genel toplam yaklaşık 300 yatak zor toparlanabiliyordu. Üstelik; Şu an için Bozdağ'ın, hiç değilse ve özellikle hafta sonu günü birlikçileri için bile olsa, ihtiyaca uygun planlanmış, yeterli bir restoran ve kafeterya kapasitesi bile bulunmuyor. Bu haliyle; Bozdağ'ın kar etmesi değil, ayakta kalabilmesi bile çok güç ve hatta imkansız gibi görünmektedir.

Dahası, ortaya çıkan **bu asgari ihtiyaç rakamlarına göre**, özellikle hafta sonundaki **pazar günü**, 584 yatılı toplamının yarısı ($584 / 2$) = 292 kişi kayak yapacaktır. Ayrıca ve yine özellikle aynı pazar gününde, ($(17.160 / (2 \times 16) \times (60 / 40)$) = bu kez yaklaşık toplam 804 kişilik, günü birlikçi bir ilave ziyaret daha gerçekleşecektir. Bu günü birlikçi aynı toplam sayının yine yaklaşık yarısı, ($804 / 2$) = toplam 402 kişinin yine ilave bir kayakçı kapasitesi yaratacağı düşünülmelidir. Dolayısıyla ve özellikle pazar gününe ait bu yatılı ve günü birlikçi kayakçı toplamının, $292 + 402 = 694$ kayakçı veya kişiye ulaşabileceği açıktır. Oysa, şuan ki mini kapasitesiyle Bozdağ kayak merkezinin, (!! ??) sadece ve toplam maksimum 500 kayakçı kapasitesine sahip olduğu unutulmamalıdır. Yani, pazar günleri ortaya çıkacak muhtemel tabloya göre, **toplamı ancak 500 kayakçı kapasitesi olan bir kayak merkezinde**, (yaklaşık % 40 fazla) **694 kişi** (belki, 800 veya 850 kişilik bir peak sayı bile olabilir.) **kayak yapmaya zorlanacak ve bir kaos yaşanacaktır.** (Ayrıca, bu hesaplarda kullanılan rakamlar peak değil, genel bir ortalama değildir. Gerçekte ve mutlaka çok farklı peak'ler yaşanacaktır. Hatta ve belki de ortaya çıkacak yığılma veya kapasite fazlalığının boyut oranları, % 70 yada % 80'leri bile zorlayabilecektir.)

Üstelik; Aslında buraya gelecek bir işletmecinin hedefi, elbette ve sadece ayakta kalmaya yönelik de olmayacaktır. Bu merkeze gelecek bir işletmecinin, böylesi bir merkezden, yılda ve (**brüt** olarak, en az 700.000 veya 850.000 \$ kadar) en az **net** olarak 350.000 ile 400.000 \$'lık bir parayı kazanmak istemesi çok normaldir. Bunu başarmak için gerekli yatak desteği ve günü birlikçiler hesaplarını; Ben, buranın işletmeciliğe soyunan kişilerin bizzat kendilerine bırakıyorum. (Ben bu hesabı yapmak istemiyorum. Herkes, kendi hesabını mutlaka kendisi yapmalı. Ama yine de ve sadece çıkış yolunu gösteren ciddi önerileri, tekrar ortaya koyacağım.)

Ancak, **konuyu sağlıklı bir boyuta vardırılmak adına** kısaca toparlamak gerekiyor. Şöyle ki; Bozdağ kayak merkezini işleten bir işletmeci, şayet (en az) 840.000 \$ veya 700.000 € tutarı şeklinde ve çok normal (yaklaşık % 35 oranında **net** bir kazançta tekabül eder) bir **brüt** kar yapmak isterse, Bu hedefi de gerçek yatak ihtiyacına yansıtmak gerekecektir. Dolayısıyla, yatak ihtiyacını ve özellikle hafta sonu yoğunluğunu dikkate alarak (kesinlikle böyle kabul edilmelidir.) ve bu hedefe göre revize edersek; Bozdağ kayak merkezinin ve böylesi çok makul bir brüt kazancı sağlayabilmek için, $((1.000.000 + 700.000) / 1.000.000) \times 584 = \text{toplam (en az) } 993$ (yani, yaklaşık en az 1.000 yatak gibi) yatak desteğine ihtiyacı olacaktır.

Fakat, aslında bu türdeki tüm turizm yatırımlarının fizibil olabilmeleri için, yatırılan toplam bedelin, sabit bazda (döviz cinsinden) ve en çok **10** ile **12** yıl içinde geri alınabilmesi gerekiyor. Bozdağ'a, şu ana kadar yaklaşık toplam 6.000.000 \$'lık bir yatırım yapılmıştır. Alp'in kriterlerine ve boyutlarına, ve en yüksek teknik verime ve kapasiteye ulaşabilmek için, bundan böyle ve sadece Bozdağ kayak merkezine, (sadece yatak hariç, ancak diğer hepsi dahil) 4.000.000 \$ daha yatırılmalıdır. Böylece ve sadece Bozdağ kayak merkezine ait, yatırım bedeli toplamı 10.000.000 \$'ı ((veya $10 / 1,2$) = 8.334.000 € karşılığını)) bulacaktır. (bu rakamın içinde, yatak bedeli bulunmuyor. Bozdağ kayak merkezi yatak imal etmeyecektir. Yataklar, tıpkı Alp'lerdeki gibi ve diğer otel yatırımcıları tarafından imal edilecektir. Fakat bunu sağlayabilmek için, Bozdağ'ın tüm değerleriyle kendini gösterebilmesi ve mutlaka kanıtlanması gerekiyor ve işte bu kitapçık da, bunların tümünü belirtiyor.)

Bu aynı süre içinde ve sadece Bozdağ kayak merkezi, şayet (en az 1000 yatak gibi) yeterli bir yatak desteğini de sağlayabilmiş ise, bu fizibilite hesabına kısaca şöyle girilebilir; Sadece Bozdağ kayak merkezine ait yıllık toplam ciro, yaklaşık 1.700.000 €, toplam yatırım tutarı ise, 8.334.000 € kadar olacaktır.

Yapılan toplam yıllık cironun, yaklaşık 1.000.000 €'su giderdir. Bakiye 700.000 €'su ise, yıllık brüt kazanç olacaktır. Bozdağ'daki bu yatırımların tümünü sadece bir tek yatırımcı firma yapmış olsaydı; Bu firma, yatırdığını geri alıncaya kadar kar'a geçemeyeceği için, ciddi bir kurumlar vergisi de ödemeyecekti. (Ancak; Tüm yatırılan, geri alındığı zaman, artık bu brüt karın yaklaşık yarısı kurumlar vergisi olabilecektir. Ayrıca, KDV'lerde mahsuplaşma var, SSK ve muhtasar vs gibiler de, genel giderin içindedir.) **Sonuçta**, yılda 700.000 €'luk **net** gibi kabul edilecek bir brüt kar ile, **yatırılan** 8.334.000 €'luk **yatırım bedeli toplamı**, sabit bazda ($8.334.000 / 700.000$) = 11.91 yani ve yaklaşık **toplam 12 yılda geri alınabilecekti**.

Buradan ve özellikle bir kayak sezonu için; Şu çok önemli sonuçlar çıkıyor.

- **Bozdağ kayak merkezinin**, zarar etmeden ve sadece masraflarını karşılayarak **ayakta kalabilmesi** ve yaşayabilmesi için, **en az 584 kişilik bir yatak desteğine ihtiyacı var**. ((Şu an; Bozdağ ve yakın çevresindeki yatak toplamı, (pansiyon potansiyeli hariç, ama şuan kapalı olan döner otel dahil) bu sayının yarısına yakın sayılabilir.))
- **Bozdağ kayak merkezinde**; (toplam yatırımın, geri alınabilmesi açısından ve ticari yönden) **Fizibil olabilmenin asgari sınırı** ise, yaklaşık ve **en az 1000 kişilik bir yatak desteğinden başlıyor**.
- Bu yatak sayısına, hafta sonundaki günü birlikçileri de dahil edersek, **özellikle pazar günü**, (($1000 \text{ yatak} / 584 \text{ yatak}) \times 694 \text{ kayakçı}$)) = **toplam 1.188 kişi kayak yapacaktır** anlamı çıkıyor. Fakat, bu rakam genel bir ortalama değildir. O nedenle ve **muhtemel bir peak sayı**, **toplam 1.400 kayakçıyı da bulabilecektir**.
- Dolayısıyla, yine **Bozdağ kayak merkezinin**, bu kez **Alp'in** kriterleri ve **kapasiteler açısından fizibil olabilmesinin asgari sınırı**, (peak olarak) yaklaşık **1.400 kayakçı kapasitesinden başlıyor**. (Oysa, şuan ki ve **Alp'in kriteri dışındaki** mini Bozdağ'ın, sadece ve toplam maksimum 500 kayakçı kapasitesi var.)
- Bozdağ kayak merkezinin, (sadece 1'inci bölüm toplamı olarak) tüm kayakçı kapasitesi toplamı, maksimum 2.510 kayakçıdır. **Bozdağ kayak merkezindeki kayakçı kapasitesini, toplam 1.400'e ulaştırmakla, 2.500'e çıkarmak arasında** (restoran ve kafeteryalar hariç) **bir maliyet farkı yoktur**. (yatak yatırımı ve maliyeti, kayak merkezi işletmecisine ait olmayacağı için, bu hesabın dışındadır. Fakat, tüm yeterli restoran ve kafeterya imalatlarını işletmeci yapacaktır.)

- **Ancak**, özellikle bir kayak sezonu ile ilgili bu zorunlu önerilerin tümü yerine getirilse bile, çok iyi bir işletmenin yanı sıra, **çok yüksek bir teknik verimin** de ve **mutlaka sağlanmış olması kesin bir ön şarttır.** (Bozdağ'da şu an ve maalesef, (**ilk şart**) bu öncelikli zorunlu teknik verim yok. Yani, daha ilk ve 1'inci ana şart yerine getirilmemiş. Üstelik, maalesef henüz fark edilmiş bile değil.)

Bu fizibilite hesaplarına, sezon içi veya dışı, kayak yapan yada yapmayan, yatılı veya günü birlikçi olacakların tümü dahil edilmiştir. Ancak; Yataklardan, kayak ve ilgili aksam kirasından sağlanacak girdiler hariç tutulmuştur.

Fizibiliteyle ilgili ve eski tarihlere ait önemli bir açıklama; Eski İzmir Valisi sayın Kemal Nehrozoğlu'nun Valilik görevi sırasında, Bozdağ kayak merkeziyle ilgili olarak, tarafımdan daha kısa ve farklı bir fizibilite çalışması yapılmış ve kendisine gönderilmiştir. Bu eski ve kısa fizibilite sonuçlarına göre, Bozdağ kayak merkezinin ve sadece zarar etmemesi için, ilave bir 250 yatakla desteklenmesinin gerektiği (ayrıca ve onunla birlikte, mutlaka Alp'in kriter ve boyutlarına ulaştırılmasının da şart olduğu) vurgulanmaktaydı. O sıra, Bozdağ döner oteli açıktı ve faaldi. Ayrıca, sadece kayak merkezinde, içinde maksimum 5 kişinin yatabileceği 21 adet bungalov var ve kullanılmaktaydı. Üstelik, aynı tarihlerde ve yine sadece kayak merkezinde, işletmeciyeye ait 18 yataklı ufak bir otel ile, Özel İdare tarafından yapılmış ve toplam 54 yataklı bir otel işletmesi daha vardı ve her ikisi de faaldi. Dahası ve bu sayılara bir ilave olarak, o sıralarda (döner otel de dahil) Bozdağ ve Gölcük'te bulunan toplam yatak sayısı da, yaklaşık 220 civarındaydı. Kısaca, o sıra Bozdağ kayak merkezini (içi ve çok yakını olarak) destekleyebilecek toplam yatak sayısı, (21 kayak merkezi bungalovu x 5 yatak) + 18 kayak merkezi yatağı + 54 kayak merkezi yatağı + (220 Bozdağ ve Gölcük yatağı toplamı) = 397 yatak şeklindeydi.

O sıra yapılmış fizibilite hesabı sonucuna göre, bu rakamın üzerine, ilave bir 250 yatak daha gerekli çıkmıştı. Yani, o sıra Bozdağ kayak merkezinin sadece zarar etmemesi için, (397 o sıra var olan toplam yatak) + (250 ilave yatak ihtiyacı toplamı) = toplam 647 yatakla desteklenmesi gerekiyor şeklinde, bir fizibilite hesabı sonucu çıkmıştı. O sıra yapılmış bu eski fizibilite hesabı ve sonucu, dönemin İzmir Valisi sayın Kemal Nehrozoğlu'na gönderilmiştir. Bu fizibilite sonuçlarına göre ve o tarihten bu yana, maalesef bir şey yapılmamış olduğu da, yeterince net görünüyor. Keşke, kendileri bir fizibilite yaptırmış olsaydılar. Hiç değilse bu iş, hesapsız değil, daha bir hesaba dayanır olurdu. ((O sıra ve kabaca yapılmış, çok daha değişik ve kısa fizibilite hesabının (en az 647 yatak) sonucu, şu an ve en son yapılmış olan daha detaylı (toplam en az 584 yatak) hesabın sonucundan, (sadece % 11 oranında bir farka sahip) çok aşırı bir farka sahip değildir.))

Dahası; Sayın **Kutlu Aktaş'ın İzmir Valiliği sırasında,** Bozdağ kayak merkezinin temeli atılmadan önce ve **1995 yılında; İtalya'nın Napoli Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde,** (İzmir **İtalya elçiliği önderliğinde** ve dönemin Dekanı sayın **Prof Umberto Siola** başkanlığında) **Bozdağ kayak merkeziyle ilgili** ve aralarına benim de katıldığım, **bir ön proje ve fizibilite çalışması yapılmıştır.** Yapılan bu ön proje ve fizibilite çalışması, elbette benim önerdiğim planlamaya uygundu. (yukardan aşağıya, toplam 3 pist inecekti, ancak ve sadece 1 pist, şimdikinden farklıydı) **Bu planlamada,** Bozdağ'ın Gündalan yaylası ile, Bozdağ yaylasını birbirlerinden ayıran sırtın, 1680 m'lik en yüksek noktası sayılan **Sarıpınar tepesi ve civarında, Bozdağ kayak merkezi otellerinin konuşlandırılmasına karar verilmiş ve detaylandırılmıştı.** O oteller mevkiinden, şimdiki kayak merkezi arenasına, **1 numaralı bir Telesiyej bağlantısı düşünülmüş ve planlanmıştı.** Daha sonra ve yatırım maliyetini düşürmek için, bu oteller mevkiinden ve ilgili **1 nolu telesiyejin imalinden vaz geçilmiştir.** O nedenle şu an yukarıdaki zirveye çıkan telesiyej, **2 no ile gösterilmekte ve adlandırılmaktadır.** (Tüm numaralandırmayı ben yapmıştım ve şimdi bunun üzerinde, no **2** yazıyor.)

Bu konu ve ilgili tüm detaylar, dönemin İzmir Valisi sayın Kutlu Aktaş'ın bilgisi dahilindedir. Ayrıca bu **konudan, tüm Bozdağ** Belediye (Başkan ve meclis üyeleri) yetkilileri ve sakinleri de **haberdardır.** (**O dönem İtalya'da yapılan Bozdağ** kayak merkezi **proje ve fizibilitesi,** elbette ve ilk **önce İzmir Vilayetine verilmiştir.** Ancak şimdi hala orada mıdır veya nerededir, bilmiyorum ? Fakat benim elimde bir fotokopi var.) Ayrıca, Bozdağ kayak merkezi için gerekli otel desteğinin, yine bu Sarıpınar tepesi civarında düzenlenmesi düşüncesi ve şekli; Bir tarım arazisi kaybı yaratmamak ve çok güzel bir panoramaya sahip olmak ve o yüzden, yazın da çalışabilmek olanağının bulunması açısından, gerçekten son derece doğru ve çok iyi olabilir.

Bence bu konu, hiç akıldan çıkarılmamalı ve bir kez daha gözden geçirilmelidir. Dahası, yöre halkı tarafından da bilinen bu konu, mutlaka yeterli bir desteği de görür. Üstelik, bu Sarıpınar oteller mevkiini, kayak arenasına, bir telesiyejle de bağlamaya gerek yoktur. **Bu Sarıpınar tepesi alanında yer alacak tüm otellerin, sadece** skibus (kayak otobüsü ring seferleri) sistemiyle ve **karayoluyla** (Alp'lerdeki gibi ve sadece 6 km'lik bir mesafeyle) **kayak arenasına bağlanması, yeterli** ve çok uygun **olacaktır.** (Bu otellik alan, şuan ki kayak merkezi karayoluna da, çok yakın bir konumdadır.) Dahası bu otellik alan, yaz ve kış aylarında da, (bol güneş, kar ve şahane bir gün batımı olarak) süper bir panoramaya ve manzaraya sahiptir ve Bozdağ'ın tüm kapasitesine de yetmektedir. Ayrıca bu alanda, ileriye dönük bir ağaçlandırma çalışması da yapılabilir ve otellere ait tüm atık suyun da, ancak mutlaka arıtılarak ve tıpkı planlandığı gibi Sarıpınar dereğine deşarj edilmesi, yeterince uygun bir çözüm olabilecektir.

Maalesef şurası bir gerçektir ki; İşletmeye açıldıktan bu yana Bozdağ, bilen veya bilmeyen her kesimden, ileri veya geri pek çok haksız ve saçma eleştiriler almıştır. Genel eleştiriler, “projesi ve fizibilitesi yokmuş veya yeterince incelenmemiş, böyle bir proje veya dağ mı olurmuş ve hatta Bozdağ tümüyle yanlışmış“ şeklindeydi ve maalesef bunların pek çoğu da, zaman zaman ve uzmanına danışılmadan dile getirilmek suretiyle, basın tarafından bile desteklenmiştir. Bu, aslında çok uzun yıllar süren, çok değişik bir araştırma ve uzmanlık işidir. Ancak böyle olmasına rağmen; Nedense bizim toplumda, kendini bir şekilde öne çıkarmak gayesiyle, bilir bilmez konuşmaya meraklı pek çok insan var. Fakat ve şimdi, Bozdağ kayak merkezi ile ilgili, uzun yıllara ait ve pek çok ciddi çalışmaların (yurt içi ve yurt dışı olarak) yapılmış olduğu da, herhalde yeterince ortaya çıkmış oluyor. (Bu gerçek, dilerim bu haksız ve saçma eleştirileri de artık bitirir.) Hatta Bozdağ, bu tür detaylı çalışmalara sahip, belki ve muhtemelen Türkiye'nin ilk ve tek şanslı kayak merkezi bile olabilir. (Önce bunu fark etmek, sonra kıymetini bilmek ve bu konuda sadece uzmanı dinlemek ilk şarttır.)

Fakat ve ne yazık ki Bozdağ, projesine uygun ve tam olarak imal edilemedi ve eksik kaldı. (tıpkı eksik kalmış bir fabrika yatırımı gibi) Şu eksik haliyle Bozdağ'ın, öncelikle sağlıklı işleyen bir sistemi yok, yani teknik bir verimi yok, üstelik ve yine aynı nedenle, şu an Alp'in kriterlerine uygun bir boyutu da bulunmuyor. Belki de bu nedenlerle Bozdağ, aslında hakketmediği pek çok eleştiriye konu oldu. Bu projenin hayati eksikliklerini bir an önce tamamlamak, Bozdağ'ı bu durumundan kurtarmak, yeterli bir teknik verime ve Alp'in boyutlarına ulaştırmak gerek. Ama İzmir'li, öncelikle asla parayla yaratılamayacak bu tanrı armağanı değerini, önce farkına varmalı ve mutlaka sahip çıkmalıdır. (Şundan emin olunmalıdır ki; Şayet bu dağ, bir İstanbul'un elinde bulunsaydı, bunun nasıl değerlendirildiğini İzmir'li şaşkınlıkla izlerdi.) O sebeple, Bozdağ'a öncelikle sahip çıkılmasını ve tüm hayati eksikliklerin acil olarak tamamlanmasını ve Bozdağ'ın, hakettiğine bir an önce kavuşmasını diler ve ummak isterim.

Bozdağ'ın, asla çok görkemli bir dağ olduğu iddia edilmiyor. Ama yine de, işe yarayabilecek boyutlara sahip bir dağ olduğu biliniyor. Şayet Bozdağ, projesindeki gibi, **620** m'lik bir düşey kot farkı toplamının tamamını kullanırsa, yeterli bir teknik verime de ulaştırılır ve iyi işletilirse; Ortaya, Alp'in boyutlarına sahip ve (doyurucu) ciddi bir **orta boy** kayak merkezi çıkacak, herkesi şaşırtacak ve kendine hayran bırakacaktır. (Alp'in kriter ve boyutlarına göre, ancak **460** m'lik bir düşey kot farkı toplamını kullanabilen şu anki Uludağ ve Kartalkaya da, sadece birer orta boy kayak merkezidir. Ancak, bunu aşabilecek potansiyel değere de sahipler.) Sadece 2159 m yükseklikteki zirvesiyle Bozdağ, ortaya çıkabilecek en iyi projeye sahiptir ve zaman, bu gerçeği mutlaka kanıtlayacaktır. Yeter ki, bu fırsat verilsin.

Fakat Bozdağ'ın, daha fizibil olabilmesi açısından, şu an gerekli bir yatak desteği olmasa bile ve ortadaki bazı kötü ekonomik tabloların varlığına rağmen, **acil çözüme gidebilecek yolları var.** Ama önce, eldeki tüm olumlu ve olumsuzları, sırasıyla ve bir kez daha görelim

1 – Bu kayak merkezi, öncelikle ve sadece ayakta kalabilmek ve yaşayabilmek için, **en az 584** yatakla desteklenmeye ihtiyaç duyuyor. (acil çözüm bekleyen bir durum ve mutlaka en kısa zamanda çözümlenmesi gerek.)

2 – Bu kayak merkezinin, gerçek ve asgari bir fizibilitayı yakalamak için ise, en 1000 yatak desteğine ihtiyacı var. (fakat bu durum, şu an için orta ve hatta, biraz uzun vadeli bir hedef gibi görünüyor.)

3 – Bozdağ kayak merkezinde ve **eski işletmeciye ait** 18 yataklı ufak otel ile, toplam 105 kişiyi barındıran 21 bungalov, şu an kapalı ve işletilemiyor. (**ancak, dava konusu** olan bu durum, biraz orta vadede çözülebilir ve ileride belki ilave bir fayda sağlanabilir.)

4 – Şu an, Bozdağ (85 ile 100 yatağa sahip eski Belediye oteli) döner oteli kapalı durumdadır. Bu otelin, bir an önce açılması gerekiyor.

5 – Şu an, (döner otel kapalı olduğu için) Bozdağ kayak merkezindekiler ile, yakın çevredekiler de dahil olmak üzere, toplam yatak desteği, yaklaşık **200** civarındadır. (Yani, şu anki **acil** toplam yatak açığı, 384 kadardır.)

6 – Ancak, şu an kapalı durumdaki bu Bozdağ döner oteli, şayet bir an önce açılır ise, toplam yatak desteği yaklaşık 300'ü bulabilecektir. (Dolayısıyla, asgari ve **acil** yatak açığı toplamı, yaklaşık 284 rakamına inebilecektir.)

7 – Ayrıca ve önceki dönemdeki kayak merkeziyle ilgili olarak, otel yapmak amacıyla, Ödemiş ve Bozdağ ağırlıklı ve yaklaşık 90 ortaklı bir A.Ş. kurulmuştu. Hala faal olan bu çok ortaklı yerel şirketin kuruluş gayesi, 3 veya 4 yıldızlı ve yaklaşık 300 yataklı bir otel yapmak şeklindeydi. Bu şirket, amaca uygun olarak, kayak merkezi yolu üzerinde ve Bozdağ yaylasını biraz yukarıdan gören, **güzel** bir panoramaya sahip, yeterli büyüklükte bir arsa satın almıştı. Bu arsanın, yolu, elektriği ve telefonu vardır. Daha sonra bu aynı şirket, bu arsaya mevzi imar planı yaptırtarak, ilgili Bozdağ Belediyesinden de, bir otel imarını almış vaziyettedir. Fakat kısa bir süre sonra, Bozdağ kayak merkezi kapatılmış ve bu yatırım konusu da, soğumaya terk edilmiştir. Şu an bu arsa ve şirket, ortakları arasında bazı değişiklikler yaşamış, ama hala ortada durmakta ve faaldir. ((Bu konuyu, her türlü teşvikle acilen desteklemek ve mutlaka sonuçlandırmak gerekiyor. Çünkü, şayet bu otel devreye girerse, (yaklaşık toplam 600 yatak ile) kayak merkezinin asgari yatak desteği de sağlanmış olacaktır ve bu konunun çözümü son derece önemlidir ve ayrıca çok kısa vadelidir.))

8 – Öyle görünüyor ki; Bu kayak merkezi, şu an için ve öncelikle yaşamaya ve ayakta kalabilmeye bakmak zorundadır. Sonra yürüyecek ve ancak en sonunda da artık koşabilecektir.

9 – Bozdağ, Elmabağı ve Gölcük'teki sakinler, genelde kışın Ödemiş'te yaşamakta ve her yaz, tekrar bu yaylalardaki evlerine geri dönmektedir. Yani, bu bölgedeki veya yayladaki evler, kış mevsiminde boştur. Bu evlerin uygun olanlarına, gerekli destekler sağlanarak, özellikle kayak sezonuna dönük ev pansiyonculuğunu başlatmak mümkün olabilir. Bu evlerin sayıları, oldukça fazladır. Üstelik bu konu, yöre halkına ilave bir gelir sağlayacaktır. Daha önceki dönemde, bu ev pansiyonculuğu ufak ufak başlamış, bir yaşam ve gelişme yoluna da girmişti. (çok kısa vadeli ve oldukça iyi bir çözüm.)

10 – Ayrıca, bu 3 yaylada veya kayak merkezinin uygun yerlerinde; Ahşap veya daha değişik türde, prefabrik konutların inşa edilmesinin teşvik edilmesi ve sağlanması, asgari yatak ihtiyacını acil olarak çözebilecektir. Şu anki mevcut ve ucuz prefabrik inşaat tekniği, bu çözüme olanak veriyor. (çok kısa vadelidir, ucuzdur ve o nedenle bu yatırım kısa zamanda geri döner)

11 – Acil teşvikler ve çeşitli destekler sayesinde, bu kayak merkezinin öncelikle ayakta kalabilecek bir yatak desteğine sahip olabilmesi, mümkün gibi görünüyor. O nedenle; İlk planlama, mutlaka bu temele dayandırılmalıdır.

12 – Dahası, ancak ve **sadece hafta sonu** yoğunluğu sırasında; Bu kayak merkezinin, Ödemiş ve Salihli'den geçici bir yatak desteği alması da mümkündür. Önceki dönemde, bu tür bir yatak desteği oluşmuş ve yaşanmıştır.

13 – Fakat, bu Ödemiş ve Salihli'nin ilave yatak desteğinin, **sadece** hafta sonlarına ait olacağı belirtilmiştir. Çünkü, bu türde ve devamlı (**her gün**) bir destek sağlayabilmek için, merkezle yatak arasındaki toplam ulaşım süresinin, 30 ile **maksimum 40 dakikayı** kesinlikle aşmaması gerekiyor. Üstelik, kolay, çok güvenli ve eğlenceli bir yolculuk sağlanabilmelidir. (Şu anki şekliyle bu dağ yolunda, maalesef bunu sağlamak mümkün değildir.)

14 – Ancak, istenilen acil yaşamı ve çıkışı yakalayabilmek için; Bu kayak merkezini, **önce Alp'in kriter ve boyutlarına ulaştırmak, yüksek bir teknik verimi sağlamak** ve çok iyi işletmek **gerekir. Yani,** ufak bir panayır yeri değil, **önce ciddi bir kayak merkezi yaratılmalıdır.**

15 – Dahası ve bu tür konularda; **Ya, kayak merkezi yatağı (özendirir) tetikler veya (mevcut) yatağın bizzat kendisi, kayak merkezini ayağa kaldırır.** Şu an yeterli bir yatak sayısı olmadığından; Geriye, gidilebilecek (en sağlıklı) bir tek yol kalıyor. O yol, kayak merkezinin yatağı özendirme ve tetiklemesidir. **O nedenle, öncelikle ciddi bir kayak merkezi yaratmak tek şarttır. (kesinlikle, daha sağlıklı başka bir seçenek yok.)**

Eldeki bu olanaklara göre; Acaba işletmeci, ilave olarak ne yapabilir ?

1 – Bir kayak sezonu sırasında ve özellikle hafta sonu günü birlikçi yoğunluğunun artırılmasına çalışılmalı ve öngörülen oranın, çok daha üstüne çıkartılmaya bakılmalıdır. (Böylece, sağlanabilecek çok yüksek bir hafta sonu günü birlikçi yoğunluğu, özellikle hafta içi sönüklüğünü telafi edebilir. **Fakat bunu başarabilmek için, çok yüksek bir teknik verim** sağlanmış, **çok yüksek bir kayak**, çok yüksek bir restoran **ve kafeterya** ve çok yüksek bir otopark **kapasitesinin mutlaka karşılanmış olması gerekiyor**. Ancak; Şu anki mini Bozdağ'ın, sadece (toplam 500 kişi) kayakçı kapasitesi bile, buna müsait değildir. Lütfen ilgili bölüme bakınız.)

2 – Genel Türkiye kriterlerine göre; Ortadaki sayının, yarısının kayak yapacağı, diğer yarısının ise (normal kabul) kayak yapmayacağı düşünülüyor.

3 – Kayak yapmayanlardan, (yukarıya çıkartılamayacağı için) bir skipass ücretinin alınamayacağı varsayılmıştır ve bilinmektedir.

4 – Yukarıda, kayak yapmayanlar için şayet farklı bir cazibe yaratılabilir ise, o kişiler de (tek çıkış ve tek iniş şeklinde) yukarıya çıkartılabilecek ve onlardan, $20 / 3 =$ yaklaşık **7 €** kadar (Alp'in kriterine göre) bir skipass bedeli alınabilecektir. (Bu konu, günlük genel ortalama kişisel tahsilatı yükseltecektir, bu konu ve detay için, ilgili bölüme bakabilirsiniz.)

5 – Kayak yapmayanlara yönelik, farklı konseptler ve aktif eğlenceler de sunulabilmeli ve ilave tahsilatlar yapılabilirdir. (İlgili bölüme bakınız.)

6 – Ayrıca, bu türdeki tüm farklı ve çeşitli konseptlerin, sadece kayak sezonuna ait olmaması, mutlaka toplam 12 ayı da (tüm yılı) kapsamaması gerekiyor. (Bu konuda daha detaylı bilgi için, ilgili bölüme bakabilirsiniz.)

7 – Ancak ve her şeye rağmen görünen o ki; Muhtemelen Bozdağ'ı ve uzunca bir süre, sadece (özellikle) hafta sonları sağlanabilecek bir günü birlikçi ağırlığıyla ayakta tutabilmek ve götürebilmek zorunda kalınacaktır.

8 – Fakat bu arada, (Bozdağ'ın kendisinde ve yakın çevresindeki yatak imalatını özendirmek ve teşvik etmenin de dışında), Salihli, Ödemiş ve Tire'de yaşayan genç ve çocukların, acil olarak ve mutlaka kayak sporuna başlatılması gerekecektir. (Alp'lerde de uygulanan ve geleceğe de dönük olan bu genel yöntem, yakından ve acil bir talep yaratır. Ayrıca bu çok önemli yöntem, çok hızlı bir destek ve süratli bir çıkış sağlayabilir.)

9 – Bozdağ'da ve her mevsimde, ilginç sportif ve eğlence aktiviteleri düzenlenmeli ve bu konu, basın ve reklam sektörüyle de olabildiğince beslenmeli ve desteklenmelidir. İyi bir işletmeci bu olanağı sağlar.

Uzun bir zaman sonra, Bozdağ kayak ve 12 ay dağ sporları ve eğlenceleri merkezi sayesinde sağlanabilecek, yıllık tahmini ekonomik girdi ve kazançlar toplamı, acaba ne kadar olabilecektir ?

Şu ana kadar ki bu fizibilite hesaplarında; Genel olarak ve sadece ayakta kalmaya veya bu yatırımı, olabildiğince ekonomik bir şekilde geri almaya yönelik çalışmalar yapıldı, öncelikle asgari ölçekler arandı ve ortaya kondu. Ayrıca; İşletmeciyi ilgilendirmeyen, otel yatak, kayak ve aksamı kiralarından sağlanacak diğer muhtemel (civardan sağlanacak, ancak çok daha farklı diğer bölgesel ekstra girdiler de dahil) girdiler de, yine kale alınmadı.

Fizibilitenin bu en son bölümünde ise, ancak 15 veya 20 yıllık bir projeksiyon içinde, Bozdağ kayak pistleri projesinin (sadece 1'inci bölüm olarak) tam olarak uygulanmış olduğunu; Bu merkezde, Alp'in kriter ve boyutlarında en yüksek kayakçı kapasitelerinin yakalandığını, yeterli bir işletme verimin sağlandığını ve aynı merkezin, yaklaşık toplam (tavsiye edilen maksimum sayı) 3000 yatak ve uygun sosyal tesis sayısı ile desteklendiğini ve çok iyi işletildiğini düşünelim. Hal böyle (yani, sadece 1'inci bölümdeki hedefine varmış Bozdağ) olduğunda ise; **Bozdağ kayak merkezinin o zamanki son boyutları ve o en son duruma ait, (1'inci bölüme ait hedefin 15 yıl sonrasında) tüm ekonomik görüntü ve fizibilite hesabı sonuçları için,** önce bu en son verileri gözden geçirelim;

- Bozdağ kayak ve 12 ay çeşitli dağ sporları ve eğlenceleri merkezinin, sadece (snowboard dahil alp disiplini) kayakçı kapasitesi toplamı, (sadece 1'inci bölüm olarak) 2510 kayakçı olacaktır. (yaklaşık 400 kuzey disiplini yürüyüş kayakçısı, bu toplam sayının dışındadır. Ayrıca ve şayet ileride gerek olursa, toplam 1500 ilave kayakçı kapasitesine sahip Bozdağ'ın diğer 2 bölümü de, zamanı geldiğinde açılabilir ve devreye girer. Ancak Bozdağ'ın, 1'inci ve 2'nci bölümü olarak 4000 kişilik tüm kapasitesi de, böylece kullanılmış olur.)
- Kullanılan düşey kot farkı toplamı **620 m**, tüm kayak pistleri boylarının (1'inci bölüm genel toplamı) toplamı ise, yaklaşık **10 km** olacak ve **Bozdağ orta boya sahip, fakat** kullanılan 620 m'lik düşey kot farkı toplamı açısından, **ciddi ve doyurucu bir kayak merkezi sayılacaktır.** (şu anki ufacık Bozdağ'ın, 150 m'lik bir düşey kot farkı toplamı ve sadece 2,1 km'lik bir genel toplam kayak pisti var. Bozdağ'ın, 1'inci ve 2'inci bölümünün tüm kapasitesi kullanılsa, ortaya yaklaşık 15 km'lik bir genel toplam kayak pisti çıkar. Ayrıca, **şu anki** Uludağ (1'inci bölge) ve Kartalkaya'da kullanılan toplam kayak pisti uzunluğu, yaklaşık 10 veya 12 km'dir. Ancak, 460 m'lik bir düşey kot farkı toplamı kullanan bu her 2 dağ da, toplam ve en az 40 km'lik kayak pisti boy kapasitelerine sahiptir)

- Bozdağ ve çok yakın çevresinde, pansiyonlar dahil toplam yatak sayısı, (sadece 1'inci bölüm olarak tavsiye edildiği gibi ve o ilerdeki dönemde) yaklaşık 3000'i bulmuş olacaktır.
- Özellikle bir kayak sezonu içinde, bu merkeze gelecek sayının yarısı kayak yapacak, diğer yarısı ise kayak yapmayacak ve sadece değişik aktif spor ve çeşitli eğlencelere katılacaktır.
- Toplam 105 günlük bir kayak sezonu içinde, (toplam 16 hafta sonu var) toplam 16 cumartesi ve 16 pazar günü bulunuyor. Ayrıca, yine bir kayak sezonu içinde ve sadece hafta sonlarına ait günü birlikçi yoğunluğunun % 40'ı cumartesi, % 60'ı ise Pazar günlerine ait olabilecektir. (muhtemel peak sayı, pazar günü gerçekleşebilir.)
- Bu merkezi besleyecek mevcut toplam 3000 yatağın, (bir kayak sezonu içinde ve hafta sonlarında) cuma ve cumartesi gecelerine ait ve sadece toplam (16 cuma gecesi + 16 cumartesi gecesi) 32 günlük bir genel ortalama olarak, (hafta içinin 2 katı) % 90'lık bir kapasiteye ulaşabileceği kabul edilebilir. Yani ve sonuçta, bu merkezi kayak sezonu içinde ve sadece hafta sonlarında yatılı olarak ziyaret edeceklerin yıllık genel toplamı, (3000 yatak x 0,90 x 32 gece veya gün) = 86.400 kişi olabilecektir.
- Hafta içindeki, (105 – 32) toplam 73 günlük (pazar, pazartesi, salı, çarşamba ve perşembe gecelerine ait) bir genel ortalama (toplam 3000 yatağın) yatak kullanım oranı ise, (hafta sonunun yarısı) yaklaşık % 45 olabilir. Sonuçta, bu merkezi kayak sezonunda ve sadece hafta içinde yatılı olarak ziyaret edeceklerin yıllık genel toplamı, (3000 yatak x 0,45 x 73 gece veya gün) = 98.550 kişi olabilecektir.
- Dolayısıyla, hafta sonu ve hafta içi olarak, bu merkezi sadece kayak sezonu içinde ve yatılı olarak ziyaret edecek yıllık genel toplam kişi sayısı, (86.400 + 98.550) = toplam 184.950 kişi olabilecektir.
- Bu merkezi, sadece kayak sezonu içinde ve özellikle hafta sonları ziyaret edecek toplam günü birlikçi sayısının genel ortalama toplamı, (bu toplam yatılı sayısının, sadece % 30'u kadar) $0,30 \times 184.950 =$ toplam 55.485 kişi olabilecektir.
- Kayak sezonuna ait bu günü birlikçi yıllık toplam ziyaretçi rakamının, cumartesi gününe ait ortalama değeri, $((55.485 / 32) \times (40 / 100)) = 694$ kişi / cumartesi, pazar gününe ait ortalama değeri ise, $((55.485 / 32) \times (60 / 100)) = 1.040$ kişi / pazar olabilecektir. ((Sağlama; $32 \times (694 + 1040) =$ toplam 55.488 oluyor.))

- Bu merkeze, özellikle bir kayak sezonu içinde gelecek, tüm yatılı ve günü birlikçi sayısının yıllık genel toplamı, (184.950 + 55.485) = 240.435 kişi şeklinde olabilecektir.
- Bu merkeze, özellikle bir kayak sezonu içinde gelecek, tüm yatılı ve günübirlikçi sayısının genel toplamının yarısının, kayak yapacağı ve diğer yarısını da, kayak yapmayacağı ve değişik aktif eğlencelere katılacağı biliniyor. Dolayısıyla, bu merkezde sadece kayak yapacak yıllık toplam (elbette mükerrer olur) sayı, (240.435 / 2) = 120.218 kişi olabilecektir.
- Fakat, (kayak sezonu içinde veya dışında) buraya gelecek (kayakçı olsun veya olmasın) her ziyaretçiden ve sadece işletmeci, günde ortalama olarak 14 € / gün'lük bir tahsilat yapabilecektir. (daha detaylı bilgi için, Bozdağ fizibilitesi bölümünün başına bakabilirsiniz.)
- Dolayısıyla; Bu merkezde (tüm yatılılar ve günü birlikçiler dahil, ancak yatak tahsilatı hariç), **yalnızca** toplam 105 günlük **kayak sezonu sırasında ve sadece işletmeci tarafından**, toplam (14 x 240.435) = 3.366.090 €'luk bir tahsilat yapılabilecektir. Ayrıca bu merkeze, kayak sezonunun dışındaki toplam 260 gün içinde de (yıllık genel toplamın % 20'si) gelenler olacaktır, bu toplam rakam (240.435 x 0,20) = yaklaşık 48.087 kişidir. İşletmeci, kayak sezonu dışında gelen bu kişilerden de, (48.087 kişi x 14 €) = toplam 673.218 €'luk bir ek tahsilat daha yapabilecektir. **Dolayısıyla, sadece işletmecinin** sezon içi ve dışı olarak **yıllık genel tahsilat toplamı**, 3.366.090 + 673.218 = **4.039.308 € / tüm yıl rakamına ulaşabilecektir.** Bu genel toplam yıllık tahsilatın yaklaşık % 30'u, yani (4.039.308 x 0,30) = 1.211.792 €'su, yıllık net işletmeci kar'ı ve diğer aynı oran veya rakam da, (sadece işletmeciden sağlanabilecek) net bir kurumlar veya gelir vergisi olabilecektir. (işletmeci, tıpkı Alp'lerdeki gibi otel ve yatak işletmeyecektir. Ayrıca, yıllık toplam tahsilat veya cironun % 40'ı, işletme masrafı ve genel gider, diğer geri kalan % 60'ı ise, brüt kar olacaktır. Bu brüt kar'ın yaklaşık yarısının net bir kar olabileceği, aynısı ve diğer ikiz yarısının ise, vergi şeklinde kabul edilebileceği düşünülmektedir.)

Yalnızca, kayak merkezinin önceki ilk asgari durumu ile, bu en son halinin karşılaştırılması ve genel ticari analizi; Hemen üstteki ve kayak merkezi işletmecisine ait paragrafta görülen bu son durumun, başlardaki zorunlu ve asgari girdilerle karşılaştırılması ve analiz edilmesi iyi olabilir. Şöyle ki; Kayak merkezi işletmecisi, şayet Alp'in kriter ve boyutlarında

yüksek bir kapasiteyi ve yeterli bir teknik verimi, toplam 3000 yatak desteğini ve iyi bir işletmeyi sağlar ise, yılda toplam 4.039.308 €'luk bir ciroya ulaşabilecektir. Bu yıllık toplam rakamın % 40'ı, çeşitli personel ve işletme gideri, diğer % 60'ı ise, **brüt** kar olabilir. Yani, bu ticari boyutu yakalamış ve verimi sağlamış bir kayak merkezi işletmecisi, yılda (4.039.308 x 0,60) = 2.423.585 €'luk bir **brüt** kar'a ulaşabilecektir. (Bu rakamın bir yarısının net kar, diğer ikiz yarısında da, vergi olabileceği biliniyor.) Oysa, aynı kayak merkezi işletmecisi, sadece bu merkezi ayakta tutabilmek için, ihtiyaç duyduğu en az 584 yatak desteği sırasında, tüm yıl ve yalnızca genel toplam 1.000.000 €'luk bir ciro sağlayabiliyordu. (sadece genel masraf toplamını karşılayacak bu yıllık toplam ciro ve tahsilattan, elbette bir kar çıkmayacak ve o nedenle bir vergi de tahakkuk etmeyecektir.)

Şimdi, Bozdağ kayak merkezinin sadece ayakta kalabilmeyi başarabilmesiyle, ticari verimi yakalamış bu en son durumunu bir karşılaştıralım ve kısa bir ticari analizini yapalım. Şöyle ki; Mutlaka Alp'in kriter ve boyutlarını yakalamış, yüksek bir teknik verime ulaşmış, ancak ve sadece toplam (en az) 584 yatakla desteklenen bir Bozdağ kayak merkezi, yılda yalnızca 1.000.000 €'luk bir ciro sağlarken, toplam 3000 yatakla desteklenen aynı merkez, bu kez yılda 4.039.308 €'luk bir toplam tahsilat yapabiliyor.

Yani Bozdağ kayak merkezi, yıllık tahsilatını (4.039.308 / 1.000.000) = % 300 oranında (4 kat) arttırmış oluyor. Ayrıca, bu en son duruma göre yıllık toplam cironun % 40'ının, genel personel ve işletme gideri toplamı olacağı bilindiğine göre, yani (4.039.308 x 0,40) = yıllık genel masraf toplamı 1.615.723 €'ya ulaşmış olabilecektir. (oysa, asgari genel toplam olarak en az 584 yatak desteği sayesinde, bir önceki yıllık gider toplamı 1.000.000 € şeklindeydi.)

Fakat; Bozdağ kayak merkezinde, % 300 oranındaki bir yıllık tahsilat artışı sağlandığı aynı sırada, (1.615.723 en son yıllık genel gider toplamı / 1.000.000 bir önceki yıllık asgari gider toplamı) = bu kez yıllık genel masraf toplamı da, sadece % 62 oranında artıyor, ortaya ciddi bir kar çıkabiliyor ve o nedenle artık, (2.423.585 brüt kar / 2) = 1.211.793 €'luk bir yıllık toplam vergi de verilebiliyor. (Toplam 1.211.793 €'luk bu aynı ikiz rakam, kayak merkezi işletmecisinin yıllık net kar'ı olacaktır.) Dolayısıyla; Bu merkez, istenilen yüksek bir ticari verimi ve boyutu da, artık yakalamış oluyor. Üstelik bu durum, kayak merkezine yapılacak sadece 4.000.000 \$'lık ilave bir yatırım ve genel anlamda, diğer (otel ve pansiyon yatırımcılarından) taraflardan sağlanabilecek toplam 3000 yatak desteği sayesinde başarılabiliyor. (Oysa, Bozdağ kayak merkezinin şu anki minik ve **tümüyle kriter dışı** durumu, elbette ve

sadece masrafları bile karşılamıyor. Şu anki bu ufacık merkezin, toplam en az 584 yatak desteği olsa bile, maalesef bu sonuç yine değişmez.)

Dahası ve **bir an için, Bozdağ ve yöresinin** yerleşik bir düzene ve toplam **3000 yatağa sahip olduğu düşünsek**, ortaya kayak merkeziyle ilgili şöyle bir sonuç çıkabilirdi; Kayak merkezi işletmecisi, yılda 2.423.585 €'luk brüt bir kazanç elde edecekti ve kazaçtan da, bu merkeze yatırdığı bedelin tamamını geri alıncaya dek, T.C. Devletine herhangi bir vergi ödemeyecekti. Sadece kayak merkezine ödenecek olan yatırım bedeli toplamının, 8.334.000 € olacağı önceden belirtilmiş ve bilinmektedir. Dolayısıyla, **Kayak merkezi işletmecisi** veya yatırımcısı, $8.334.000 / 2.423.585 =$ **yatırdığı toplam bedeli, sabit bazda ve sadece, yaklaşık 3,44 yıl içinde geri alabilecekti** ve aynı süre içinde de, herhangi bir vergi ödemeyecekti. Ancak, bu toplam süreden itibaren, artık işletmeci kara geçeceğinden, vergiye muhatap bir hale de gelecek ve gelir veya kurumlar vergisini ödemeye başlayacaktır.

Bu tablodan çıkan genel sonuca göre, bu kayak merkezinin şayet yeterli bir yatak desteği olsa; **Bozdağ kayak merkezi yatırımının, yatırıldığına oranla gerçekten yüksek bir getiriye sahip ve olabildiğince fizibil bir yatırım olduğu ortaya çıkıyor. Üstelik, uzun vade içinde ve kendi geniş bölgesinde, herhangi yeni bir rakiple karşılaşma riski de yok.** Ancak, yeterli bir teknik verimi, mutlaka Alp'n kriter ve boyutlarını ve ayrıca, çok iyi bir işletmeyi de, kesinlikle sağlamış olması gerekiyor. **Aksi halde**, yeterli bir teknik verimden ve tümüyle Alp'in kriter ve boyutlarından yoksun, **bu günkü minicik Bozdağ (kayak merkezi ?) panayır yerinin;** Şu an ve açıkçası, **en hayati parçası konmamış eksik bir fabrika yatırımına benzediği kesindir. Bu tür eksik bırakılmış bir fabrika yatırımına benzeyen Bozdağ kayak merkezinin, elbette fizibil olması ve istenen bir getiriye sağlaması mümkün olamaz.** Çünkü, örneğin böyle bir fabrikayı, önce sağlıklı çalışabilecek bir yapıya kavuşturmak ve hemen ardından, mutlaka uluslar arası kalitede üretim yapabilecek bir duruma getirmek gerekir.

- Bu merkeze (tüm yatılı ve günü birlikçi dahil) gelecek toplam ziyaretçinin % 80'i, toplam 105 günlük bir kayak sezonu içine, diğer (mevsimlere göre değişse de, yine aynı sabit oranda) % 20'si ise, kayak sezonu dışındaki toplam 260 güne ait olacaktır. O nedenle, kayak sezonu dışındaki toplam 260 gün içinde gelecek tüm ziyaretçi genel toplamı, $((240.435 / 0,80) \times 0,20) = 60.109$ kişi olabilecektir.
- Bu merkeze, toplam 12 ay (tüm yıl içinde, yatılı ve günü birlikçilerin tümü dahil) boyunca gelecek yıllık genel toplam ziyaretçi sayısı, (240.435 kayak sezonunda + 60.109 diğer zamanlarda) = toplam 300.544 kişi (veya ziyaret sayısı) / tüm yıl olabilecektir. (Bu yıllık

toplam ziyaret sayısının % 60'ının, İzmir, Manisa ve Aydın'dan oluşacak bu bölgeye ait olabileceğini, diğer % 20'sinin ise, bu bölge dışından ve kalan son % 20'sinin de, yabancı uyruklu turistlerde sağlanabileceğini düşünmek, çok normal bir kabul sayılabilir.)

- Bu merkezde ve özellikle bir kayak sezonunda ve bir hafta sonu Pazar gününe ait bir kayakçı sayısı sırasında, ulaşılabilecek yüksek ortalama kapasite, $((3000 \text{ mevcut yatak} \times 0,90) / 2) + (1.040 \text{ günü birlikçi} / 2)) = (1350 + 520) = \text{toplam } 1870 \text{ kayakçı olabilecektir.}$ Fakat bu rakam, bir peak değil ve sezonluk genel bir ortalamadır. O nedenle, özellikle pazar gününe ait bu günlük peak kayakçı sayısının, zaman zaman 2.300'leri bulması ve hatta aşması bile mümkün olabilecektir. (Ancak bu toplam rakamı, Bozdağ'ın 1'inci bölgesi karşılıyor.)
- Bu merkez ve yakındaki toplam yatakların, sadece kayak sezonu içindeki genel ortalama kullanım oranı, $((184.950 \text{ sezon yatılı toplamı}) / (3000 \text{ mevcut yatak} \times 105 \text{ sezon gün toplamı})) = \% 58,71 \text{ olacaktır}$
- Bu merkez ve yakınındaki toplam yatakların, tüm yıl boyunca genel ortalama kullanım oranı, $((184.950 \text{ sezon yatılı toplamı}) / (3000 \text{ mevcut yatak} \times 365 \text{ gün toplamı})) = \text{yaklaşık } \% 17 \text{ olabilecektir.}$ Ancak, sezon dışındaki başarılı organizasyonlar ve tertiplenecek çok değişik aktif spor ve çeşitli eğlence konseptleri sayesinde, bu genel ortalama oranın, % 20 veya % 22'lere kadar yükseltilebilmesi, belki mümkün olabilir. (daha fazlası zor gibi görünüyor.) Fakat bu konuda, İtalya'da, süd Tirol Dolomiti'de ve 1200 m yükseklikteki Cortina Di Ampezzo, mutlaka araştırılması gereken çok ilginç bir örnektir ve bu ünlü kayak merkezi, yaz aylarında bile çok renkli ve kalabalık olmaktadır. (Ayrıca burası, İsviçre'nin Zermatt'ı gibi bir buzul kayak merkezi değildir. Yakınlarda bu tür bir buzul kayak merkezi de bulunmuyor. Ayrıca, kendinde veya yakınlarda, herhangi ilginç ve güzel bir göl de yok. Ancak Cortina'nın, muhteşem bir doğası var ve ayrıca 4 mevsim sürekli yaşayan, yerleşik ve yeterli bir nüfusa sahip.)
- Bu merkeze, kayak sezonu içinde ve sadece kayak yapmak için gelenlerin yarısı, sadece bu işi yapan mevcut dükkan ve kuruluşlardan, kayak, snowboard ve ilgili aksesuarları, günlük olarak kiralayacaktır. (diğer yarısı ise, kendi malzemelerine sahip olabilecektir.) Malzeme kiralayacak bu kişilerin sezonluk toplam rakamı, $(120.218 \text{ kayak yapacak yıllık toplam rakam} / 2) = 60.109 \text{ kişi olabilecektir.}$ (Alp'lerde, günlük kayak ve ayakkabısı kirası, genelde 25 € kadardır.) Bu tür günlük kiralar, (Uludağ'da 15 € kadar) yaklaşık 15 € / gün kadardır. Dolayısıyla, bu tür yıllık kira bedeli veya girdisi toplamı, $(15 \times 60.109) = 901.635 \text{ € tutabilecektir.}$ Bu toplam rakamın % 30'u,

(270.491 € kadar) **net** bir kar olacak, aynı oranda ve diğer ikiz net rakam da, bu kez T.C. Devletine ilave bir vergi olarak verilecektir.

- **Yataklardan sağlanacak diğer girdiler, şöyle hesaplanabilir;** Bu merkezde ve özellikle bir kayak sezonu sırasında, yarım pansiyon ve genel bir geceleme ortalaması olarak her kişiden, 20 € / gece / kişi şeklinde bir tahsilat yapılabileceği kabul edilebilir. (Bu ortalama rakama; Pansiyon ile, 3 yıldızlı otel yatağı dahildir.) Ancak, gecesi 20 € olabilen bu yarım pansiyon genel ortalama rakamın, kayak sezonu dışında, 14 € / gece / kişi şeklinde kabul edilmesi yeterince uygundur.
- Bu merkezde, özellikle bir kayak sezonu içinde yapılacak genel toplam geceleme sayısı, (3000 yatak x 105 gün x 0,5871 ortalama doluluk oranı) = yaklaşık toplam 184.937 geceleme şeklinde olabilecektir. Sadece kayak sezonuna ait, bu toplam gecelerden sağlanacak genel toplam girdiler, (184.937 geceleme x 20 € / kişi) = 3.698.740 € / kayak sezonu şeklinde olabilecektir. Bu rakama, kayak sezonu dışındaki toplam gecelermeyi de ilave etmek gerekir. Kayak sezonu dışındaki toplam geceleme sayısı ise, ((184.937 kayak sezonu geceleme toplamı / 0,80 kayak sezonu oranı) x 0,20 sezon dışı oranı)) = 46.234 geceleme / sezon dışı şeklinde olabilecektir. Dolayısıyla, sadece kayak sezonu dışına ait toplam gecelerden sağlanacak genel toplam girdiler, (46.234 geceleme x 14 € / kişi) = 647.276 € / sezon dışı şeklinde çıkabilecektir. Sonuç; (3.698.740 € / sezon içi + 647.276 € / sezon dışı) = 4.346.016 € / tüm yıl / tüm geceleme karşılığı olabilecektir. Bu yıllık genel toplam girdi rakamının yarısı çeşitli personel ve işletme gideri toplamı, diğer yarısı da, yani (4.346.016 € / 2'si) = 2.173.008 €'su yıllık brüt kar olabilecektir. Bu son rakamın bir yarısı, (2.173.008 € / 2'si) = 1.086.504 €'su yataklardan sağlanacak yıllık **net** kar olabilecek. Diğer aynı ikiz yarısı da, yani 1.086.504 €'su, T.C. Devletine gelir veya kurumlar vergisi şeklinde ve sadece yataklar ve gecelerden sağlanacaklar karşılığında ödenecektir.
- **Diğer yöresel ekstra girdiler için, şu tür genel bir hesap yapılabilir;** Bu bölgeye ve 12 ay boyunca, çeşitli sportif ve aktif eğlence faaliyetleri için, toplam 300.544 kişi / yıl şeklinde bir ziyaretçi gelebilecektir. Bu amaçla gelecek kişilerin her birinden, genel bir ortalama olarak ve yaklaşık (en az) 4 € / kişi şeklinde bir tahsilat yapılabilecektir. Bu toplam kişisel tahsilat, değişik ekstra alışverişler, taksi ve ulaşım ile ilgili çeşitli masraflardan oluşacaktır. Dolayısıyla bu bölge ve bu kişilerden, yılda 300.544 x 4 = 1.202.176 € / yıl şeklinde ekstra veya fazladan bir girdi temin edecektir. Bu yıllık toplam ciro veya rakamın % 25'i vergidir. Kalan bakiye % 75'lik toplam rakam ise, bu yöre ve bölge üretimine ve istihdamına ciddi bir katkı sağlayabilecektir.

Fizibilitenin, nihai hedefe uyan genel sonucu; Bozdağ kayak merkezinin sadece (sunulmuş olan projesine uygun bir şekilde) **1'inci** bölgesi veya **bölümünün tümüyle bitmiş olması ve toplam 3000 yatak desteğinin de sağlanması durumunda,** ortaya çıkabilecek muhtemel genel sonuçlar kısaca şöyle olabilecektir;

1 - Sadece kayak merkezi işletmecisi, (yataklar hariç) yılda yaklaşık 4.039.308 €'luk toplam net bir girdi sağlayacak ve bu rakamın 1.211.792 €'luk kısmı, net bir kar olacak ve aynı rakamın diğer bir ikizi de, net bir kurumlar yada gelir vergisi şeklinde ödenebilecektir.

2 – Pansiyon ve otellerdeki toplam 3.000 yatak sahibinin tümü, yılda ve yaklaşık 4.346.016 €'luk toplam net bir girdi sağlayacak ve bu rakamın 1.086.504 €'luk kısmı, net bir kar olacak ve bu aynı rakamın diğer bir ikizi de, net bir kurumlar yada gelir vergisi şeklinde ödenebilecektir.

3 – Bu yöre ve bölgede yaşayanların, diğer alışveriş ve ekstra girdilerden sağlayabileceği yıllık genel toplam, 1.202.176 € kadar olacak ve bu rakamın 300.544 €'su, yıllık net bir kar olacak ve bu aynı rakamın diğer bir ikizi de, net bir kurumlar yada gelir vergisi şeklinde ödenebilecektir

4 – Bu kayak merkezi sayesinde, **bu yöre ve bölgeye akacak** girdiler veya cirolar yada **tahsilatların yıllık genel toplamı,** (4.039.308 + 4.346.016 + 1.202.176) = **9.587.500 € / yıl genel toplam şeklinde sonuçlanabilecektir.**

5 – Bu kayak merkezi sayesinde; **Bu yöre ve bölgede,** yıllık genel toplam tahsilattan sağlanacak, **yıllık genel toplam net kar,** (1.211.792 + 1.086.504 + 300.544) = **2.598.840 € şeklinde sonuçlanabilecektir.**

6 – Bu kayak merkezi sayesinde; **Bu yöre ve bölgeden T.C. Devleti de,** aynı ikiz rakamı, yani ve yılda **2.598.840 € / yıl şeklinde bir genel toplam vergi gelirini elde edebilecektir.**

Ayrıca ve şayet ileride (uzun yıllar sonra) Bozdağ'ın 2'nci bölümü veya bölgesi de açılır ve devreye girerse; Toplam kayakçı kapasitesi 2.510'dan, yaklaşık 4.000'e çıkacak ve aynı oranda, ilave bir yatak desteği de sağlanabilecektir Yani, ((4000 / 2510) x 3000 yatak)) = yatak desteği genel toplamı, yaklaşık **4780'e** ulaşabilecektir. İşte o zaman ve kaba bir hesapla, tüm girdiler toplamı da ve yine aynı oranlarda artabilecek ve **yıllık toplam girdiler,** ((4000 / 2510) x 9.587.500)) = **15.278.884 € / yıl'a ulaşabilecektir.** Dolayısıyla **tüm vergi ve kar'ların da,** yine bu aynı ve (4000 / 2510) = **% 59 oranında bir artışa ulaşabileceğini kabul etmek mümkündür.** (bu boyut, Bozdağ'ın ulaşabileceği en son kapasitedir.) **Not: Bu fizibilite de kullanılmış tüm veriler, çok asgari değerleri yansıtmaktadır.**

Turistik girdilerin genel getirisi hakkında, kısa bir açıklama; Bu tür turistik girdiler, toplam 37 değişik sektöre dağılmaktadır. Yani, genel olarak tüm turistik girdiler, toplam 37 değişik sektörü (hatta, sektörel bir ayrıştırmaya göre, toplam 49 değişik sektörü) beslemektedir. Dolayısıyla, yıllık yaklaşık 9.600.000 €'luk (veya belki de, uzun zaman sonra ve ileride, toplam 15.250.000 €'luk) bir toplam girdi, yöreye ve bölgeye ilave bir üretim ve fazladan bir istihdam imkanları yaratacak ve kazandıracaktır. Kısaca; Bu ilave girdiler, yörede yaklaşık 700 veya 900 kişiye yeni istihdam imkan ve olanakları sağlamış ve yaratmış olabilecektir. Bu rakam, şayet ortalama 4 kişilik bir aileye oranlanır ise; Bu merkezin, (sadece kayak merkezinde, otelde, restoran ve kafeteryalarda, eğlence, hizmet ve ulaşım sektörleriyle birlikte, tüm ticari dallarda faaliyette olan ve çalışanlar olarak) 2.800 ile 3.600 kişi için, yeni bir yaşam kaynağı haline gelebileceği rahatlıkla düşünülebilir ve ifade edilebilir.

Ayrıca ve özellikle son yıllarda, İzmir turizmi maalesef ciddi bir değer kaybına uğramıştır. Alp'in kriter ve boyutlarına ve yüksek bir teknik verime sahip, ayrıca çok iyi işletilen bir **Bozdağ kayak merkezi;** Değer kaybetmiş bir **İzmir turizmine, çok yüksek bir tanıtım olanağı sağlayacak ve çok ciddi bir heyecan katabilecek ve ilginç, çok değerli ve çok fantastik yeni bir turistik ürün olabilecektir.** (değer kaybına uğramış İzmir turizminin, bu dönemlerde ve hiç değilse, bu tür yüksek tanıtım imkanlarına ve artık çıkışları başlatabilecek yeni heyecanlara mutlaka ihtiyacı vardır.)

Sadece Bozdağ kayak merkezinin, İzmir turizmine yapabileceği dolaylı katkıların sonuçlarını, tam olarak hesaplamak mümkün değildir Çünkü, İzmir'deki böylesi, yeni ve çok fantastik bir turistik ürünün, dolaylı olarak **İzmir turizmine yapabileceği katkılar, Bozdağ fizibilitesindeki rakamlarla asla sınırlı kalmayacaktır** ve bu sonuç, olabildiğince net görünüyor.

Bu fizibilite de kullanılan parasal değerler ve KDV durumu hakkında kısa bir açıklama; Bu fizibilite de ve genellikle, tüm parasal değerlerin € cinsinden kullanılmış olduğu görülmektedir. Fakat, bu € cinsi değerlerin tümünü, genellikle ve her zaman için, o anın Türk lirasının bir karşılığı olarak kabul etmek mümkündür ve gerekir. Çünkü ve zaten, bu kayak merkezi ve yöresindeki tüm tahsilatlar, elbette T.L. cinsinden yapılacaktır. Ayrıca, hesaplamalarda KDV konusunun pek yer almadığı görülüyor. Ancak ve bilindiği gibi, zaten KDV'ler karşılıklı mahsup edilen bir vergi türüdür. O nedenle, KDV'ler hesaplara yansıtılmamıştır. Diğer damga vergisi, vesair (mahsuplaşılacak veya ufak değerlerde olanlar) ufak türler de, hesaplarda zaten ihmal edilmiştir. Ancak, SSK ve muhtasar vergisi, hesaplara dahil edilmişlerdir.

Başka ve yeni bir Bozdağ fizibilitesi yaptırabilmek hakkındaki genel açıklama;

Herhangi bir kişi veya kurum tarafından, Bozdağ kayak merkeziyle ilgili yeni ve daha başka bir fizibilite çalışması yaptırılmak istenebilir (Böylece, 4'üncü fizibilite olacak.). O ilgili kişi veya kurumda, şayet böylesi bir istek var ise; Açıkçası, bu tür bir isteğin, Bozdağ'ın sahiplenmesine güc katacağı kesindir ve o nedenle de, özellikle tavsiye edilir. Fakat, bu tür bir fizibilite çalışması yapacak firmaların tümü, teknik ve görsel olarak, Bozdağ'ın tüm kapasitelerini mutlaka görmek isteyecektir. Çünkü; Tüm fizibiliteler, daha ilk başlarda ve her zaman, bu tür teknik temeller üzerine inşa edilirler. (Bunun, bir başka seçeneği yok. Teknik temelden yoksun bir fizibilite, yanlış olabilir ve her an çökebilir.)

O nedenle ve şayet bu tür bir istek varsa (ki, özellikle tavsiye edilir.); Sunulmuş olan Bozdağ kayak pistleri projesinin tümüyle uygulanması ve tüm kayak pistleri ve potansiyelinin tamamıyla ortaya çıkartılması ve mutlaka gösterilmesi gerekecektir. Aksi halde, bu yörede ve bir başka firmanın, kendince sağlıklı bir fizibilite yapabilmesi mümkün olamaz. Zaten o sebeple ve bu tür ciddi bir firma da, Bozdağ'daki mevcut tüm kayak potansiyelinin tamamıyla bitirilmiş, kendisine sunulmuş ve gösterilmiş olmasını, öncelik ve özellikle talep edecek ve mutlaka isteyecektir. Çünkü ve aksi halde; Kendini, üstüne basacağı sağlıklı bir teknik temelden yoksun hissedecek ve fizibilite çalışmasına başlayamayacaktır. Kısaca; Sadece bir başlangıç olarak ve yalnızca bu tür bir istek için bile olsa, sunulmuş olan Bozdağ kayak pistleri projesinin, mutlaka bitirilmiş olması gerekiyor. (Bozdağ'daki tüm proje ve tasarım, bize ait olduğu için; Elbette biz, hem projemizden ve hem fizibilitemizden yeterince emin ve iddialı olmaktayız. Ama o farklı firma, normal olarak böyle düşünmeyecek ve her şeyi bizzat kendisi görmek ve ölçümlemek isteyecektir. O nedenle, o muhtemel ilgili firmaya, bu tür bir imkanın mutlaka verilmiş olması, kesinlikle gerekiyor.)

3. 8. Rekabet, genel piyasa oyunları ve Bozdağ'da yaşananlar

Öner Gövsa olarak, **1949** yılı başlarında ve İzmir Karşıyaka'da doğmuş, mühendis orijinli bir iş adamıyım. **55** yaşını doldurdum ve **56** yaşımın içindeyim ve **16** yaşımdan beri, yani yaklaşık **40** yıldır ticari hayatın içinde bulunmaktayım ve bu tezgahtan yetiştim. O nedenle ve bu tip biri olarak, yıllardır her türlü rekabetin yaşandığı ve çeşitli dolapların döndüğü bu ticari hayatta, yetmese bile çok şey görmüş, yaşamış ve öğrenmiş olduğumu, rahatlıkla ifade edebilirim. Kısaca, bu tip biri olarak şimdi sizlere aktaracaklarım, asla bir hikaye değildir ve aslında yaşanmış gerçeklerdir. Ayrıca, bu konudaki tüm değerlendirme ve yorumları da sizlere bırakarak, size ve sadece **4** yaşanmış örnek sunacağım. Kısaca dileğim şu ki, bu örneklerden herkes kendine göre bir sonuç çıkarırsın; Örnekler şöyledir;

1 – Sayın Mazhar Murtazaoglu, Bolu Koroğlu dağının ilk kayak merkezi olan Kartalkaya’yı açarken, Şu olayları yaŐamıŐtı; Bu kayak merkezi, o eski dönemdeki ilk yıl başı tatiline, büyük bir heyecan, sevinç ve yoğun çabalar sayesinde, zor da olsa yetiŐtirilmiŐti. İlk rezervasyon bağlantıları yapılmış ve ilk 1.000.000 T.L.’lik kaparo alınmıŐtı. O ilk yılbaŐı arifesinde, **2** otobüs dolusu ilk müŐteriler de, dağın yarısına kadar gelmiŐlerdi. Fakat o sıra, çok yoğun bir kar yağışı yaşanmaktaydı ve o nedenle, **2** otobüs dolusu insan yukarıdaki Kartal otele ulaŐamıyordu. Otel ve kayak merkezinin sahibi sayın Mazhar bey, dozer operatörüyle birlikte ve bizzat, yoğun bir çalıŐmayla otobüsün kaldığı yer ile, otel arasındaki karayolunu, karlardan temizleyerek amaya çalıŐmaktaydılar. Bu yoğun ve zorlu çalışma sonuç verdi, Mazhar bey ve dozeri otobüslerle buluştular. Daha sonra, Mazhar bey ve dozeri nden giderken, otobüsler de hemen arkadan takip ederek, yukarıdaki Kartal otele ulaŐtılar ve böylece, heyecanlı geçen bir sorun, mutlu sonla çözümlenmiŐ oldu. O sıra ve onu takip eden tüm tatil günleri içinde de, herkes halinden çok memnun ve mutluydu.

Fakat ve hemen birkaç gün sonra, Şöyle bir aksilik yaşandı; Bir kişi, **(her kimse ?)** o yılbaŐı arifesinde otel yolunda yaŐananların, yaŐamsal anlamda büyük bir tehlike arz ettiğini belirterek, resmi bir Őikayette bulunmuŐ. O dönemin Bolu Valisi de, durumu, Jandarmaya bildirerek gereğini yapmasını istemiŐ. Ardından Jandarma gelmiş, Kartalkaya kayak merkezini ve otelini mühürleyip kapatmıŐ. Mazhar bey; Elimizden gelen her Şeyi yaptık, ama maalesef Bolu Valisini ikna edemedik diyor. Allah’tan o dönemin Turizm Bakanı, bu tür yeniliklere çok açık bir kiŐiliđe sahiptir ve biz kendisini biraz tanımaktaydık Şeklinde devam ediyor. Daha sonra ise, mecburen, o dönemin Turizm Bakanına gittik, durumu anlattık ve kendisinden yardım talep ettik, Şeklindeki açıklamasının ardından, söylediği son söz Şu oluyor. Sağ olsunlar, o Turizm Bakanımızın desteği sayesinde, bu Kartalkaya kayak merkezini tekrar açmak mümkün olabilmıŐti, kendisine yine ve tekrar teşekkür ediyorum. **(Bu konu, 1990’lı yıllar içinde ve bizzat sayın Mazhar Murtazaoglu’nun ağzından, Hürriyet gazetesine yansımış ve orada yayınlanmıştı.)** Ben, bu ilk tuhaf rastlantı ve olayın yorumunu, sizlere bırakıyorum.

2 - 1998 yılının **Kasım** ayında, anlatıldığı ve basına da yansıldığı Şekliyle ve nedense, İzmir İl Özel İdaresine, Bursa ve Ankara İl Özel İdarelerinin, ortak bir teklifi olmuştu. O teklifin içeriği, 3 ilin Özel İdarelerinin, ortak bir Şirket çatısı altında buluŐmaları ve Bursa Uludağ’da, ortak bir dinlenme tesisinin yapılması Şeklindeydi. (böyle bir isteği Bursa, acaba niçin duydu anlayamadım ?) Bu teklif ve çözümünün, Sayın Vali Kemal bey tarafından, İl Genel Meclisinin kararına terk edildiği biliniyor. Bu konuda (Bana, diplomatik bir lisanla söylediği gibi) yoğun baskıya maruz kalan, o zamanki İzmir Valisi sayın Kemal Nehrozoğlu ile, aramızdaki ortak konuşma ve

çabalarımız sayesinde, Bozdağ kayak merkezi maketi yapıldı ve İl Genel Meclisi toplantı salonuna, toplantıdan bir gün önce yetiştirildi. Bu maket, pek çok şey gösteriyor ve anlatıyordu. (ayrıca ve özellikle o günlerin Meclisinde, Bozdağ'la ilgili yüksek bir heyecan yaşanmaktaydı.)

Ancak öylece, ertesi günkü oylamada bu teklif, Meclis üyeleri tarafından red edilebilmişti. Bu **olay, ertesi günkü basına** (Yeniasır gazetesi ve diğer gazetelerin Ege eklerine), **şu genel başlıklarla yansımıştı**; Meclis üyeleri, "**Uludağ'dan bize ne, bizim zaten Bozdağ'ımız var ve paramızı oraya yatırırız.**" şeklinde ifade vermişlerdi. Kısaca, ilk raundu İzmir kazanmıştı. (Bu konuda, hiç kimseyi suçlamak niyetinde değilim. Ancak, Bursa'nın İzmir'e duyduğu bu tuhaf ilgiyi de, açıkçası anlamış değilim. Tümüyle yaşanmış ve gerçek olan bu 2'nci tuhaf olayın da yorumunu ben ve yine, elbette okuyanların bizzat kendilerine terk ediyorum.)

3 – Bundan yaklaşık 15 yıl (veya çok az fazla) önce ve Sapanca'da, Kar tepe kayak merkezi adında bir merkez, STFA şirketi tarafından kurulmaya çalışılmaktaydı. O dönemde ve o yörede kaymakamlık yapan bir değerli zatın, hatırlatmam üzerine, bu konuyla ilgili ve bana söylediği kısa açıklamalar şöyleydi; Adı geçen kayak merkezinin (! ?) gücünü bildiğini ve Sapanca'da, kaymakamlık yaptığı o dönemlerde, Kartepe kayak merkezi kurulması sırasında bunu yaşadığını anlatmıştır. Gerçi klimatolojisi, bana göre pek müsait değildi ama, neticede bir İsviçre firması tarafından projelendirilen ve bir mekanik tesisi de alınan, Kartepe (1602 m zirveli Kel tepe) kayak merkezi yapılamadı. Ancak uzun yıllar sonra ve çok aşırı bir gecikmeyle belki yapılabilir. Rakip, elbette ve sadece seyirci kalmıyor ve çelme takmaya çalışıyor. Gerçek şu ki, maalesef ticari hayatın içinde ve hatta belki de dünyanın her yerinde, bu tür pek çok oyunlar oynanıyor. Bu tür çirkin oyunları oynayanları, elbette suçlamak niyetinde değilim ama, asla tasvip etmiyorum ve ekilenin, mutlaka biçilmesinden yanayım.

Muhtemelen, yaşanan, tahmin edilen ve yaklaşan bazı sorunların aşılmasında etkili olabileceği düşüncesinden hareketle olsa gerek; İzmir kayak kulübü (**İZKA**), o sıralarda (dönemin İzmir Valisi sayın Kemal Nehrozoğlu) **bizzat Vilayet tarafından kurdurulmuştur**. Fakat bu kayak kulübü, maalesef ve daha sonra, özellikle bir sonraki İzmir Valisi sayın Alaaddin Yüksel zamanında gereken ilgiyi ve teşviki görmemiş ve hatta dışlanmıştı. (O dönemde yaşanan bu türdeki çekişmeler, basına bile yansımıştır.)

4 - Bozdağ ilk açıldığı dönemde ve 1999 yılındaki kayak sezonu içinde ve bir ilk olarak, ciddi bir çığ sorunu yaşadı. Bozdağ'daki bu ilk çığ'da, herhangi bir ölüm veya yaralanma olmadı. Fakat bunun hemen ardından, başta basın olmak üzere, çeşitli kurum ve kişiler tarafından, ciddi baskı kampan-

yaları ve anti propagandalar oluşturuldu. Üstelik ve neredeyse aynı dönemlerde, Erzurum Palandöken kayak merkezinde de, böylesi bir çığ yaşanmış ve dahası, maalesef birkaç ölüm de olmuştu. Ancak ve nedense; Bu aynı çevreler, Bozdağ'daki çığ sorununu olabildiğince abartıyor ve Palandöken'dekini ise, neredeyse görmezden geliyordu. Bizler, genellikle her kayak merkezinin çığ riskine sahip olduğunu ve bunun, bilinen Alp'in teknik ve tedbirleriyle çözülebileceğini sürekli belirtmekteydik, ama maalesef hiç kimseye anlatamadık veya onlar anlamak istemediler. Neticede ve **Bozdağ** kayak merkezi, ondan sonraki **2000 yılı içinde**, dönemin İzmir Valisi sayın Alaaddin Yüksel zamanında, **çığ bahanesiyle ve danışılmadan kapatıldı.**

Bozdağ kayak merkezi, bu kez İzmir Valisi sayın Yusuf Ziya Göksu'nun gayretleriyle ve 2004 yılında tekrar açıldı. Ayrıca ve bu aynı 2004 yılı kayak sezonu içinde de, Erzurum Palandöken kayak merkezi, yine ve maalesef ölümlü bir çığ sorununu daha yaşadı. Kısaca ve aynı dönem içinde, Bozdağ sadece 1 hasarsız çığ yaşarken; Bu kez Palandöken, pek çok insanın ölümüne yol açan 2 ciddi çığ yaşamış oldu. Fakat Bozdağ için gösterilen o aşırı tepkiler, nedense Palandöken için hala gösterilmiyor ve üstelik, birtakım (Voyager'ın, **2004**'ün ilk **3** sayısı içinde) dergi ve gazeteler, bu 2004 yılı içinde de, **hala** ve sadece Bozdağ'ın çığ riskinden söz edebiliyor. Tuhaf ve sadece Bozdağ'a ait bu göze batmayı, herhalde anlamak mümkün değil. Bu konuyu ben, herkesin bizzat kendi yorumuna bırakıyorum.

Gerçek şu ki; Tüm Alp'lerde de, çığ sorunu vardır, bu sorunlar bir takım tedbir ve tekniklerle aşılabiliyor. Dahası, spor dahil yaşamın her yanı, bir takım tehlikelerle doludur. Örneğin; gelişmiş ülkelerde bile, pek çok uçak ve hatta tren kazaları bile yaşanabiliyor. Bu sebepler yüzünden insanları, seyahatten ve yaşamdan alıkoymak mı gerekir ? Bu gibi ciddi sorunları, geliştirilen pek çok tedbir ve teknikler sayesinde aşmaya çalışmaktan başka, daha farklı ve yasakçı bir seçenek herhalde olamaz. (Çığ konusunda daha detaylı bilgi almak için, ilgili bölüme bakabilirsiniz. Ayrıca o aynı bölümde, Bozdağ kayak merkezinin çığ sorunu hakkında, Avusturya'lı ünlü uzmanların görüşleri de yer alıyor. **Yabancı uzmanlara ait bu olumlu görüşler sayesinde, bu merkez bu yıl tekrar açılabilmiştir.**)

Asla tasvip etmesek de; Yaşamın gerçeği odur ki, “şayet bir konunun veya malın, gerçek sahibi yoksa, o boşluğu öncelikle kendi çıkarı doğrultusunda mutlaka başkaları doldurur.” Örneğin, kendi değerlerimizin farkında değilsek, bu değerleri ve işine geldiğince, elbette başkaları belirler. **Bozdağ**, o kadar çok **sahipsiz** kaldı ki, onu ve kim, nereye isterse oraya çekti ve götürdü. **Bozdağ gibi sahipsiz kalmış bir çocuğu da, maalesef samar oğlanına döndürüler.** Ama işin asıl tuhaf yanı; Bozdağ'ı gerçekten sahiplenebilecek, koruyabilecek ve büyütebilecek gönüle, bilgiye ve yeteneğe sahip olanlar, üstelik ve her nedense bu güne kadar sürekli dışlandı.

Bozdağ kayak merkezinin **temeli**, dönemin İzmir Valisi sayın Kutlu Aktaş tarafından ve İstanbul Valiliğine tayin öncesinde ve olağanüstü bir **süratle atılmıştır. O nedenle, bu merkezin realize edilme şekli ve yöntemi, mevzi imar planı uygulaması tamamlanmadan başlatıldığı için, uzun yıllar eleştiri konusu yapılmıştır.** Bana göre; O dönemin Valisi sayın Kutlu Aktaş'ın, o hızlı ve basiretli karar ve uygulamaları söz konusu olmasaydı, bu gün ve muhtemelen, Bozdağ kayak merkezi adında bir yer de yoktu. Bu ifadem, böylesi tüm merkezlerin, bu tür yasal zeminler dışında imal edilmesi gerektiği anlamını taşıyor. Ancak, rakiplerin muhtemel markajı ve o günün özel durumları içinde, Kutlu beyin çok dirayetli ve son derece cesur ve takdire şayan davrandığını da kabul etmek gerekir. Aksi halde; Bu gün, ne böyle bir yer ve ne de, aynı adı taşıyan böyle bir kitapçık olacaktı. Ben, Kutlu beyin Avukatı değilim, fakat bu piyasadan yetişmiş ve Türkiye'nin şartlarını da, yeterince öğrenmiş ve bilen bir iş adamıyım. Bu tür bir kimlikle ben; **Yakılan bu Bozdağ ateşi için, tüm İzmir'lilerin, Sayın Kutlu Aktaş'a candan teşekkür borçlu olduğundan da yeterince eminim.** Ancak, İzmir'lilerin görevleri henüz bitmedi, **bundan sonraki asıl görev, Bozdağ'ı Alp'in kriter ve boyutlarına taşımak ve orta boy bile olsa, yeterince doyurucu ve gerçek bir kayak merkezi yaratmaktır.**

3. 9. Bilgi, teknik, deneyim, teknoloji ve beceri birlikteliğinin getirisi

İlk önce, sunulmuş olan Bozdağ kayak merkezi projesi ve fizibilitesi hakkında, 3 önemli hatırlatma yapmak istiyorum;

Birinci hatırlatma; Sunulmuş olan projede, birbirilerini tamamlayan 2 öngörü vardı;

- Bozdağ'ın gevrek ve yumuşak toprak yapısı üzerinde, herhangi bir heyelana neden olmamak için, ciddi bir yarma işleminden kaçınıldı ve bu ara güzergahların doldurulmak suretiyle oluşturulması düşünüldü. Bu **2** dolguyu, sırt ıslahından çıkacak malzeme karşılamaktaydı.
- Ayrıca, bu **2** ara güzergahta kullanılacak olan dolgu malzemesinin (yaratacağı şev'in) kaymasını önlemek için, **2** yüksek betonarme istinat duvarının inşa edilmesi öngörülmüştü.

Birbirilerini tamamlayan bu **2** genel ve temel öngörü, bu tip yumuşak ve kaygan (heyelana müsait) toprak zeminler için, ilk akla gelen, en eski ve yeterince garantili bir teknik uygulamadır. Ancak, bu teknik uygulamanın maliyeti biraz yüksektir. Zamanımızda, bu tür konular için farklı teknikler ve uygulamalar geliştirilmiştir ve bunlar, öncekilerine oranla çok daha ucuzdur. Sunulmuş olan bu proje, belki bu tip bir yeni perspektiften tekrar değerlendirilebilir ve yeniden geliştirilebilir. Şöyle ki;

Sırt ıslahı, yine öngürüldüğü şekliyle ve hiçbir değişikliğe gerek olmaksızın ve aynen eskisi gibi yapılır. Fakat, özellikle oluşturulacak bu 2 ara güzergahın, bu kez ve farklı olarak, doldurulmak suretiyle yapılması düşünülmeyebilir ve sırt ıslahından çıkacak bir malzemeye de gerek kalmayabilir. **Bu toplam 2 ara güzergah için, şayet böylesi yeni bir öngörü geliştirilir ise, ona uygun ve öncekinden çok farklı teknik ve uygulamalar da oluşturulabilir. Şöyle ki;**

- Oluşturulacak bu 2 ara güzergahın, boyları kısa sayılır.
- Ayrıca, bu aynı 2 ara güzergah, dağın **alt değil**, özellikle **üst** (yani, toplam toprak yükünün, çok daha az olduğu kısımlarında) bölgelerinde oluşturulacaktır. Bu durum, belki bir avantaj yaratabilir.

Belki, bu avantajlı durum sebebiyle, yeni ve farklı inşaat tekniklerini kullanmak suretiyle ve bu öncekinden değişik uygulama sonucunda, **bu toplam 2 ara güzergahla ilgili maliyetleri, % 30 veya % 40 kadar aşağıya çekmek mümkün olabilir.** Bilindiği gibi ve örneğin; Bu tür heyelan bölgelerinde yapılan otoyolların, özellikle büyük sandık yarma kısımlarındaki şevlerde, toprak kaymalarını önleyebilmek için, (herkesin anlayabileceği bir lisanla) **toprağa derin ankerajlarla bağlanmış ve püskürtme betonarme ince perde duvar teknikleri kullanılmaktadır.** Bu tip uygulamaların, İzmir için en yakın örnekleri, (Selçuk'tan önce) Aydın otoyolunda ve ayrıca, İzmir çevre yolunun Balçova ve Uzundere arasında olduğu bilinmektedir.

Kısaca, Bozdağ kayak pistlerindeki bu 2 kısa ara güzergahın, doldurulmak suretiyle değil, sadece ve yerinde yapılacak derin yarma işlemiyle oluşturulması düşünülebilir ve mümkün olabilir. Ortaya çıkacak yanal şevler, çeşitli derin ankerajlarla ve püskürtme ince betonarme perdelerle, (otoyol örneklerindeki gibi) stabil bir hale getirilebilir. Sonuç olarak; Sunulmuş olan Bozdağ kayak pistleri projesi ve uygulamaları, belki bu yeni perspektiften tekrar değerlendirilip yeniden geliştirilebilir. Sunulmuş olan proje, bu farklı yön veya alternatiflere açıktır. (Sunulmuş olan Bozdağ kayak pistleri projesi, boyutları ve uygulamaları hakkında, şayet daha detaylı bilgi almak isterseniz, o ilgili bölüme bakınız.) **Ayrıca bu projede; Hangi, değişik teknik uygulanırsa uygulansın, kayak pistlerindeki bu ara güzergahların (uzunluk, genişlik ve eğim olarak) boyutları ve tüm teknik özellikleri, yine aynı kalmalı ve asla değişmemelidir.**

İkinci hatırlatma; Bozdağ fizibilitesi hakkındadır ve şöyledir;

Bu mali fizibilitede kullanılan tüm veri ve rakamlar, çok asgari değerleri yansıtmaktadır. Ayrıca; Tüm hesaplamalarda, Alp'in (FİS) ve Neufert kriterleri kullanılmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre, Bozdağ kayak merkezinin, sadece ayakta kalabilmesi ve yaşayabilmesi için, genel toplam en az

584 yatak desteğine ihtiyaç duyduğu görülüyor. Ama, **şayet** ve sadece bu durumuyla **Bozdağ**, bizim ortaya koyduğumuz ekonomik tablodan çok farklı ve **daha fazla bir getiriye sağlayabiliyor ise; Bu duruma çok seviniriz. Fakat her ne olursa olsun**, tüm uluslar arası kriterleri yok farz eden veya göz ardı eden ve tüm hesapsız iş ve yaklaşımları, bir teknik eleman olarak, elbette ve kesinlikle red ediyoruz. Ortaya çıkartılması gereken bu tür **her proje veya merkez, mutlaka uluslar arası teknik ve ticari (yani ve ayrıca, ciddi bir mali fizibiliteye) kriterlere sahip olmak zorundadır.** Bunun aksini; Hiçbir uluslar arası kurum veya kuruluş, (tıpkı bizim gibi) kesinlikle düşünmez, onaylamaz ve asla kabul etmez.

Bozdağ, hataya ve zayiata asla tahammülü olmayan **zor bir dağdı, ancak bizim mühendis ve uzmanlığımız, onu proje bazında ve yeterince (hatta oldukça iyi) çözmeye yetti.** Fakat bu tür tüm gayretlere, yetkilileri de ikna etmeye çalışmak eklendiğinde (ki öyle oldu), Bozdağ'daki tüm çabalar açıkçası zül haline geldi. Üstelik, bu muhteremlerden bir kuru teşekkür bile gelmedi. Dahası, bilen veya bilemeyen herkes konuştu ve bazı mercilerin kafaları karıştı. Ayrıca bu kişiler, bizi dışlamaya da çalıştılar ve maalesef belli bir başarıyı da elde ettiler, sonuçta Bozdağ ve İzmir kaybetti. **İddiamız odur ki; Bu Bozdağ projesi, 2159 m yükseklikteki bir zirveye sahip böylesi zor ve ufak bir dağda geliştirilebilecek, en gerçekçi, en doğru ve en güzel projedir.** Uluslar arası kriterlere uyan bu proje, şayet bütünüyle uygulanır ise, **zaman bizi kesinlikle kanıtlayacak ve haklı çıkartacaktır.** (Bozdağ, her ciddi uzmanı zorlayacak bir dağdır.)

Üstelik, Bozdağ zordur ve büyük bir dağ değildir ama yine de, sahip olduğu tüm değerler açısından, aslında **yeterince güzel bir dağ sayılır.** Bozdağ'da, yaklaşık 1000 dönümlük bir alana sahip, çok güzel bir (Gölcük) göl ve güzel yaylalar bulunmaktadır. Bu göl ve yaylaların ortalama yükseklikleri, 1050 ile 1150 m'ler civarındadır. Dahası, buralarda yerleşik bir yaşam oluşmuştur. Kısaca bu dağ, sahip olduğu bu güzel imkanlar sayesinde, her mevsimde çok farklı aktiviteler (göl bisikleti, dağ bisikleti, yürüyüş, atlı spor, yamaç paraşütü, motokros, v.s. türlerinde) yaratabilir, çok güzel bir çıkış yapabilir, yüksek bir turistik hareket başlatabilir ve bunu sürdürebilir. Ancak, Bozdağ'ın sahip olduğu bu değerlerin tümünü, önce farketmek, sonra değerini bilmek ve daha sonra da mutlaka değerlendirmek gerekiyor. **Ayrıca**, yakın çevrede (hatta, uzak sayılacak bir çevrede bile), bu tür imkanları sunabilecek böylesi benzer bir başka dağ'da bulunmuyor. Yani **Bozdağ, bu konuda da ve tam anlamıyla rakipsiz bir dağ sayılır.**

Üçüncü ve son hatırlatma; Sunulmuş bulunan Bozdağ kayak pistleri projesinin, değerlendirilmesi ve neticede, teknik olarak kabul görmesiyle ilgilidir. Dünya'ca ünlü Avusturya'lı uzman sayın Erich Moscher, Bozdağ kayak merkezini, ilk önce bizlerden duymuştu, onunla ilgili bazı yazıları

okumuş ve resimlerini de görmüştü ve merak ediyordu. Bu merak neticesinde **sayın Erich Moscher, 8 kasım 2002 tarihinde** ve bizim özellikle kendisine refakat etmemizi de **isteyerek Bozdağ'a geldi**, gezdi, inceledi ve gördü. Bu incelemesi sonucunda **sayın Erich Moscher**, böyle bir kayak merkezinin çevreye lazım olduğunu söyledi, bu gerçekçi görüş ve çalışmalarımız için bizleri kutladı. Ayrıca, yine aynı günde ve bir ilave olarak, Bu kayak merkezinin kayak pistleri için, **yapılabilecek bir ilave yatırım sayesinde, Bozdağ kayak merkezinin Alp'in kriterlerine ve yeterli bir doyuruculuğa ulaşabilecek kayak pistlerine de sahip olabileceğini ifade etti. (Daha sonra bay Erich Moscher, yine Bozdağ kayak merkeziyle ilgili bu aynı görüşünü, 12 Ocak 2003 tarihli yazısında da tekrar teyit etmiş ve aynen tekrarlamıştır. Sayın Erich Moscher'e ait bu yazının orijinali ve tercümesi, tüm yetkili makamlara gönderilmiştir.) Dahası, o aynı 8 kasım günü ve yine bay Erich Moscher, Bozdağ'daki bu görüntülerin kendi içini sızlattığını söyledi ve muhtemelen, sizin de (Öner olarak bana hitaben) mutlaka içiniz sızlıyor olmalı ve o nedenle, **bir uzman olarak sizi çok iyi anlayabiliyorum dedi****

Bu tarihten, bu tür ifade ve yazışmalardan sonra ve muhtemelen 2003 yılının Mayıs ayında, İzmir Valisi sayın Yusuf Ziya Göksu, Beni Hazan ve Öner Gövsa olarak bizden, bu Avusturyalı uzmanları çağırmanızı rica etti. Bu ricaya istinaden, Erich Moscher ve Karl Haas adlı bu 2 Avusturyalı uzman, 15 Temmuz 2003 tarihinde İzmir'e geldiler. Bu uzmanlar, 16 Temmuz ertesi gün Bozdağ'ı gezdiler ve bu arada ben, kendilerine Bozdağ kayak pistleri projesini verdim. Daha sonra ve ertesi 17 Temmuz günü de ve bu kez Vilayet binasında, sayın Vali ve bu işle ilgili tüm bölge müdürleriyle birlikte buluştular ve toplantı yaptılar. Bu uzmanların, bu toplantıda belirttiği ortak görüşleri, bay Moscher'in daha önce belirtmiş ve yazmış olduğundan çok farklı ve hatta tam tersiydi. Bu ortak görüşe göre, bu uzmanların Bozdağ'ı zor bir dağ şeklinde gördükleri ve özellikle zirveden aşağıya incek kayak pistleri konusunda da, ortak bir çözüme ulaşamadıkları şeklindeydi. Fakat yine de, bu kayak merkezinin açık tutulması ve mutlaka işletilmesi söylendi. Ayrıca, defalarca sorulan çığ konusuna da, bu uzmanların sürekli verdiği tüm cevaplar ise, bilinen Alp'in teknikleriyle ve kolaylıkla aşılabilir türden ve ufak bir sorun şeklinde bakılması, problem edilmemesi ve asla büyütülmemesi gerektiği yönündeydi. (Elbette, bu tür işleri iyi bilen ve mutlaka uzman bir işletmeci sayesinde ve şartıyla.)

Bu iki uzmanın, sadece 1 günlük bir inceleme sırasında, benim sunduğum Bozdağ kayak pistleri projesini anlayamaması, hemen çözememesi ve onay verememesi, belki ilk anda bir şansızlık olarak kabul edilebilir. Ancak bu durum, böylesi bir zor dağ için maalesef çok mümkündür. Çünkü **bizler** de, zirveden en alta incek **bu kayak pistlerini**, Alp'lerdeki benzerlerini incelemiş ve bilen, **bir mühendis ve uzman gözüyle bile, 3 yılda ancak**

çözebilmiştik. Ayrıca bu uzmanlar, elbette konularının uzmanıydılar, fakat maalesef bunların hiçbiri mühendis değildi. Bozdağ'daki bu kayak pistleri de, Alp'lerdeki bazı benzerleri gibi ve sadece mühendislik teknikleriyle çözülebiliyordu. (Genel proje tekniğine göre; Kolay olanı hemen anlar ve çabucak çözersiniz. Ancak zor olanı anlamak ve çözmek, elbette biraz zaman alır ve bir teknik elemanı da bazen çok fazla uğraştırabilir. Ayrıca, Öner Gövsa olarak ben de, dağ keşfi sırasında ve yukarıda, tercümanlıktan ve yalnız kalmıştım, bu uzmanlara gerekli açıklamaları da maalesef yapamamıştım.)

Ertesi gün, yani 18 Temmuz 2003 tarihinde, Beni Hazan ve Öner Gövsa olarak bizler, bu uzmanlarla birlikte ve sabah uçağıyla beraberce İstanbul'a gittik. Yolculuk boyunca, bay Beni'nin tercümanlığı sayesinde ve önümüzdeki Bozdağ haritasıyla birlikte bizler, bu kayak pistlerini ve bu uzmanlarla beraber tekrar tartıştık ve defalarca irdeledik. **Bu teknik tartışma ve irdelemenin sonucunda bu uzmanlar, bu kayak pistlerinin mühendislik teknikleriyle açılacağına ikna oldular. "Fakat, bu işi için biraz para yatırmak gerekecek" dediler.** Bunun üzerine dostum ve ortağım Binyamin (Beni) Hazan, bay Moscher'e şöyle bir soru yöneltti; Bu bölgede 4 veya 5 milyon insan yaşıyor. Bu imkanlarıyla Bozdağ, bu insanların tek şansı olduğuna göre; Bu dağ şayet (Moscher'e hitaben) sizin olsa idi, siz bu kayak pistlerini acaba açmaya çalışır mıydınız ? **Bu suale bay Moscher'in verdiği cevap, "evet gereken masrafı yapar ve bu kayak pistlerini mutlaka açardım, ancak bu dağ benim değil"** şeklindeydi. Bu soru ve alınan **net** cevaptan sonra, artık Bozdağ konusu kapanmıştır.

Sonuç olarak; Bozdağ kayak pistleri projesi ve teknik uygulaması konusunda, uzman bay Erich Moscher, sadece birkaç ay önce, olur dediğine ve yazdığına ters düşmüş ve bu kez, uzman bay Karl Haas'la birlikte, hayır demişti. Daha sonra uçakta ise, bu kez yine ilk görüşe dönmüşler ve her ikisi de evet demişlerdir. Bu 2 ünlü uzman, yaşadıkları bu tereddütleri veya tenakuzları elbette yazılı olarak belirtmemişlerdir veya nasıl belirtebilirler, açıkçası bilemem ? **Ancak ve iddiamız odur ki; Şayet izin verilir ve teşvik edilirse, zirveden en alta inecek bu kayak pistlerini (üstelik Alp'in kriterlerinde) biz açarız ve dileyen her uzman gelir, bunları görür ve eminim mutlaka beğenir.** (Bu konuda daha detaylı bilgi almak isteyen, Bozdağ kayak pistleri projesine veya ilgili bölüme bakabilir.)

Buraya kadar, Bozdağ kayak merkezinin mutlaka Alp'in kriter ve boyutlarına ulaştırılması, yeterli bir teknik verimin sağlanması ve kesinlikle bu tür işleri iyi bilen özel bir ekip tarafından işletilmesi gerektiği, yeterince ifade edilmiştir. Örneğin; Bir uçağı, ilgili mühendisler ve teknik ekip çok iyi dizayn ve imal edebilir. Ama o uçağı, mutlaka uzman bir kaptan pilotun uçurması gerekiyor. Gerçek şu ki; **Ehil eller yapar ve ancak başka ehil eller de yönetir.** (Bozdağ'ın gerçek yapıcısı ehil eli, sadece bizleriz.)

Bu arada ve **önemli bir teknik hatırlatma olarak;** Özellikle kayak sezonu dışında, tüm skiliftlerin kullanılmadığı dönemde, T barlarının ve çelik halatının mutlaka sökülmesi gerekmektedir. Ayrıca ve yine aynı dönemlerde, chairliftlerin de, haftada mutlaka ve en az bir tur attırılması ve tüm iskemle arkalıklarının da kaldırılmış olması gerekmektedir.

Şayet ve yeterince bilgi, teknik, deneyim, teknoloji ve beceri birlikteliği var ise, zaten her işte istenilen bir sonuç alınabilir. Umarım Bozdağ, önce Alp'in kriter ve boyutlarında bir kayak merkezi olur. Daha sonra da, bu üstte ifade edilen tüm kriterleri de yerine getirir ve ancak öylece başarılı olabilir. Bu durumun, en kısa zamanda gerçekleşmesini dilerim. Bozdağ konusunda ve bugüne kadar biz, hep bu tür iyi beklentiler içinde olduk. Ancak bu beklentimiz, tembellik edilen ve içi kof bir kuru beklenti şeklinde değildi; Çünkü ve bu arada, elimizden gelen tüm gayretleri de göstermiştik ve görüldüğü gibi hala çalışıyoruz. Fakat, hak ederek beklediğimiz pek çok şey, maalesef gerçekleşmedi. Çünkü, yetkililere bir şey anlatmak, her defasında çok zor ve hatta çoğu kez imkansız olmuştu. Bu konuda, bugün bile aynen hatırladığımız pek çok örneğimiz var. Şöyle ki;

Örnek: 1 – Önceki İzmir Valisi sayın Alaaddin Yüksel bey, İzmir'e yeni geldiği zaman beni çağırdı ve Vilayete gittim. Kendisiyle yaklaşık 30 dakika sırf Bozdağ'ı konuştuk. Bu konuşma sırasında ve bir vesileyle söz döndü, dolaştı ve şu noktaya geldi. Sayın Vali Alaaddin Yüksel bey bana; “Bozdağ konusu, her kim olursa olsun, normalde İzmir’li bir vatandaş aşar, Vilayet olarak şayet biz istersek, Bozdağ açılır veya kapanır” dedi. Ve devam ederek, (bana hitaben ve sen de kim oluyorsun dercesine) “siz dahil, herhangi bir kimsenin yapabileceği hiç bir şey yok” dedi. Elbette ben, gerekeni anladım ve sayın Vali Alaaddin bey, şayet Bozdağ için beni bir daha çağırırsa, asla gitmemeye karar verdim. Zaten, yaklaşık 1 yıl sonra gerçekten böyle bir davet oldu, ancak ben bir mazeret uydurdum ve gitmedim. Çünkü, bir sonuç çıkmayacağından yeterince emindim. Sonrarsıya zaten biliniyor ve Bozdağ hiç kimseye sorulmadan kapatıldı ve bu kapatma, mekanik tesislerde yaklaşık 1.000.000 \$'lık bir zarara yol açmıştır. Daha sonra bu zarar, elbette ve esas kaynak olarak, yine halkın sırtından karşılanmış ve hiç kimseye, bir hesap bile sorulamamıştır. Sayın Vali Alaaddin Yüksel zamanında; Bozdağ kayak merkezi arazisinin, ilgili Bakanlıktan kesin tahsisinin alınması ve bitirilmesi işi, tek olumlu görünümdür. Ancak bu iş de, sayın Vali Kemal Nehrozoğlu ve sayın Vali yardımcısı Dr. Mustafa Tamer'in (önceki) dönemine ait çalışmaların neticesidir. Aslında sayın Vali Alaaddin bey, kendi döneminde Bozdağ'a hiç gitmedi ve Vilayet tarafından kurulmuş kayak kulübünü bile dışladı. (Konu, basında yer aldı)

Örnek: 2 – Ben, 17 Temmuz 2003 tarihinde ve sabaha karşı saat 04.30'a kadar çalışarak, bir Bozdağ raporu hazırlamıştım ve bu raporu, aynı gün saat

11.00 de Vilayete verecek ve tüm ilgili bölge müdürlerine dağıtacağım. Nitekim, 17 Temmuz'a ait bu dağıtma işlemi, İzmir Vali Yardımcısı sayın Turan Eren beyden başladı. Turan Eren bey, kendisine uzattığım bu 4 sayfalık raporu, elinin tersiyle geri itti ve yere attı. Ardından da, "Bozdağ senin istediğin gibi değil, bizim istediğimiz gibi olacak, sen dayatma yapıyorsun ve sen kim oluyorsun dedi." (herhalde kendini uzman sandı) Elbette ben de, kendisinden çok farklı, bu konunun esas uzmanı ve doğal proje müellifi olduğumu söyleyerek, gereken tüm cevabı verdim. Yere düşen raporu aldım, bunu mutlaka okuması gerektiğinde ısrar ettim ve bu raporu kendisine, zor da olsa tekrar verdim. Bu raporun diğer nüshaları, daha sonra sayın Vali Yusuf Ziya Göksu'ya ve diğer tüm yetkililere verilmiştir.

Örnek: 3 – İzmir Valisi sayın Yusuf Ziya Göksu, İzmir'de göreve yeni başladığı zaman, kendisini kayak kulübü olarak topluca ziyaret ettik. Yeni Vali sayın Yusuf Ziya Göksu bey bize, Bozdağ nasıl böyle oldu diye sordu ? Kendisine, bilen veya bilmeyen herkesin işe karışması ve konuşması neticesinde bu hale geldiğini söyledim. Buradan devamla, şayet bu işin çözümü isteniyor ise, ya Öner Gövsa olarak bizzat benim dikkate alınmam gerekiyor veya benim göstereceğim uzman kişilerin sözleri dinlenmelidir şeklinde bir cevap verdim. Edindiğim ilk izlenime göre, Vali sayın Yusuf Ziya Göksu, çok kararlı, biraz inatçı ve asabi, ama kesinlikle dirayetli bir Vali şeklinde görünmekteydi ve bu sayın yeni Vali'den, açıkçası İzmir için pek çok fayda çıkabilirdi. Bu konuda yanılmadığımı görüyor, yaşıyor ve anlıyorum ve kendisini candan tebrik ederim. Ancak bu açıklamaya, bu kez farklı ve biraz ters, ama önemli ufak bir ilavem olacak, şöyle ki;

Sayın Vali Yusuf Ziya Göksu, 17 Temmuzda yapılan o toplantı gününde ve bir ara bana, şöyle bir şey söyledi. "Öner bey, Bozdağ sizin istediğiniz gibi olmayacak, müdürlerim ne derse, ben onu yapmak mecburiyetindeyim". Bu ifadeden anlaşıldığına göre ve tıpkı bugüne kadar geldiği gibi ve yine, (aslında bir uzman olarak, yine bana değil) bu konuda pek bir şey bilmeyen müdürlere itibar edilecekti ve Bozdağ zaten bu yaklaşım sonucu kapanmıştı. Değişen tek farklı şey, bu kez sadece Bozdağ'ın mutlaka açılması isteğiydi ve bu istek de; Müdürlerden değil, sadece sayın Vali beyden gelmekteydi. Elbette bu gelinen nokta da, aslında iyi bir yer sayılırdı; **Ama bu eski ve geleneksel yaklaşım, acaba Bozdağ'ı sürünmekten kurtarabilecek miydi ?** (Sayın Vali Yusuf Ziya bey, ben uzman Öner Gövsa'yı acaba kof mu sandı veya kendisine mi öyle söylendi yada içlerinde benim uzmanlığımı sınavacak bir yetenek mi vardı, bilemem ?)

Ayrıca ve ancak ortada çok ilginç bir durum var; Sayın Vali Yusuf Ziya bey, bu konuda ve belki de yasalar gereği, Öner Gövsa olarak bana itibar edilemeyeceğini belirtiyor. Ama, **aynı Öner Gövsa'ya, Iğdır Ağrı dağı dört mevsim kayak ve doğa sporları merkezi projesinde, ne-**

dense başta Iğdır Valiliği olmak üzere ve Turizm Bakanlığı da itibar etmişti. Benim yapmış olduğum ve yeterince beğeni toplamış o projeye, ilgili Bakanlık tahsisat göndermiş ve bu projenin pek çok alt yapı çalışmaları tamamlanmış durumdadır. Fakat ve daha sonra, önceki Iğdır Valisi sayın Dr. Mustafa Tamer tayin olunca, bu çalışmalar şimdilik biraz aksamış gibi görünüyor. Ama yine de, ilerisi için çok umut verici bir durum var. (Bu anlatılan konuların hepsi, Iğdır Valiliği bültenleri olarak belgelidir.)

Örnek: 4 – Geçen yılın ortalarına doğru ve İzmir Valim sayın Yusuf Ziya Göksu, Bozdağ için Avusturya’lı uzmanları çağırmamız rica ettiği zaman; **Ben sayın Valime, bu uzmanların bu tür işler için, az da olsa, mutlaka bir ücret alacaklarını söyledim.** (çünkü, bu profesyonel uzmanların işi böyle yürüyor.) Benim bu hatırlatmama, **sayın Valim o sıra peki dedi** ve ardından bizler bu buluşmayı ayarladık. Bu uzmanlar, 15 Temmuz 2003 tarihinde ve sırf Bozdağ işi için İzmir’e geldiler. Bu uzmanlarla yapılan program gereği, 16 Temmuz’da Bozdağ keşfi olacaktı, ertesi 17 Temmuz günü de, Vilayet binasında ve sayın Valinin huzurunda, tüm bölge müdürleriyle birlikte bir toplantıya katılacaklardı ve 18 Temmuz günü de, bizimle birlikte İstanbul’a ve ertesi gün de, oradan ülkelerine tekrar geri döneceklerdi. Kısaca, Erich Moscher ve Karl Haas adlı bu 2 Avusturya’lı uzman, İzmir’de 3 gece ve 2 gün kalmış oldular. Bu uzmanların, Karşıyaka’daki Vilayetler Birliğinde konaklamaları uygun bulundu ve rezervasyonlar, Vali yardımcısı **sayın Turan Eren tarafından yapıldı. Ayrıca Vali yardımcısı sayın Turan Eren, bu konaklama ücretinin Vilayet tarafından karşılanacağını söyledi.** Neticede bu program, aksamadan ve süresine uygun bir şekilde yürüdü.

Biz, bu uzmanların karşılanmasını, İzmir İstanbul arasındaki gidiş ve dönüş uçak biletleri ücretlerini, gezdirilmesini, yedirilmesini velhasıl tüm transferler dahil (elbette en iyisi olarak) her şeyini karşıladık. Fakat, **18 Temmuz’da** ve bu uzmanlarla birlikte uçakla İstanbul’a dönerken, **Vilayetler birliğindeki geceleme ücretlerinin, bu uzmanlardan tahsil edilmiş olduğunu** (tahmin ettiğimiz için sorduk ve o zaman) **öğrendik.** Bunu sorarak öğrenmiş olmak, bizi gerçekten çok mahcup etti. Ardından Öner Gövsa olarak ben, bu geceleme ücretinin o günkü karşılığını ve € cinsinden, sayın Erich Moscher’e hemen takdim ettim. Ayrıca kendilerinden, muhtemel bir karışıklık ve Vilayet adına özür diledim. (Bize kusur işleyenin, üstelik kusurlarını da tamir ediyoruz, dahası teşekkür değil, cevap bile veren yok)

Dahası ve bundan bir süre sonra, Avusturya’daki **bu uzmanlardan, Bozdağ’la ilgili bir fatura geldi.** Bu faturada belirtildiği gibi, bay Erich Moscher bir bedel talep etmiyordu, fakat **bay Karl Haas, Bozdağ için** ve bizim hatırıma binaen % 50 oranında bir indirim yapıyor ve **1095 € talep ediyordu.** O faturada ve elbette bizim başka işlerimizle ilgili diğer

bedeller de bulunmaktaydı; Ama neticede biz, bu faturada yazan tüm bedeli, gösterilen banka üzerinden ve resmi havale yaparak hemen ödedik.

Bize verilen söze rağmen, yine de bizim tarafımızdan ödenmiş bulunan bu öncelikli yatak bedeli, sayın Vali beye çekilen özel bir faksla bildirilmiş ve hatırlatılmıştır. Ardından ve oldukça uzun bir süreden sonra, bu kez sayın Vali beye, 2'nci bir özel faks çekilmiş ve o metinde, hem yatak ve hem de, bay Karl Haas'ın Bozdağ için aldığı 1095 €'luk danışma bedeli tekrar hatırlatılmıştır. İlk çektiğim ve sadece yatak bedeliyle ilgili 1'inci faks zaten cevapsız kalmıştı. Ama bu 2'nci ve son faks da ve bunun üzerinden yaklaşık 8 ay geçmiş olmasına rağmen, hala ve maalesef o bile, yine cevapsız bırakılmış durumdadır. **Kısaca ve yaklaşık 8 ay boyunca, sayın Vali beyden veya Vilayet tarafından, kuru bir teşekkür edilmesi veya verilen sözlerin tutulması şöyle dursun, hiç değilse (çekilen bu 2 faks için) ve nezaketen bile olsa geriye dönüp, bir cevap veren bile olmamıştır.** Elbette bu durum, bu köhne yönetim anlayışının, bu ülkenin yetişmiş teknik elemanına bakışını yansıtan ve mutlaka ders alınması gereken ilginç bir örnektir. (**Ben**, bu ufak harcamayı dert etmiyor ve **para istemiyorum.** Bugüne kadar Bozdağ için ben, zaten **40.000** km yol yaptım, **en az 100.000 \$** harcadım ve toplam **18 yıl**ımı verdim. Bana asıl tuhaf gelen, sergilenen bu vurdum duymazlık ve saygısızlıktır.)

Ancak ben, her şeye rağmen, doğma büyüme bir İzmir'li ve bu ülkeden yetişmiş bir teknik eleman olarak, ayrıca Bozdağ'ın gerçek ve doğal proje müellifi olmak adına; **Bozdağ konusunda her türlü plan ve teknik yardıma her zaman hazırım.** Gerçek şu ki; Böylesi bir görevi, asla Vilayet adına değil, bu yörenin bir teknik elemanı olarak üstlenir ve yaparım. Çünkü bu tavırlarıyla ve şu anki Vilayet, asla ve hiçbir yardımı hak etmiyor.

Bozdağ'da, proje sahibine bile sormadan ve yine saygısızca, **4** nolu skiliftin yeri değiştirildi. Şimdi pişman olmuşlar ve görünen o ki, bu tür pek çok yanlışa yenileri eklenmek üzere. Çünkü bu işin talipleri, öncelikle **bu dağı tanımıyor** ve uzman değil. Açıkçası **şu anki Bozdağ; "Kaptansız kalmış ve o nedenle, sağa veya sola savrulan ve her an batabilecek ufak bir tekneye benziyor"**. Bu kitapçık (veya bir proje ve fizibilite metni), işte bu nedenle ve yön göstermek için yazılmıştır. Değer bilir tüm gerçek yeteneklerin, bu çalışmaların ışığından mutlaka yararlanacağını biliyorum.

Sonuç; Bozdağ kayak merkezine ait **bu tür tüm teknik ve ticari konuları**, sağlıklı bir **çözüm kavuşturabilmek için;** Herkesin veya **yöneticinin kendi aklına uyması değil**, bu konunun veya Bozdağ'ın (bu zamana kadar yapılanın dışında) **gerçek uzmanına, yani bizlere uyulması gerekiyor.** Nedense bu tür yaklaşımlar, yöneticilerimize ters geliyor olabilir ama; Bu veya herhangi

bir ülkeyi düzlüğe çıkartan, aslında ithal olanı değil, sadece o ülkenin teknik elemanıdır. Çünkü, özellikle böylesi tüm teknik konularda, bilgi, teknik, deneyim, teknoloji ve beceri ondadır ve ayrıca o ülke, onun bizzat kendi ülkesidir. (Bu ülke, elbette ithal bir elemanın kendi ülkesi değildir, ama bu durum için ona kızarmayız.) Bu ülkeye, gerçekten fayda sağlamayı hedefleyen tüm yöneticilerin, aslında bu gerçeği çok iyi bellemesi gerekiyor. Aksi halde, bu ülkede veya bölgede yetişmiş bir teknik eleman, önce bölgesini, (İzmir bunu yaşıyor) daha sonra da ülkesini terk eder ve gider. (O teknik elemandan artık, başka akıllı toplum ve ülkeler yararlanır.)

Daha sonra geriye, sadece fakir ve geri kalmış bir ülke kalır ve o fakirliği idare etmek çok zordur ve çoğu zaman polisiye tedbirler bile yetersiz kalır. (polisiye tedbirler, sağlıklı olmak şöyle dursun, aslında bir yönetim şekli bile değildir ve elde sadece bu kalmışsa, zaten her şey bitmiş demektir.) O nedenle ve kısaca, kendi teknik elemanına yeterli değeri vermeyen bir ülke, kesinlikle geri kalmaya mahkumdur. Özellikle gelişmiş ülkelerin tüm akıllı ve çağdaş yöneticileri de, bu gerçeği bilir, mutlaka ona göre hareket eder ve ülkesini refaha götürür. **Asla ve hiç unutulmaması gereken gerçek şu ki; Dünya devletleri ve tüm toplumlar, aslında mühendislerin diktiği sütunlar üzerinde duruyor ve yükseliyor. ("Mühendisliği zayıf ve yeterince kalkınmış bir ülke yoktur." O nedenle ve herhangi bir ülkenin, uzmanlaşmış kendi teknik elemanına sahip çıkması şarttır.)**

4. Konular ve Bozdağ'la ilgili, açıklamalı çeşitli Alp resim örnekleri

Bu en son bölümde ise, Bozdağ'la ilgili olan, ona benzeyen ve bu kitapçıkta bahsedilmiş Alp'lerdeki bazı örneklerin, ufak yazı ilave edilmiş resimleri yer almaktadır. **Bu yazılı birkaç resim örneğini, arkadaki 81'inci sayfadan itibaren görebilirsiniz.**

Arzuladığımız genel sonuç; Gerçek Alp'in kriter ve boyutlarına, yüksek bir teknik verime ve artık sağlıklı çalışabilecek bir yapıyla ulaştırılacak Bozdağ'ı, ciddi bir marka haline getirmek ve ancak öylece, İzmir turizmine kazandırmaktır. Bozdağ'daki bu doğa sporları sayesinde, gençlerimizi daha kişilikli ve daha verimli kılmaktır. Neticede pek çok insanımıza, yeni iş ve kazanç olanakları yaratabilmek, mutluluklarına katkıda bulunabilmektir. Böylece ve bu pek çok insanımız, artık kendileriyle ve toplumla çok daha barışık, verimli, huzurlu, mutlu olabilecek ve daha iyi yaşayabilecektir. **Şu anki Bozdağ'ın, bir an önce ve böyle sürünüyor olmaktan kurtulmasını diler, konuyu saygı, sevgi ve içtenlikle, ilgi ve görüşlerinize sunarım.**

Öner Gövsa İnş. Müh.

Not: Bir nevi bir proje ve fizibilite metni Şeklindeki **bu kitabın**, Bozdağ  l ekli projesi ve maketi dahil, çeşitli ve açıklamalı pek çok ( nemli)  rnek resimleri de içeren **son** (80'inci ile 102'nci sayfaları arasında kısım) **22 sayfası** (devamı), **maalesef bu disketin içinde yer almıyor.** Bilgi, ilgi ve anlayıŐınıza saygıyla sunarım.